

แบบอย่างและแนวทาง เป็นคนดีและคนเก่ง

เรียบเรียงโดย นายอำพล เสนาณรงค์ องคมนตรี

คำนำ

การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนไทย ให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข มั่นคง และยั่งยืน เป็นพระราชปณิธานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งเห็นได้จากการทรงงาน อย่างมุ่งมั่นมีรัฐจักเหน็ดเหนื่อย เพื่อบำบัดทุกข์ บำรุงสุข ของประชาชนตลอดระยะเวลา แห่งการครองราชย์ที่ยาวนานจนถึงปัจจุบัน

สำหรับหนังสือ “แบบอย่างและแนวทางเป็นคนดีและคนเก่ง” โดย นายอำพล เสนาณรงค์ องคมนตรี เล่มนี้ ท่านได้รวบรวมและเรียบเรียงเนื้อหา โดยนำเสนอ พระราชจริยวัตร พระราช กรณียกิจการพัฒนา หลักการทรงงาน ทศพิธราชธรรม และการดำเนินตามรอยเบื้องพระยุคลบาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จากพระบรมราโชวาทบางตอนลงในหนังสือฯ เล่มนี้ ความว่า

“...ในบ้านเมืองนั้นมีทั้งคนดีและคนไม่ดี ไม่มีใครจะทำให้คนทุกคนเป็นคนดีได้ทั้งหมด การทำให้บ้านเมืองมีความปกติสุข เรียบร้อย จึงมิใช่การทำให้ทุกคนเป็นคนดี หากแต่อยู่ที่การ ส่งเสริมคนดี ให้คนดีได้ปกครองบ้านเมืองและควบคุมคนไม่ดี ไม่ให้มีอำนาจ ไม่ให้ก่อความ เดือดร้อนวุ่นวายได้...”

นอกจากนี้ ท่านยังบอกเล่าถึงประสบการณ์การทำงาน การบรรยายในเวทีการสัมมนา วิชาการในโอกาสต่าง ๆ รวมไปถึงความรู้พื้นฐานด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ และหลักการในการ ประพฤติตนในสังคมที่ทำงานสนองพระราชดำริมากกว่า ๕๐ ปี ตลอดจนหลักธรรมในการ ดำเนินชีวิต มาถ่ายทอดให้คนรุ่นหลังได้เข้าใจหลักการและแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตน ให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมไทยตามแบบอย่างของคนดีและคนเก่ง ที่จะสามารถทำประโยชน์แก่ ประเทศชาติ อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมที่ยั่งยืนสืบต่อไป

สำนักงาน กปร.

ตุลาคม ๒๕๕๘

contents

๑๓

๒๑

๓๖

๔๘

๕๖

- การประชุมคณะกรรมการ ๗
- การประชุมระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา ๑๐
- ประสพการณ์จากการฟังและร่วมการอภิปราย ๑๓
- คำแนะนำสำหรับการประชุมวิชาการ ๑๙
- คุณภาพของบัณฑิตที่พึงประสงค์ในยุคโลกาภิวัตน์ ๒๑
- บทบาทของสถาบันอุดมศึกษาในการแก้ปัญหาวิกฤติทางสังคม ๓๑
- บทบาทของสภามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์และนโยบายการพัฒนามหาวิทยาลัย ๓๖
- นโยบายพัฒนาบุคลากรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ๔๓
- เยาวชนไทยกับวิกฤตสังคม ๔๘
- อุดมศึกษากับการพัฒนาจริยธรรม ๕๖
- แนวทางการดำเนินชีวิตในภาวะเศรษฐกิจวิกฤติ ๖๒
- หลักในการทำงาน ขอให้ยึดหลัก อิทธิบาท ๔

สารบัญ

- ๖ อ. แด่ผู้เกษียณอายุราชการ ๖๘
- แนวทางการพัฒนาการศึกษาตามรอยเบื้องพระยุคลบาท ๖๘
- เยาวชนไทย หัวใจของชาติ ๘๙
- ค่านิยมสังคมไทยที่พึงปรารถนา : ข้าราชการไทยที่พึงประสงค์ ๑๐๑
- ข้อคิดของงานวิจัย และนักวิจัย ๑๑๑
- พระราชอัจฉริยภาพในการบริหารจัดการ ๑๑๕
- คนดีสังคมไทย (บุคคลตัวอย่างแห่งปี ๒๕๕๘) ๑๒๒
- ข้าราชการไทยใสสะอาด ตามรอยพระยุคลบาท ๑๒๗
- ข้าราชการในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อชาติและประชาชน ๑๔๔
- เก่งอย่างเดี๋ยวมไม่ได้ ต้องซื่อสัตย์ สุจริตและดีด้วย ๑๕๙
- ทศพิธราชธรรม ๑๖๘
- พระราชกรณียกิจพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ด้านการพัฒนาและส่งเสริมคนดี เพื่อปกครองบ้านเมือง ๑๗๖

๑๐๑

๑๒๒

๑๒๗

ความฝันอันสูงสุด

ขอฝันใฝ่ในฝันอันเหลือเชื่อ   ขอสู้ศึกทุกเมื่อไม่หวั่นไหว
ขอทนทุกข์รุกรโรมโหมกายใจ   ขอฝ่าฟันผองภัยด้วยใจทรง
จะแน่วแน่แก้ไขในสิ่งผิด   จะรักษาดีจนชีวิตเป็นผุยผง
จะยอมตายหมายให้เกียรติดำรง   จะปิดทองหลังองค์พระปฏิมา
ไม่ทอดอวยคอยสร้างสิ่งที่ควร   ไม่เรรวนพะว้าพะวังคิดกังขา
ไม่เคืองแค้นน้อยใจในโชคชะตา   ไม่เสียดายชีวาถ้าสิ้นไป
นี่คือปณิธานที่หาญมุ่ง   หมายถึงดวงยุติธรรมอันสดใส
ถึงทนทุกข์ทรมานนานเท่าใด   ยังมั่นใจรักษาต้องอาจครัน
โลกมนุษย์ย่อมจะดีกว่านี้แน่   เพราะมีผู้ไม่ยอมแพ้แม้ถูกหยัน
คงยืนหยัดสู้ไปใฝ่ประจัญ   ยอมอาสาสัญก็เพราะปองเทิดผองไทย

ทำนอง : พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

เนื้อร้อง : ท่านผู้หญิงมณีรัตน์ บุนนาค

การประชุมคณะกรรมการ การประชุมระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา

ข้อดีของการประชุม

๑. **ช่วยให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพ** การประชุมจะทำให้คำสั่ง คำแนะนำ หรือข่าวสารจากผู้บังคับบัญชากระจายไปสู่ผู้ใต้บังคับบัญชาโดยรวดเร็วและถูกต้อง เมื่อมีปัญหาอุปสรรคจะได้หาทางแก้ไขได้ทันเหตุการณ์

๒. **การประสานงานดีขึ้น** การทำงานโครงการใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับผู้ทำงานจำนวนมากที่มีความรู้และพื้นฐานต่างกัน การประชุมจะช่วยให้เกิดการเปลี่ยน

ความคิดเห็น สนับสนุน มีความเข้าใจกัน ลดความขัดแย้งและหาช่องทางแก้ปัญหาต่างๆ ได้ง่ายขึ้น ทำให้การดำเนินการของโครงการเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุเป้าหมาย

๓. ระดับความรู้และประสบการณ์ บางหน่วยงานอาจมีเจ้าหน้าที่สาขาวิชาต่างๆ ไม่เพียงพอ การระดมความรู้และประสบการณ์ของข้าราชการจากกองหรือหน่วยงานอื่นมาประชุมทำงาน ในรูปกรรมการ จะช่วยทำให้สามารถมองปัญหาได้ในแง่มุมและแนวความคิดต่างๆ กัน จะทำให้ได้คำแนะนำหรือวิธีปฏิบัติงานที่ถูกต้องและเกิดประโยชน์

๔. การติดตามผล การประชุมจะเป็นการติดตามผลวิธีหนึ่ง ถ้าหากได้ทำเป็นระยะๆ ทั้งนี้ เพื่อทราบความก้าวหน้าของงานที่ได้รับมอบหมาย และทราบปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น เพื่อหาทางช่วยเหลือผู้ใต้บังคับบัญชา ทำให้มีกำลังใจ เพราะเกิดความรู้สึกว่าผู้บังคับบัญชาให้ความสนใจและไม่ทอดทิ้ง

๕. สร้างความสามัคคี การประชุมทำให้เกิดการพบปะและมีความสนิทสนมระหว่างผู้เข้าร่วมประชุมและเกิดการเข้าใจซึ่งกันและกัน และหากมีข้อข้องใจและขัดแย้งกันก็อาจหาทางประนีประนอมและลดข้อขัดแย้งได้ง่าย หรือช่วยระบายความกดดันทางจิตใจอีกวิธีหนึ่ง

๖. บำรุงขวัญ สัมพันธภาพระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานจะดีขึ้นเพราะทราบนโยบาย เป้าหมาย และแนวทางปฏิบัติของหน่วยงาน ทำให้มีความพอใจในงาน มีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงานที่ตนทำอยู่และไม่ถูกทอดทิ้ง นอกจากนี้ยังจะได้มีโอกาสทราบอุปนิสัยใจคอของผู้ร่วมงานแต่ละคนด้วย

๗. สนับสนุนและส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย การประชุมเป็นการฝึกให้ผู้บังคับบัญชา รู้จักการฟังเสียงคนส่วนใหญ่ การทำงานเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม ไม่เห็นแก่ตัว และไม่เห็นแก่ตัว ส่วนผู้เข้าร่วมประชุมหรือผู้ใต้บังคับบัญชาที่ได้รับการฝึกให้รู้จักพูด รู้จักฟัง และกล้าออกความเห็นในสิ่งที่ถูกและควร นับว่าเป็นการส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยและสนับสนุนนโยบายของรัฐบาล

ข้อเสียของการประชุม

๑. เสียเวลา หากไม่มีการนำมติที่ประชุมไปปฏิบัติ
๒. เสียเงินค่าเบี้ยประชุม (ปัจจุบันเบี้ยประชุมกรรมการบางคนเฉลี่ยครั้งละ ๑๕๐ - ๔,๐๐๐ บาท)
๓. ในกรณีที่ประธานเป็นเผด็จการ มติของประธาน คือ มติของที่ประชุม
๔. ทำให้ทราบนิสัยไม่ดี การด้อยความรู้ความสามารถของผู้เข้าร่วมประชุมบางคน

องค์ประกอบของการประชุมที่ดี

๑. ประธานต้องไม่มีนิสัยเผด็จการ ไม่ใช่ใช้อิทธิพลใดๆ เหนือกรรมการ ต้องมีเหตุมีผล มีใจกว้าง มีขันติ ไม่โกรธง่าย และควรมีความรู้ความสามารถอย่างดี
๒. ประธานและผู้เข้าร่วมประชุมต้องทราบเรื่องที่จะประชุม แต่ไม่จำเป็นต้องเก่งที่สุดในเรื่องนั้น
๓. ผู้เข้าร่วมประชุมไม่ควรมีจำนวนมากเกินไป
๔. ควรจัดสถานที่ประชุมให้ผู้เข้าร่วมประชุมทุกคนมีโอกาสเห็นหน้ากันทุกคน
๕. การจะพิจารณาเรื่องใด ควรจะเริ่มหาข้อเท็จจริงของเรื่องนั้นก่อน โดยให้ผู้เข้าประชุมหรือเลขานุการได้ปูพื้นเรื่องนั้น
๖. พยายามให้ผู้เข้าร่วมประชุมทุกคนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ในเรื่องนั้นอย่างเต็มที่ ประธานอาจจะให้ผู้เข้าประชุมคนหนึ่งคนใดพูดก็ได้ โดยเฉพาะผู้ที่ชอบพูดซุบซิบกับผู้ที่นั่งข้างเคียง เพราะไม่กล้าออกความเห็นต่อที่ประชุมโดยตรงหรือมีที่ท้าวไม่เห็นด้วย
๗. เมื่อคนหนึ่งพูด คนอื่นๆ ต้องฟังให้จบ ห้ามขัดจังหวะถึงแม้จะไม่พอใจก็ตาม ประธานจะต้องควบคุมระเบียบนี้โดยเคร่งครัด แต่ประธานก็มีสิทธิระงับการพูดของผู้เข้าร่วมประชุมบางคนได้ในกรณีที่ใช้เวลานานเกินกำหนด พูดไม่เหมาะสมหรือนอกประเด็น
๘. ควรจัดวาระประชุมให้พอเหมาะกับเวลา มิฉะนั้นจะทำให้ประชุมเกินเวลา หรือการประชุมขาดการพิจารณาที่รอบคอบ เพราะประธานรวบรัดปิดประชุม
๙. สำหรับผู้ที่รู้ตัวว่ายังเป็นประธานที่ประชุมไม่ดี หรือเป็นผู้เข้าประชุมที่ไม่กล้าออกความเห็นในที่ประชุมให้พยายามเข้าร่วมประชุมบ่อยๆ แล้วฝึกฝนและปรับปรุงตัวเองอยู่เสมอ

ประสบการณ์จากการฟังและร่วมการอภิปราย

จากการที่ผู้เขียนได้มีโอกาสร่วมฟังและร่วมการอภิปรายมาตั้งแต่ประมาณ ปี ๒๕๐๔ จนถึงปัจจุบัน นับจำนวนไม่ต่ำกว่า ๒๐๐ ครั้ง ประกอบกับ พิจารณาเห็นว่า การจัดอภิปราย เป็นวิธีการจัดการประชุม และวิธีการถ่ายทอดเทคโนโลยี และความรู้วิธีหนึ่ง ที่หน่วยราชการ ภาคเอกชน สมาคม ชมรม และกลุ่มชนกลุ่มต่างๆ นิยมจัดกันมากในโอกาสต่างๆ

ดังนั้น จึงใคร่ขอแนะนำประสบการณ์และความรู้ที่ได้รับมาแนะนำและถ่ายทอด
สู่นักวิชาการและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่านได้ทราบ ซึ่งอาจจะมีประโยชน์บ้างไม่มาก
ก็น้อย แก่การจัดการอภิปรายครั้งต่อไป ให้ประสบความสำเร็จ และเกิดประโยชน์
แก่ผู้ฟังมากที่สุดดังนี้

ผู้จัดงาน

๑. เลือกหัวข้อเรื่องที่อยู่ในความสนใจในปัจจุบัน
๒. ตั้งหัวข้อการอภิปรายให้เร้าความสนใจ หรือเกิดความสงสัยแก่ผู้ฟัง
๓. เลือกเชิญผู้ดำเนินการอภิปรายที่มีความรู้และประสบการณ์ หรือมีชื่อเสียงในการดำเนินการอภิปรายมาก่อน แต่สิ่งที่ควรทราบ คือ ผู้ดำเนินการอภิปราย หรือนักจัดรายการที่มีชื่อเสียง ย่อมมี “ค่าเวลา” หรือ “ค่าปรากฏตัว” มากน้อยต่างกันไป นอกเหนือจาก “ของขวัญ” ที่มอบตามธรรมเนียมแล้ว

๔. เลือกเชิญผู้ร่วมอภิปรายที่มีความรู้และประสบการณ์ และเคยมีผลการอภิปรายเป็นที่ยอมรับกันมาก่อน บางครั้งจะต้องเลือกระหว่างผู้ร่วมอภิปรายที่มีความรู้ทางวิชาการ แต่อภิปรายไม่เก่ง กับผู้ที่อภิปรายเก่ง แต่ไม่ค่อยมีเนื้อหาทางวิชาการ

ปัจจุบันผู้ร่วมอภิปรายบางสาขาวิชาที่เป็นเอกชนเริ่มมีการเรียกร้อง “ค่าเวลา” หรือ “ค่าปรากฏตัว” กันบ้างแล้ว ดังนั้นจึงควรตรวจสอบให้แน่ชัดทุกครั้งที่จะเชิญด้วย

๕. ควรกำหนดเวลาของผู้อภิปรายแต่ละคนไม่ต่ำกว่าคนละ ๒๐ นาที อย่าให้จำนวนผู้อภิปรายมากเกินไปจนอภิปรายได้คนละไม่กี่นาที เพราะจะไม่ได้เนื้อหา หรือเข้าประเด็น หรือไม่คุ้มค่าใช้จ่าย ตัวอย่างเช่น การอภิปรายบางเรื่องมีเวลาเพียง ๒ ชั่วโมงครึ่งแต่มีผู้อภิปรายถึง ๑๑ คน

หรือการอภิปรายบางเรื่องจัดที่ต่างจังหวัด ค่าใช้จ่ายของผู้ร่วมอภิปรายคนละไม่ต่ำกว่า ๖,๐๐๐ บาท แต่ผู้อภิปรายมีโอกาสนอภิปรายคนละไม่ถึง ๑๐ นาที เป็นต้น

คำแนะนำสำหรับการประชุมวิชาการ

๑. คำแนะนำทั่วไป

๑.๑ สำหรับผู้บรรยาย

๑.๑.๑ การทำแผ่นใส

๑.๑.๒ การทำสไลด์

๑.๑.๓ วิธีการบรรยาย และรักษาเวลา

๑.๒ ประธานต้องทราบหัวข้อการบรรยายและต้องรักษาเวลาของผู้บรรยาย

๒. คำแนะนำสำหรับฝ่ายจัดรายการ

๒.๑ การกำหนดวันเปิดการประชุมควรให้ประธานมีเวลาที่จะมาถึงโดยสะดวก ไม่เข้าเกินไป

๒.๒ การพัก เครื่องดื่ม ควรใช้เวลา ๒๐ - ๓๐ นาที

๒.๓ พักกลางวัน ถ้าจัดให้รับประทานอาหารใกล้ที่ประชุมใช้เวลา ๖๐ นาที
แต่ถ้าต้องหาอาหารรับประทานเองควรใช้เวลา ๙๐ นาที

๒.๔ การประชุมสถานที่ราชการ ควรเลิกไม่เกิน ๑๖.๓๐ น. แต่ถ้าประชุม
ต่างจังหวัดหรือที่โรงแรมอาจเลิกได้ถึง ๑๗.๐๐ - ๑๘.๐๐ น.

๒.๕ จัดเวลาสำหรับประธานกล่าวนำประมาณ ๕ นาที

๒.๖ ประธานควรรักษาเวลาโดยเคร่งครัด

๒.๗ ควรจัดเวลาสำหรับคำถามและอภิปรายท้ายการบรรยายทุกภาค

๒.๘ เมื่อผู้บรรยายบางท่านไม่มา ไม่ควรเลื่อนผู้บรรยายถัดไปขึ้นมา ควรพัก
หรือเอาเรื่องของผู้บรรยายวันอื่นมาแทน และประกาศให้ทราบทั่วกัน

๒.๙ การจัดโต๊ะลงทะเบียนหลายๆ โต๊ะ ให้กระจายกันออกไป อย่าให้แออัด

๒.๑๐ แยกโต๊ะลงทะเบียนสำหรับแขกรับเชิญ หรือผู้บรรยายอย่างชัดเจน

๒.๑๑ หยุดการลงทะเบียนก่อนพิธีเปิด ๕ - ๑๐ นาที

๒.๑๒ ระหว่างพิธีเปิดควรปิดประตูห้องประชุมและงดการเข้าออกโดยไม่จำเป็น จนกว่าจะเสร็จพิธี

๒.๑๓ จอฉายสไลด์ควรมีขนาดใหญ่กว่าปกติ และควรแยกกับจอแผ่นใส เลนส์ สำหรับฉายสไลด์ควรใช้แบบ zoom

๒.๑๔ การสัมมนาทางวิชาการควรเน้นการแจกเอกสารล่วงหน้าและไม่แจกในห้องระหว่างการบรรยาย

๒.๑๕ จัด overhead สำหรับการประกาศทั่วไปต่างหากจากเครื่องที่ผู้บรรยายกำลังใช้

๒.๑๖ ผู้จัดหรือประธาน ควรกำหนดเนื้อหาและขอบเขตของผู้ร่วมอภิปรายแต่ละคน และแจ้งให้ผู้ร่วมอภิปรายทุกคนทราบล่วงหน้า หรืออย่างน้อยประธานควรมีโอกาสพบและตกลงกับผู้ร่วมอภิปรายทุกคนก่อนถึงเวลาอภิปราย

“
เมื่อผู้บรรยายบางท่านไม่มา
ไม่ควรเลื่อนผู้บรรยาย
ถัดไปขึ้นมา ควรพักหรือเอาเรื่อง
ของผู้บรรยายวันอื่นมาแทน
”

เมื่อผู้บรรยายบางท่านไม่มา
ไม่ควรเลื่อนผู้บรรยาย
ถัดไปขึ้นมา ควรพักหรือเอาเรื่อง
ของผู้บรรยายวันอื่นมาแทน

๒.๑๗ ควรส่งประวัติผู้ร่วมอภิปรายให้ประธานทราบล่วงหน้า

๒.๑๘ ควรมีแผ่นประกาศสำหรับติดประกาศให้ผู้เข้าร่วมประชุมทราบตลอดการประชุม

๒.๑๙ ไม่ควรจัดการประชุมอื่นซ้อนการประชุมใหญ่ในเวลาเดียวกัน

๒.๒๐ ควรจัดผู้ดำเนินรายการเพื่อเชิญประธานและผู้ร่วมอภิปรายขึ้นทำหน้าที่ของแต่ละภาค และขอบคุณเมื่อเสร็จภารกิจ

๓. ประธานการประชุม

๓.๑ นอกจาก ข้อ ๑ และ ๒ แล้ว ประธานควรกำหนดเวลาของผู้อภิปรายแต่ละคนให้ทราบล่วงหน้า

๓.๒ ควรแบ่งเวลาอภิปรายของแต่ละคนออกเป็น ๒ รอบ รอบแรกประมาณ ๒๐ นาที รอบหลังประมาณ ๕ นาที หากเวลาเหลือจึงจะเพิ่มเติม

๓.๓ ประธานต้องควบคุมเวลาของผู้อภิปรายแต่ละคน เพราะการอภิปรายเกินเวลาเป็นการเสียมารยาท และเอาเปรียบผู้อภิปรายคนอื่น

๓.๔ ประธานต้องไม่ใช้เวลาของตัวเองเกินที่กำหนดไว้ (รวมกันจะต้องไม่เกินเวลาของ

ผู้อภิปรายแต่ละคน) ไม่ทำตัวเป็นผู้อภิปรายเพิ่มอีกคนหนึ่ง และไม่จำเป็นต้องสรุปเนื้อหาผู้อภิปรายแต่ละคน ถ้าการสรุปใช้เวลายืดยาวเกินไป หรือไม่มีประเด็นที่ควรเน้น

๓.๕ หากจะถามคำถาม หรือขอให้ผู้ร่วมอภิปรายให้ความเห็นเรื่องใดเป็นพิเศษ นอกเหนือจากที่ตกลงกันได้ ถ้าทำได้ประธานควรจะแจ้งหรือส่งบันทึกข้อความให้ผู้ร่วมอภิปรายได้ทราบล่วงหน้า

๔. ผู้เข้าร่วมอภิปราย

๔.๑ ต้องทราบขอบเขตของการอภิปราย และเวลาที่ได้รับจัดสรรล่วงหน้า

๔.๒ ทำหัวข้อย่อของเรื่องที่จะอภิปราย หรือเตรียมข้อมูล ตัวเลข ที่สำคัญไว้ให้พร้อม

๔.๓ ต้องควบคุมเวลาของตัวเอง และพยายามกำหนดการอภิปรายให้อยู่ในประเด็นและภายในเวลาที่กำหนด

๔.๔ หากมีผู้ซักถาม หรือกล่าวพาดพิง ให้บันทึกข้อความหรือประเด็นไว้รอฟังให้จบอย่ารีบตอบทันที คิดให้รอบคอบก่อนตอบ

๔.๕ หากอภิปรายหัวข้อคล้ายคลึงกันกับเรื่องที่เคยอภิปรายมาก่อน ควรปรับปรุงวิธีการนำเสนอ และเนื้อหาให้แตกต่างกันบ้าง เพราะผู้ฟังมักจะอยู่ในกลุ่มเดียวกัน

๕. สำหรับผู้บรรยาย

๕.๑ ต้องศึกษาการทำสไลด์ และแผ่นใสให้ถูกต้อง เพื่อให้ผู้ฟังการบรรยายเห็นภาพและ

ตัวอักษรอย่างชัดเจน หากมองเห็นไม่ชัดจะทำให้เกิดความรำคาญมากกว่าสนใจฟัง

๕.๒ ต้องปรับการบรรยายให้พอเหมาะกับเวลาที่กำหนดให้ไม่ว่าเรื่องจะยาวหรือยากเพียงใด อย่าใช้เกินเวลาเพราะผู้ฟังจะรำคาญ

๕.๓ การเสนอผลงานที่สมบูรณ์แบบ จะต้องเสนอสไลด์หรือแผ่นใสคำบรรยายพร้อมกับสไลด์ภาพ และคำบรรยายไปพร้อมๆ กันทั้ง ๓ อย่าง แต่ถ้าไม่สะดวกหรือไม่ถนัดจะบรรยายอย่างเดียว หรือบรรยายประกอบสไลด์ หรือแผ่นใสเพียงอย่างเดียวหนึ่งก็ได้ควรมีผู้ช่วยฉายแผ่นใสและสไลด์

๕.๔ หากบรรยายไม่คล่องจะใช้อ่านก็ได้

๕.๕ ควรมีการฝึกซ้อมด้วยตนเองก่อน และจับเวลาให้พอดี

๕.๖ การติชมจากผู้ฟังมีประโยชน์มากในการปรับปรุงตัวเอง ควรรับฟังด้วย และคิดให้ดีกว่าก่อนตอบ

๖. สำหรับฝ่ายทัศนศึกษา

๖.๑ ควรจัดรายการให้พอเหมาะกับเวลา และรักษาเวลา

๖.๒ ควรรับจำนวนแต่ละคณะให้เหมาะกับงานที่ไปศึกษา หรือยานพาหนะที่มี เช่น จำนวนต่อรถบัส ๑ คัน ต่อรถไมโครบัส ๒ คัน เป็นต้น การดูงานคณะที่ใหญ่เกินไป จะไม่ได้ประโยชน์มากนัก

๖.๓ หากมีผู้สนใจทัศนศึกษามากควรจัดแบ่งเป็นหลายคณะแยกกันไป คณะละเวลา หรือคนละสถานที่

๖.๔ ควรรับแจ้งความจำนงการไปทัศนศึกษาล่วงหน้า และถือหลักใครสมัครก่อน มีสิทธิ์ก่อน

๗. สำหรับฝ่ายอาหาร

๗.๑ ถ้าเป็นอาหารแบบบุฟเฟต์ ควรจัดตั้งหลายๆ โต๊ะ เพื่อไม่ให้แถว คิวยาวและรอนานเกินไป

๗.๒ ควรจัดเป็นแบบนั่งโต๊ะและตักอาหารวางเป็นชุดล่วงหน้าก็จะสะดวก และประหยัดอาหารกว่าให้ตักเอง

๘. สำหรับผู้เข้าร่วมประชุม

๘.๑ วันเปิดการประชุม ควรมาก่อนพิธีเปิดการประชุม และแต่งกายให้สุภาพ พอสมควร เช่น เสื้อพระราชทาน เสื้อซาฟารี หรือเสื้อเชิ้ตผูกเนคไท เพื่อให้เกียรติแก่ ประธานพิธี ไม่สวมเสื้อสีจัด เสื้อลาย หรือเสื้อยัด

๘.๒ ระหว่างการบรรยายไม่ควรเข้าห้องประชุมหรือลุกออกจากห้องประชุมช่วง นั้น ควรรอจนกว่าจะเปลี่ยนผู้บรรยายคนต่อไป

๘.๓ ไม่ควรพูดคุยหรือสูบบุหรี่ระหว่างฟังการบรรยาย

คุณภาพของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ในยุคโลกาภิวัตน์^{*}

พมขอขอบคุณสมาคมเกียรตินิยมการศึกษาที่ได้ให้เกียรติ เชิญผมมาเป็นประธาน
เปิดการสัมมนาและเสนอข้อคิดเห็นแก่ที่ประชุมในวันนี้

ผมไม่ได้อยู่ในสายงานของการบริหารการศึกษาโดยตรง แต่เป็นนักวิชาการและนักบริหาร
ทางวิชาการเกษตรตั้งแต่เริ่มชีวิตราชการจนกระทั่งเกษียณ และได้มีโอกาสดำเนินงานใกล้ชิดกับ
มหาวิทยาลัยที่มีคณะเกษตรมาบ้าง ดังนั้น ข้อคิดเห็นของผมในวันนี้ จึงเป็นความเห็นส่วนตัว
ที่ได้จากความรู้และประสบการณ์ของการทำงานดังกล่าวตลอดเวลาเกือบ ๖๐ ปีที่ผ่านมา

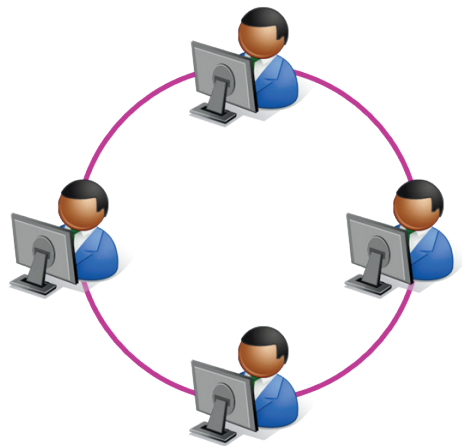
โลกยุคปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านวิทยาการ ด้าน
เทคโนโลยี และการติดต่อสื่อสาร เป็นยุคที่ประเทศต่างๆ ไร้พรมแดนมากขึ้น ความรู้ทุกอย่างของ
ทุกมุมโลกได้แพร่หลายสู่กันและกันอย่างรวดเร็วและมากมาย การวิเคราะห์ การกลั่นกรอง และ

^{*} คำบรรยายในการสัมมนาเรื่อง การปรับปรุงคุณภาพทางวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา เมื่อวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๓๕
เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๐.๓๐ น. ณ ห้องภาณุรังษี โรงแรมรอยัลริเวอร์ กรุงเทพมหานคร

จัดระบบข้อมูลอันมหาศาลไม่อาจปฏิบัติด้วยวิธีการแบบ
ดั้งเดิมเหมือนแต่ก่อน จะต้องอาศัยเทคโนโลยีและ
เครื่องมือต่างๆ เข้ามาช่วยอย่างเน่นประการ แต่ขณะ
เดียวกันในด้านสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมก็มีการ
เปลี่ยนแปลง ไร้พรมแดนและเสรีมากขึ้นเช่นกัน
ระบบการเงินและการลงทุนจะมีการทำธุรกิจข้ามประเทศ
มากขึ้น มีการตกลงทางภาษีศุลกากร และตั้งองค์กรต่างๆ
ในรูปการสนับสนุนการค้าเสรีเพิ่มมากขึ้น แต่ประเทศที่
ร่ำรวยและบริษัทข้ามชาติยังคงอาศัยความได้เปรียบทาง
เศรษฐกิจหาประโยชน์จากประเทศที่ยากจนกว่าเหมือน
เดิม เช่น การกีดกันทางการค้า การออกภาษีต่อต้านการ
ทุ่มตลาด (Anti-dumping Duty) การลงทุนในประเทศ
ที่แรงงานถูก แต่ยังคงคุมด้วยทรัพยากรธรรมชาติมากขึ้น
ใช้สิทธิพลเข้าแทรกแซงนโยบายเศรษฐกิจและการเมือง
ของประเทศ โดยคำนึงถึงประโยชน์ของตัวเองมากกว่า
ประเทศเจ้าของทรัพยากรในเกือบทุกด้าน บางกรณี
ปฏิบัติตัวเสมือนไม่มีสัญชาติ ดังนั้น ความแตกต่าง
ระหว่างสถานะทางเศรษฐกิจของประเทศที่ร่ำรวยกับ
ประเทศที่ยากจนจึงยังมีช่องว่างเหมือนเดิม

สำหรับภายในประเทศเอง ความแตกต่างระหว่าง
คนรวยและคนจน ระหว่างคนเมืองและคนชนบทและ
ระหว่างภาคธุรกิจและภาคเกษตรยังมีความแตกต่างกัน
มากเหมือนเดิม ทำให้นโยบายการกระจายความเจริญ
ไปสู่ชนบทของรัฐบาลหลายยุคหลายสมัยยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

“
เป็นยุคที่ประเทศต่างๆ
ไร้พรมแดนมากขึ้น
ความรู้ทุกอย่าง
ของทุกมุมโลก
ได้แพร่หลาย
สู่กันและกันอย่างรวดเร็ว
และมากมาย
”

บทบาทของสถาบันอุดมศึกษา ในการแก้ปัญหาวิกฤตทางสังคม*

ปัญหาวิกฤตการณ์ทางสังคมในปัจจุบัน เป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับระบบพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในระยะที่ผ่านมา ทำให้แรงงานหนุ่มพากันเข้ามาหางานในเมือง และต่างประเทศ เพื่อหารายได้มาทดแทนและสนับสนุนครอบครัว คงเหลือแต่คนสูงอายุและเด็กเล็กในชนบท ทำให้ครอบครัวเกิดความแตกแยก ขาดความอบอุ่น บางคนถึงกับชีวิตล้มสลาย แรงงานเกษตรที่เหลือก็ขาดประสิทธิภาพ ส่วนแรงงานหนุ่มสาวที่เข้าไปในเมือง

* คำบรรยายในการสัมมนาวิชาการ เนื่องในโอกาสคล้ายวันสถาปนาสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชน แห่งประเทศไทย ครบ ๑๙ ปี เรื่อง “บทบาทของสถาบันอุดมศึกษาในการแก้ปัญหาวิกฤตทางสังคม” เมื่อวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๓๙ ณ โรงแรมสยามซิตี กรุงเทพมหานคร

และเขตอุตสาหกรรม ก็พบกับปัญหาของที่อยู่อาศัยที่แออัด รับมลภาวะจากสิ่งแวดล้อม ขยะ นำเน่า กลิ่นเหม็น อากาศเป็นพิษ ควันจากท่อไอเสีย เสียงจากยานพาหนะ และภัยของเสียงและของเสียจากโรงงาน สังคมที่ต่างคนต่างอยู่ แย่งกันกินแย่งกันอยู่ พบปัญหาเสพติด ยาบ้า เฮโรอีน โสเภณีเด็ก ผู้ใหญ่ หญิง ชาย ทั้งที่ถูกบังคับและสมัครใจ ปัญหาระงาแน่นข้ามชาติ แรงงานเด็ก ปัญหาการพนัน บ่อนการพนัน หวยใต้ดิน การพนันบอล ซึ่งล้วนเป็นบ่อเกิดอาชญากรรม

ระบบเรียกค่าคุ้มครองมือปืนรับจ้าง นักการเมืองที่เป็นนักการพนัน นักเล็งโชค และค้ำสิ่งผิดกฎหมายหรืออยู่ในสังกัดของเจ้าพ่อที่ลึกลับ รู้ แต่ผู้รักษากฎหมายทำอะไรไม่ได้ เพราะยังไม่ได้ทำผิดให้จับได้ บุคคลที่ควรจะเป็นผู้นำในทางสังคม กลับแสดงพฤติกรรมหรือราษฎรบังหลวง แทนที่จะป้องกัน กลับเป็นตัวการเสียเอง ทำตัวเป็นคนริดไถเก็บรายได้จากข้าราชการประจำอีกต่อหนึ่ง

นอกจากนี้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่กำลังได้รับความนิยมมากในปัจจุบัน ก็มีทั้งข้อดีและข้อเสีย อาจใช้ในการพนัน หรือการให้ข่าวที่รวดเร็วแต่ขาดข้อมูลที่ประกอบการวินิจฉัยความถูกต้อง เป็น

“
การดำรงชีวิตในเมือง
จึงเต็มไปด้วยความแออัด
แข่งขัน แย่งแย่ง
ชิงดีชิงเด่น
เอาเปรียบสังคม
”

อันตรายของคนที่ไม่มึ่คิดปะในการถ่ายหอดข้อมูล และจะยังมีอันตรายถ้าลืออยู่ภายใต้อิทธิพลของเจ้าพ่อหรือผู้บริหารที่ขาดคุณธรรมและจริยธรรม อาจมีการชี้ทางที่ผิดหรือหลงทางได้ง่าย

บทบาทของสถาบันอุดมศึกษาในการแก้ปัญหา หรือมีส่วนในการแก้ปัญหาวิกฤตการณ์ทางสังคมในปัจจุบัน จึงต้องเป็นไปตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา คือ จะต้องเปลี่ยนจากระบบการสอนการเรียนเพื่อรับประกาศนียบัตร หรือรับปริญญา แล้ว “จบหลักสูตร” หรือหยุดการเรียนแล้วออกไปทำงาน มาเป็นระบบ “การเรียนรู้หาวิชา และประสบการณ์ตลอดชีวิต” เพื่อปรับตัวให้ทันโลก

ก้าวให้ทันโลก การจัดและการบริหารเน้นหนักในเมืองใหญ่ๆ ทำให้ชาวชนบทต้องมาทำงานทำในเมือง การดำรงชีวิตในเมืองจึงเต็มไปด้วยความแออัด แข่งขัน แก่งแย่ง ซึ่งดีซึ่งเด่นเอาเปรียบสังคม เห็นแก่ตัว เห็นแก่เงิน ไม่มีการเสียสละเพื่อสังคมและส่วนรวม บุคคลที่อยู่ในวงการบริหาร ข้าราชการ และสังคมชั้นสูงบางส่วนก็ไม่บำเพ็ญตนเป็นตัวอย่างที่ดี ด้วยการเห็นแก่ตัว แก่งแย่งตำแหน่ง การทำตัวไร้อัจฉริยะ ไร้อุดมการณ์ ไร้มารยาท และสมบัติผู้ดี มีการฉ้อราษฎร์บังหลวงอย่างชาญฉลาด การทำบุญเอาหน้าหรือหวังผลตอบแทน และการฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือยเกินขอบเขต

สิ่งเหล่านี้ทำให้การพัฒนาในด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และเศรษฐกิจได้ก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วแต่การพัฒนาในด้านสังคม จิตใจ และคุณธรรมกลับด้อยไป และไม่สอดคล้องกัน หากเป็นเช่นนี้ต่อไป อาจทำให้การพัฒนาประเทศไปในทิศทางและเป้าหมาย

ที่ผิดพลาดได้ และพาประเทศไปสู่ความวิบัติได้ ดังนั้น การจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนในชั้นอุดมศึกษาให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันและอนาคตจึงมีความสำคัญมาก

ในด้านของคุณภาพ และคุณสมบัติของบัณฑิตที่พึงประสงค์ในอนาคตอาจมีหลายประการ แต่ผมจะขอเน้นในหัวข้อที่เห็นสำคัญเพียง ๓ ประการคือ

๑. ความรู้พื้นฐานของเทคโนโลยีสมัยใหม่ในด้านคอมพิวเตอร์ โทรคมนาคม และสื่อต่างๆ

ปัจจุบันเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือสำคัญ ที่ช่วยในการบริหารจัดการของภาครัฐและเอกชนทุกสาขา เพราะเพิ่มสมรรถนะในการทำงาน เพิ่มความจำของมนุษย์ เพิ่มความเร็วในการค้นหาความรู้ การตัดสินใจ ลดความซ้ำซ้อนและยุ่งยากของระบบการจัดเก็บเอกสาร และเมื่อนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาเชื่อมกับระบบโทรคมนาคมสมัยใหม่ และระบบสื่อต่างๆ เข้าด้วยกัน ก็ทำให้ขีดความสามารถในการทำงานของเทคโนโลยีได้ทวีคูณเพิ่มขึ้นอย่างน่ามหัศจรรย์ เช่น ทำให้มนุษย์ซึ่งอยู่คนละซีกโลก

สามารถสื่อสาร แลกเปลี่ยนข้อมูล ข้อความ ในรูปของตัวอักษร ภาพสี เสียง หรือสัญญาณวิดีโอได้ในเวลาไม่กี่นาที แทนที่จะเป็นวันๆ เหมือนที่เคยปฏิบัติในระบบที่เรียกว่า internet และสื่อหลายแบบ หรือคอมพิวเตอร์หลายสื่อ (Multimedia) ทำให้เกิดการสอนและศึกษาระยะไกล (Distant learning) บริการแพทย์ทางไกล (Tele medicine) หรือแพทย์ชนบท การประชุมทางไกล (Video Conference) ซึ่งทำให้ประหยัดเวลา ประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทางของทั้งวิทยากรและผู้รับ และแก้ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรระดับผู้เชี่ยวชาญได้ในระดับหนึ่ง ในด้านการวิจัยและอุปกรณ์ช่วยการเรียนการสอน ทำให้เกิดการให้บริการข้อมูลข่าวสารแบบ Bulletin Boards และระบบสื่อหลายแบบที่ตอบโต้ได้ (interact computer) การแลกเปลี่ยนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Data Interchange) การตรวจค้นเอกสาร บริการ postax postvoice และอื่นๆ ซึ่งรวมทั้งการจัดบรรจุข้อมูลข่าวสารลงในแผ่น CD-ROM

เช่น ตำรา หลักสูตรการเรียนการสอนต่างๆ (interactive) สารานุกรม (encyclopedia) รวมทั้งพระไตรปิฎกทั้ง ๑๓๐ เล่ม โดยบรรจุลงในแผ่น Compact disk ที่มีขนาดวางบนฝ่ามือได้ เทคโนโลยีดังกล่าวซึ่งปัจจุบันมีชื่อเรียกกันหลายชื่อ เช่น Net, Web, Matrix, Electronic frontier, information superhighway, Cyberspace, etc. สำหรับในประเทศไทยเข้าใจว่าใช้คำว่า “เทคโนโลยีสารสนเทศ” (Information Technology-IT) และมี NECTEC (National Electronics and Computer Technology Center) หรือศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ และทำหน้าที่วิจัยพัฒนา และส่งเสริมเทคโนโลยีด้านนี้ และได้มีผลงานสำคัญ คือ การจัดทำนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติเสนอรัฐบาล และจัดงาน IT เฉลิมพระเกียรติไปแล้วเมื่อต้นปี ๒๕๓๘

เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชนทุกอาชีพ และทุกสาขา ทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น การค้า การธนาคาร การอุตสาหกรรม การโรงแรม

การขนส่ง การคมนาคม การศึกษา การสื่อสารมวลชน การทหาร การสำรวจภูมิศาสตร์ การสาธารณสุขและการแพทย์ สาธารณูปโภค การบันเทิง อุตุนิยมวิทยา การตำรวจ การเกษตร การวิจัย การศาสนา และงานศาล เป็นต้น แต่ในภาคราชการจะเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับทุกกระทรวงและหลายกรม แต่ก็นับว่าค่อนข้างล่าช้าหลังกว่าภาคเอกชนและรัฐวิสาหกิจ ถึงแม้จะเริ่มมีผู้เข้าใจในระบบ IT มากขึ้น เริ่มมีการเรียนการสอน IT กันในหลายสถานศึกษาและมหาวิทยาลัยต่างๆ เริ่มการลงทุนในด้าน hardware เพิ่มมากขึ้น เช่น คอมพิวเตอร์ และระบบสื่อสารทางดาวเทียม ทางสายเคเบิล และเส้นใยแก้วนำแสง เป็นต้น ส่วนในด้านบุคลากร เมื่อเร็วๆ นี้ได้เริ่มมีระเบียบให้ข้าราชการระดับ ๕ และ ๖ ต้องผ่านการอบรมหลักสูตรคอมพิวเตอร์ระยะสั้น แต่เนื่องจากบุคลากรและสถานที่ทำการสอนยังขาดแคลน การฝึกอบรมโดยรีบเร่งและเร่งรัดจึงขาดคุณภาพ และใช้ระยะเวลายาวนาน นอกจากนี้บุคลากรในภาคราชการและในภาคอื่นๆ ที่ยังไม่มีความรู้พื้นฐานอีกมาก เช่น ครู อาจารย์ นักธุรกิจ ทหาร นักการเมือง เป็นต้น ที่จำเป็นจะต้องมีความรู้

ในด้านนี้เช่นกัน สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่ง ความรู้ในด้าน IT ขณะนี้เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลา เครื่องมือและอุปกรณ์ล้ำสมัยเร็วตำราและแผ่น CD-ROM ส่วนใหญ่เป็นภาษาอังกฤษ ตำราและบุคลากรไทยยังไม่เพียงพอ ขาดนักกราฟิกคอมพิวเตอร์ ขาดนักถ่ายภาพวิดีโอ ต้องสร้างบุคลากรขึ้นมาโดยเร็ว และควรมีหลักสูตรการเรียนการสอนในทุกกระดับ อย่างน้อยเพื่อให้นักเรียนและนักศึกษาที่จบไปมีความรู้พื้นฐานของการใช้เครื่องมือ IT ที่ทันสมัยสามารถนำไปใช้ได้ทันทีเมื่อเริ่มทำงาน หรืออย่างน้อยก็เข้าใจระบบและช่วยลดตุลการคำ แทนที่จะนำเข้าเครื่องมืออุปกรณ์และเทคโนโลยีจากต่างประเทศตลอดไป

“
การแก้ปัญหาเหล่านี้
จำเป็นจะต้องทราบสาเหตุ
ของปัญหาเข้าใจปัญหา
และความร่วมมือ
ของบุคคลทุกๆ ฝ่าย
”

๒. ความรอบรู้เรื่องเมืองไทย

“เรา” ประเทศไทยเคยเป็นประเทศที่จัดได้ว่ามีทรัพยากรธรรมชาติที่ค่อนข้างอุดมสมบูรณ์ ตั้งอยู่ในเขตร้อนชื้น การเกษตรเป็นอาชีพหลักของประชาชน สามารถเพาะปลูกได้ตลอดปี มีป่าไม้ร้อนชื้นซึ่งทั่วโลกเหลือเพียง ๗ เปอร์เซ็นต์ มีในไทยกว่า ๘๐ ล้านไร่ เป็นป่าไม้ซึ่งมีคุณค่าสูงมากในแง่ความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศ แต่ประเทศไทยมีพลเมืองและอัตราการเพิ่มพลเมืองที่ค่อนข้างสูง การบริหารและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในช่วงที่ผ่านมาไม่อยู่ในเกณฑ์ที่ดีประกอบกับมีผู้รู้เท่าไม่ถึงการณ์ มีผู้เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าความหมายนะของทรัพยากรธรรมชาติอยู่ ดังนั้น หลังการพัฒนาประเทศในช่วง ๓๐ ปีที่ผ่านมาประชาชนได้แย่งกันใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างฟุ่มเฟือย และหมดเปลืองไปอย่างรวดเร็วและรุนแรง ป่าไม้ และผืนดินได้ถูกทำลาย และสูญสูญเสียไปมหาศาล เกิดผลกระทบและความไม่สมดุลในหลายด้าน โดยเฉพาะระบบนิเวศ สภาพดินฟ้าอากาศ สภาพเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนทั้งในเมืองหลวงและชนบท เกิดมลภาวะและความเสื่อมโทรม ตลอดจนจนปัญหาเดือดร้อนต่างๆ ประดังประเดทั้ถถมต่อเนื่องกันนานปีการ

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในอนาคต จำเป็นจะต้องเรียนรู้สภาวะของเมืองไทยให้มี พื้นฐานที่ดีพอสมควร ทั้งในด้านกายภาพและชีวภาพ ทั้งเศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยต้นเหตุของปัญหาต่างๆ ในบ้านเมือง รู้จักชีวิตและสังคมที่ขึ้นทราบบความแตกต่างของสังคมในเมืองใหญ่กับชนบท ซึ่งมีช่องว่างห่างกันมาก ทราบปัญหาของความเสื่อมโทรมและแย้งกันใช้ทรัพยากรธรรมชาติของประชาชนในชนบท ปัญหาต่างๆ เหล่านี้มีต้นเหตุและปัจจัยต่างๆ ซ้ำซ้อนกันอยู่นอกจากนี้ความขัดแย้งของบุคคลกลุ่มต่างๆ เช่น นักอนุรักษ์กับนักพัฒนา คนเมืองกับคนชนบท ชาวนาข้าวกับชาวนาเกลือ กรมประมงกับกรมป่าไม้ ตลอดจนข้าราชการการเมืองกับข้าราชการประจำ มีสาเหตุเกิดจากการขัดแย้งผลประโยชน์บางส่วนเกิดจากการได้รับข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง การแก้ปัญหาเหล่านี้จำเป็นจะต้องทราบสาเหตุของปัญหาเข้าใจปัญหา และต้องมีความร่วมมือของบุคคลทุกๆ ฝ่ายช่วยกันปฏิบัติช่วยกันให้ข้อมูลที่ถูกต้อง ช่วยกันหาทางแก้ปัญหาต่างๆ ให้ลุล่วงไปหรือให้ลดน้อยลง เพื่อให้ความเจริญและความกินดีอยู่ดีมีสุขกระจายไปสู่ชนบทให้มากขึ้น เพื่อให้ช่องว่างด้านเศรษฐกิจและสังคมชีวิตความเป็นอยู่ของคนเมืองและคนชนบท

แคบลง ขณะเดียวกันชีวิตคนในเมืองหลวงมีความสุข และมีบ้านเมืองสะอาดรื่นรมย์อย่างแท้จริงมากขึ้น

หลักสูตรในเรื่องนี้จะต้องนำอุปกรณ์และเทคโนโลยีสมัยใหม่มาช่วย CD-ROM, Video tape, การสอนระยะไกล ประกอบกับหลักสูตรที่ดีไม่ใช่เห็นแต่หน้าผู้บรรยายเท่านั้น รวมทั้งการจัดทัศนศึกษาแก่นักอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

(Ecotourism) กึ่งโบราณคดี หลักสูตรการฝึกงานในชนบท โดยรัฐบาลจะต้องให้การสนับสนุนในด้านความสะดวกและปลอดภัยของการเดินทางและที่พัก

การเดินทางไปท่องเที่ยวหรือทัศนศึกษาในต่างประเทศเป็นสิ่งดีและมีประโยชน์ แต่ถ้าผู้ที่เดินทางไม่รู้จักเมืองไทยและรู้เรื่องเมืองไทยดีพอ การทัศนศึกษาเหล่านั้นก็ไม่เกิดประโยชน์อย่างสมบูรณ์

๓. การมีจริยธรรม คุณธรรม และ ศีลธรรม

ในสังคมที่เทคโนโลยีก้าวหน้าและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ววิถีพลด้านเศรษฐกิจและวัฒนธรรมไหลบ่าท่วมทับมาจากแหล่งอื่นและสภาพทรัพยากรธรรมชาติของประเทศสูญเสียดังรุนแรงเช่นนี้ ถึงแม้บ้านเมืองหรือองค์กรจะมีกฎหมายและระเบียบกฎเกณฑ์ที่เข้มงวดเพียงใด หากประชาชนหรือบุคลากรซึ่งมีความรู้และความสามารถเพียงใด ไม่ว่าจะอยู่ในอาชีพหรือตำแหน่งใด ปราศจากเสียซึ่งจริยธรรมและคุณธรรมที่ดีและมั่นคงอยู่ในใจแล้ว ก็ยากที่จะ

เป็นคนดีและมีความสามารถของบ้านเมืองและองค์กรนั้นได้ ซ้ำยังอาจเป็นอันตรายแก่ผู้อื่นและอันตรายแก่สังคมอีกด้วย ในสถานการณ์บ้านเมืองขณะนี้คนที่ขาดจริยธรรม คุณธรรม และ ศีลธรรม หากไผ่ในอำนาจจะมีอันตรายเท่ากับผู้ที่มิ

อำนาจแล้วขาดจริยธรรม คุณธรรม และ ศีลธรรม และอาจนำประเทศชาติไปสู่ความล่มจมได้

ดังนั้น การฝึกอบรมให้บัณฑิตเป็นผู้ที่มีศีลธรรม ตั้งอยู่ในจริยธรรมและคุณธรรม จึงมีความจำเป็น รวมทั้งการให้เป็นผู้มีความเสียสละ เห็นประโยชน์ของประเทศชาติบ้านเมืองเหนือประโยชน์ส่วนตัวรักความเป็นธรรม กล้าต่อสู้กับความอยุติธรรม เคารพความจริง และความถูกต้อง รู้จักพิจารณาตัดสินปัญหาต่างๆ ด้วยสติปัญญา และยอมรับความคิดเห็นและประโยชน์ของคนส่วนใหญ่

ในอนาคตจะมีการใช้ข้อมูลสื่อสารแบบต่างๆ มากขึ้นอย่างท่วมทับ จะมีนักโฆษณาชวนเชื่อ อาชีพนัก Lobby มากขึ้น หากบัณฑิตมีแค่วิชาอย่างเดียวคงจะไม่เพียงพอในการดำรงชีวิต คงต้องมีศีลธรรม จริยธรรม และคุณธรรมมากขึ้นด้วย

การฝึกอบรมหลักสูตรนี้ดูเหมือนจะพุดง่ายแต่ทำยาก แต่ก็ไม่ใช่เรื่องเหลือวิสัยนัก ซึ่งถ้าได้ปัจจัยอื่นๆ มาประกอบ เช่น หากประชาชนช่วยกันหาระบบที่สามารถสรรหาและสร้างนักการเมือง โดยเฉพาะ นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี ซึ่งถือว่าเป็นผู้นำของประชาชนในด้านบริหารให้เป็นคนดี มี

ความสามารถ มีคุณภาพ มีศีลธรรม จริยธรรม และคุณธรรม และมีประวัติที่ดีงามก็จะเป็นตัวอย่างปัจจัยที่ช่วยในการเสริมสร้าง ศีลธรรม จริยธรรม และคุณธรรมของประชาชน ได้อย่างดี การเป็นข้าราชการหรือนักธุรกิจ ระดับสูงจะต้องผ่านการกลั่นกรองมาหลาย ขั้นตอนเป็นระยะเวลาที่ยาวนาน แต่การเป็นนักการเมือง ในปัจจุบันมีระบบการสรรหาที่แตกต่างกัน ดังนั้น หลายท่านจึงขาดคุณภาพและขาดคุณลักษณะที่เป็นผู้นำของประชาชนที่ดี ระบบการเมืองที่ยังไม่แยกอำนาจนิติบัญญัติ ตุลาการ ออกจากกันอย่างเด็ดขาด และข้าราชการกับธุรกิจออกจากกันได้ จะไม่สามารถสร้างระบบของสังคมที่ดีงามได้

การฝึกอบรมหลักสูตรวิชานี้ นอกจากจะต้องอาศัยอุปกรณ์เทคโนโลยี IT และหลักสูตรที่ดีเหมือนวิชาอื่นๆ แล้ววิธีการอบรมบ่มนิสัยในด้านอื่นๆ ที่ควรแฝงเข้าไปในชีวิตและกิจกรรมประจำวันของนักศึกษา ก็ควรมีประกอบอีกมาก เช่น

๑. การตรงต่อเวลา การเปิดอบรม ล้มมนา การเรียนการสอน และการนัด ควรฝึกให้ตรงต่อเวลา

๒. การจัดนิทรรศการหรือประชุมวิชาการ ควรจะได้จัดการแสดงทางศาสนาหรือเรื่องคุณธรรม และจริยธรรมสอดแทรกอยู่บ้าง เช่น พุทธประวัติ ประวัติชีวิตของผู้ที่ทำความดี เป็นต้น

๓. การเข้าแถวตามลำดับมาถึงก่อนหลัง (Queue) เช่น การเข้าประชุม การลงทะเบียน การรอรับบริการ การขึ้นยานพาหนะ การจัดหมายเลขหรือรายชื่อให้หนึ่งตามลำดับ เป็นต้น ควรจะต้องหาบุคลากรฝึกให้เป็นนิสัย การที่

คนไทยไม่รู้จักรการเข้าคิว มีส่วนทำให้ระบบราชการเต็มไปด้วยการวิ่งเต้นไปสู่ตำแหน่งโดยทางลัด และไม่ยอมปรับระบบคุณธรรม

๔. ระบบอภิสิทธิ์ : การจัดการพัฒนาของประเทศสามารถจัดด้วยระบบอภิสิทธิ์ ประเทศที่พัฒนาแล้วจะไม่มีระบบอภิสิทธิ์ได้แก่ การฝากงาน การฝากเข้าเรือน การไม่ผ่านระเบียบวิธีปฏิบัติ ซึ่งประชาชนทั่วไปควรปฏิบัติ เช่น การตรวจหนังสือเดินทาง การตรวจภาษีศุลกากรที่ด้านต่างๆ การใช้รถตำรวจจราจรฝ่าไฟแดงหรือ

วังในช่องทางที่ส่วนมา ตลอดจนการให้สิทธิบุคคลสำคัญมาก (VIP) โดยพร้าเพรีหรือมากเกินไป ระบบอภิสิทธิ์เช่นนี้ส่วนใหญ่เป็นบุคคลในราชการ และเป็นเหตุนำไปสู่การฉ้อราษฎร์บังหลวงในที่สุด

๕. การปฏิบัติตัวเป็นตัวอย่างของผู้ที่เป็นผู้นำ หรือผู้บังคับบัญชา ในสิ่งที่ดีงาม และถูกต้องในด้านจริยธรรม คุณธรรม และศีลธรรม

๖. การนำกรณีศึกษามาชี้ให้เห็นผลของการประพฤติผิด เช่น ผลการตัดสินใจของศาล เป็นต้น

๗. การมีวินัยและเคารพกฎจรรยาบรรณที่ดีในยุคโลกาภิวัตน์ ควรจะมีคุณลักษณะที่สำคัญและจำเป็นอีกหลายประการ เช่น การมีความรู้ภาษาอังกฤษที่ดี มีความรู้ทางวิชาการและวิชาชีพที่ลึกซึ้งและแตกฉาน มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี เป็นต้น แต่คุณลักษณะ ๓ ประการ ที่ผมได้กล่าวมาข้างต้นนั้นว่าเป็นคุณลักษณะที่สำคัญและจำเป็นมาก ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถปรับตัวให้เหมาะสมกับความเจริญและเปลี่ยนแปลงของโลกและสังคมในอนาคต และเพื่อให้เป็น

ทรัพยากรบุคคลที่สำคัญที่จะช่วยกันพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าทันสมัยและทัดเทียมไม่เพียงแต่ประเทศเพื่อนบ้านเท่านั้น แต่ให้ทันสมัยและทัดเทียมกับนานาอารยประเทศทั้งปวงด้วย

อย่างไรก็ตาม การมองคุณภาพและคุณลักษณะของบัณฑิตของเราในอนาคตนั้น เป็นสิ่งที่ไม่ยากนัก เราจะวาดรูปลักษณะไว้สวยงามอย่างใดก็ได้ แต่ปัญหาที่สำคัญและนำไปให้ความสนใจกว่า ได้แก่ ทำอย่างไรเราจะปรับปรุงระบบการศึกษาในปัจจุบันให้สามารถผลิตบัณฑิตให้มีความรู้และคุณภาพสมกับปริญญาที่ได้รับ เพื่อออกมาทำงานรับใช้ประเทศชาติและสังคม แทนการผลิตบัณฑิตที่ได้รับปริญญาเพิ่มขึ้นจำนวนมาก แต่ไม่มีความรู้และความสามารถสมกับศักดิ์ศรีของปริญญานั้นอย่างแท้จริง

ผมขอยุติการบรรยาย เรื่อง “คุณภาพของบัณฑิตที่พึงประสงค์ในยุคโลกาภิวัตน์” ไว้ด้วยเวลาเพียงเท่านี้ ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้เกียรติฟังการบรรยาย หวังว่าจะเกิดประโยชน์แก่ท่านบ้างตามสมควร และขอความสุขสวัสดิ์ถึงมีแก่ทุกท่านตลอดไป

บทบาทของสภามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์และ นโยบายการพัฒนามหาวิทยาลัย^๑

บทบาท

องค์ประกอบและหน้าที่ของสภามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ปัจจุบัน เป็นไปตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๑๑ (แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๑๘๐ พ.ศ. ๒๕๑๕)

องค์ประกอบ

๑. นายกสภามหาวิทยาลัย
  ๒. เลขธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ อธิการบดี รองอธิการบดี คณบดี ผู้อำนวยการสถาบัน และผู้อำนวยการสำนัก โนมมหาวิทยาลัย เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง รวม ๓๑ คน
  ๓. ผู้ทรงคุณวุฒิ รวม ๙ คน
- รวมประมาณ ๔๑ คน

^๑เอกสารประกอบการบรรยายเรื่อง “บทบาทของสภามหาวิทยาลัยและนโยบายการพัฒนามหาวิทยาลัย” ต่อสภาข้าราชการมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๐ เวลา ๑๐.๐๐ - ๑๑.๐๐ น. ณ ห้องประชุม อาคารสุวรรณฉางจากกลีง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน กรุงเทพมหานคร

อำนาจและหน้าที่ ความคุมดูแลกิจการทั่วไปของมหาวิทยาลัย ดังนี้

๑. จัดหาวิธีการอันจะทำให้การศึกษา อบรมและการวิจัย (ทุกกิจกรรม) ของมหาวิทยาลัยให้เจริญยิ่งขึ้น
๒. เสนอการจัดตั้ง ยุบรวมและเลิก คณะ บัณฑิตวิทยาลัย สถาบัน สำนักและภาควิชา

๓. จัดวางระเบียบและข้อบังคับของมหาวิทยาลัย
๔. จัดวางระเบียบเกี่ยวกับการเงินและทรัพย์สินของมหาวิทยาลัย
๕. พิจารณาการแต่งตั้งและการถอดถอนอธิการบดี รองอธิการบดี คณบดี รองคณบดี ผู้อำนวยการสถาบัน ผู้อำนวยการสำนัก หัวหน้าภาควิชา ศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ที่จะปล่อยให้

หน้าที่ของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง และไม่ควรสิ้นหวังหรือท้อแท้ แต่จะต้องช่วยกันตามกำลังและความสามารถของแต่ละบุคคล ซึ่งย่อมมีสถานภาพแตกต่างกัน

การศึกษาจะไม่ใช้หน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการ และทบวงมหาวิทยาลัยแต่เพียงอย่างเดียว ต่อไปสถาบันอุดมศึกษาจะไม่มีหน้าที่รับผิดชอบแค่การสอนในรั้วของสถาบัน/มหาวิทยาลัยเท่านั้น แต่จะต้องมีบทบาทร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ เช่น กระทรวงอื่นๆ ภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันศาสนา สื่อมวลชน ชุมชน และเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นทุกระดับ เพื่อแก้ปัญหาของสังคมทุกชั้น

ระบบการเรียนรู้ของสถาบันการศึกษาที่ควรมีโดยสรุป ดังนี้

๑. ภายในสถาบัน จะต้องปรับปรุงให้มีระบบที่เข้มแข็ง มีคุณภาพ มีการประกันคุณภาพและควบคุมคุณภาพ รวมมือกันผลิตหลักสูตรการศึกษาด้านปริญญาโทและเอก ให้คนจนมีโอกาสรับการศึกษาเท่าคนรวย ผู้บริหาร ควรแสดงให้เห็นถึงความมีหลักการที่ถูกต้อง ยึด ในหลักคุณธรรม จริยธรรมและยุติธรรม ส่งเสริม สนับสนุนบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ และ ช่วยกันยกสถานะภาพของบุคลากรทั้งในด้านสังคม และเศรษฐกิจให้เท่าเทียมกับบุคลากรที่อยู่ใน อาชีพอื่น

สำหรับคุณภาพของบัณฑิตที่ออกไปรับใช้ สังคม ผมคงจะยึดแนวทางการบรรยาย เรื่อง “คุณภาพของบัณฑิตที่พึงปรารถนาในยุค โลกาภิวัตน์” ในการสัมมนา เรื่อง “การปรับปรุงคุณภาพ ทางวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา” ของสมาคม เกียรตินิยมการศึกษา วันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๓๘ ณ โรงแรมรอยัลริเวอร์กรุงเทพฯ กล่าวโดยสรุป

ควรมีการเรียนการสอน ดังนี้

๑.๑ เน้นการศึกษาวิชาพื้นฐานที่จำเป็น เช่น เทคโนโลยีด้านคอมพิวเตอร์ คณิตศาสตร์ ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ วิทยาศาสตร์ ชีววิทยา ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย เป็นต้น

๑.๒ ความรอบรู้เรื่องเมืองไทย สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ ความเป็นไทย การท่องเที่ยว กึ่งอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ กึ่งโบราณคดี รู้จักตัวเองและความสัมพันธ์กับ ชนชาติอื่น

๑.๓ ความมีจริยธรรม คุณธรรม และศีลธรรม โดยสอนด้วยกลวิธีต่างๆ

๒. นอคมหาวิทยาลัย/สถาบันการศึกษา จะตีกรอบอยู่ในรั้วสถาบันไม่เพียงพอ จะต้องใช้ความรู้ความสามารถ และบุคลากรที่มีเหนือกว่า ช่วยเอื้อเพื่อ และสงเคราะห์สังคม แวดล้อมที่ด้อยโอกาสกว่าตามกำลังที่พอจะทำได้ โดยเฉพาะในบริเวณที่อยู่ใกล้สถาบัน หรือ วัด โดยอาจจัดเป็นโครงการพิเศษเล็กๆ แบ่งออกเป็น ๒ ระดับ ดังนี้

๒.๑ เด็กเล็ก หรือวัยก่อนการศึกษาระดับบังคับ โดยเฉพาะในชุมชนแออัดทั้งในเมือง และชนบท ซึ่งมีความสำคัญในการอบรมปมนิสัย ปัจจุบันเด็กเล็กในกรุงเทพฯ กว่า ๒ ใน ๓ อยู่ในครอบครัวที่แตกแยก หรือขาดความอบอุ่นจากพ่อแม่ที่ต้องใช้ชีวิตนอกบ้าน ครอบครัวที่ไม่มีโอกาสส่งลูกเข้าอนุบาลหรือสถานเด็กเล็ก ควรมีการจัดกิจกรรมในด้านพัฒนา

สุขภาพอนามัย และจิตใจ ความรู้และปัญญา โดยเฉพาะเด็กที่พ่อแม่ต้องทำงานทั้งคู่ เช่น การจัดตั้งสถานที่ดูแลเด็กก่อนให้แก่ พนักงาน และคนงาน

๒.๒ ผู้ใหญ่ที่ไม่ใช่นักศึกษา หรือผู้จบการศึกษาระดับบังคับแล้ว และหมดโอกาสศึกษาต่อ ปัจจุบันชาวชนบทได้เปลี่ยนจาก “ชาวนาที่มีฝีมือมาเป็นคนงานที่ไร้ฝีมือ” มากขึ้นเรื่อยๆ ปัจจุบันมีประมาณ ๒๐ ล้านคน แต่เป็นคนงานออกกฎหมาย นอกความคุ้มครองของกฎหมาย ๔.๔ ล้านคน สถาบันอุดมศึกษาควรช่วยฝึกอบรมแรงงานที่เข้าสู่ภาคอุตสาหกรรม ภาคบริการเหล่านี้ ให้มีความรู้พื้นฐาน ให้มีทักษะ และมีฝีมือให้มากขึ้น เพื่อให้สามารถผลิตสินค้าส่งออกที่มีระดับและคุณภาพแข่งขันกับประเทศอื่นๆ ได้

ด้านเกษตรก็เช่นเดียวกันถึงแม้เกษตรกรจะเปลี่ยนอาชีพไปเรื่อยๆ แต่อาชีพเกษตรก็ยังเป็นอาชีพสำคัญและมีความจำเป็นสำหรับประเทศไทย แต่เป็นอาชีพที่มีรายได้และฐานะในสังคมต่ำเกือบที่สุด สถาบันอุดมศึกษาจะต้องให้การสนับสนุนการฝึกอบรมเช่นเดียวกัน เพื่อเพิ่มระดับความรู้ความสามารถในการผลิต

วัดในอดีตเคยมีบทบาทในการเป็นศูนย์กลางของชุมชนและสังคมในชนบททั้งด้าน การศาสนา การศึกษา การแพทย์ ฯลฯ แต่ต่อมาเมื่อบ้านเมืองพัฒนาขึ้นความสำคัญ

ของวัดในการบริการสังคม ได้ลดน้อยลง การปฏิรูปการศึกษาในอนาคตจะต้องเห็น ความสำคัญของวัดให้กลับมา มีบทบาทในด้านการเรียนรู้ ให้มากขึ้นอีก และสถาบัน อุดมศึกษาจะต้องพัฒนาให้ พระสงฆ์มีบทบาทในการช่วย พัฒนาจิตใจและคุณภาพของ ประชาชน

สถาบันอุดมศึกษาที่อยู่ใน ภูมิภาค จะต้องร่วมมือกับ

ภาคอื่นๆ ผลิตรายการการศึกษา และเป็นแกนในการถ่ายทอดความรู้ และสารสนเทศแก่ชุมชน ให้กระจายทั่วถึงท้องถิ่นต่างๆ ตามความรู้ความถนัด

สิ่งที่กล่าวมานี้เป็นแนวทางโดยสรุป ของบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาที่ควรจะมี ต่อสังคมของเราที่กำลังจะมีวิกฤตเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เพราะปัญหาของสังคมในปัจจุบันและ อนาคตกำลังรุนแรง และร้ายแรงเกินที่จะปล่อยให้เป็นที่หน้าหน้าที่ของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง และไม่ควรสิ้นหวังหรือท้อแท้ แต่จะต้องช่วยกันตามกำลัง และความสามารถของแต่ละบุคคล ซึ่งย่อมมีสถานภาพแตกต่างกัน

นโยบายพัฒนาบุคลากร ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์^{*}

การพัฒนาบุคลากร

๑. การจำแนกประเภท

ทุกสาขาวิชา :

ด้านวิชาการ : จัดโดยคณะและสำนักต่างๆ ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขา รวมทั้งด้านการวิจัย และด้านการรักษาและจรรโลงศิลปวัฒนธรรมและสิ่งดีงามของประเทศ

ด้านบริหาร : เช่น การบริหาร การพัฒนาสังคม การบริหารวิชาการ และถ่ายทอดเทคโนโลยี งบประมาณ การเงิน บัญชี การบริหารบุคลากรรวมทั้งเทคโนโลยีสารสนเทศ และภาษาอังกฤษ

^{*} เอกสารประกอบการบรรยายพิเศษ เรื่อง “นโยบายของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ต่อการพัฒนาบุคลากร” ในการสัมมนา เรื่อง “โครงการพัฒนาข้าราชการในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์” เมื่อวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๔๐ เวลา ๐๘.๔๐ - ๐๙.๒๐ น. ณ D.M.Y. บีช รีสอร์ท จังหวัดระยอง

- พัฒนาความสัมพันธ์กับหน่วยงาน ทั้งภายในและภายนอก การกระจายอำนาจ แต่มีระบบติดตามงาน การประชาสัมพันธ์ ข่าวสารและวารสาร สำนักงานประสานงานภาครัฐและเอกชน การสัมมนา การสนทนา (ธรรม) ตามกาล

๓.๒ ด้านการเรียนการสอนและการผลิตบัณฑิต เน้นคุณภาพ ความเป็นเลิศทางวิชาการ การเป็นคนดี การรู้จักตัวเอง และทันโลก

๓.๓ ด้านการวิจัยและพัฒนา ความเป็นเลิศและใช้ประโยชน์ได้ ความเป็นสากล ทันโลก รู้จักทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม พลังงาน รู้จักวิถีแก้ปัญหาโดยอริยสัจสี่ (ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค)

๓.๔ ด้านการพัฒนาสังคมและบริการวิชาการ ช่วยสังคมรอบตัวให้มากขึ้น เช่น เด็กก่อนวัยเรียนและบุคคลนอกวัยการศึกษา หรือด้อยโอกาสการศึกษา โรงเรียนสาธิต เป็นอิสระ

“

ต้องควบคุมให้ผู้บริหารทำงานด้วยความโปร่งใส
ซื่อสัตย์ สุจริตและเห็นประโยชน์ของมหาวิทยาลัย
มากกว่าของพรรคพวกและตัวเอง

”

๓.๕ ด้านการรักษาและจรรโลงไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรมอันดีงามของประเทศ การจัดทำหอเกียรติยศ อนุสาวรีย์ พิพิธภัณฑ์การเกษตรและวัฒนธรรม การจัดนิทรรศการและทัศนศึกษาเกี่ยวกับศิลปะ วัฒนธรรม โบราณคดีและธรรมชาติของไทย การประสานประโยชน์ระหว่างมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ ศิลปศาสตร์กับวิทยาศาสตร์ เกษตรศาสตร์และวนศาสตร์

นโยบายของสภามหาวิทยาลัย

๑. ควบคุมดูแลให้มหาวิทยาลัย ดำเนินการบรรลุตามวัตถุประสงค์ทั้ง ๔ ข้อตามเป้าหมายกำหนดเวลาและมาตรฐานที่วางไว้

๒. พิจารณาการรับบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยหรือสถาบันการศึกษาชั้นสูง เข้าสมทบในมหาวิทยาลัย

๓. เสนอการจัดตั้ง ยุบรวมและเลิก บัณฑิตวิทยาลัย คณะ สำนัก สถาบันและภาควิชา

๔. อนุมัติให้ปริญญา ประกาศนียบัตรชั้นสูง อนุปริญญาและประกาศนียบัตร

ข้อดี ข้อเสีย ของโครงสร้างปัจจุบัน

๑. ระดมประสบการณ์และความรู้
๒. ประสานงานกับหน่วยงานภายนอกดีขึ้น มีทัศนวิสัยกว้างและไกลขึ้น
๓. ส่วนใหญ่เป็นการเห็นชอบมติของที่ประชุมคณบดี และ อ.ก.ม.
๔. คณะกรรมการมากเกินไป ไม่คล่องตัว

องค์ประกอบใหม่ของสภามหาวิทยาลัย ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์ ฉบับร่าง ประกอบด้วย

๑. นายกสภามหาวิทยาลัย
๒. กรรมการสภามหาวิทยาลัยโดยตำแหน่ง ประมาณ ๗ - ๘ คน
๓. รองอธิการบดี ทำหน้าที่กรรมการและเลขานุการ ๑ คน
๔. กรรมการสภา เลือกจากตำแหน่งบริหาร ๔ คน
๕. กรรมการสภา เลือกจากผู้ที่มีได้ตำแหน่งบริหาร ๓ คน
๖. ผู้ทรงคุณวุฒิ เลือกจากบุคคลภายนอก ๑๑ คน รวมประมาณ ๒๗ - ๒๘ คน

ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการได้มาซึ่งผู้บริหารของมหาวิทยาลัยในปัจจุบัน

๑. ความเจริญก้าวหน้าของมหาวิทยาลัย คณะ สำนักและสถาบัน ขึ้นอยู่กับผู้บริหาร เป็นส่วนใหญ่ ผู้บริหารจึงต้องเป็น “คนดี” และ “คนเก่ง”

๒. คุณลักษณะของผู้บริหาร

๒.๑ “คนดี” ควรมี เช่น

- คุณธรรม จริยธรรม ศีลธรรม
- ความซื่อสัตย์ สุจริต
- ความมีวินัย
- ความรับผิดชอบ
  - ความกล้า
  - เกียรติภูมิ

ฯลฯ

๒.๒ “คนเก่ง” ควรมี เช่น

- ความรู้และประสบการณ์ทางวิชาการ
  - วิสัยทัศน์กว้าง
  - ความเป็นนักประชาธิปไตย
  - มนุษยสัมพันธ์ที่ดี
  - ความสามารถในการปรับตัว
  - ความสามารถในการประนีประนอม
  - ความสามารถในการบริหารงาน
- ฯลฯ

๒.๓ มีสุขภาพ กาย ใจ เป็นปกติ

๒.๔ พร้อมและเสียสละที่จะทำงาน

๓. ระบบการสรรหาและคัดเลือกในปัจจุบัน

- เป็นระบบที่ดี
- เป็นประชาธิปไตย
- วาระน่าจะมากกว่า ๒ ปี แต่ต้องเพิ่ม

มาตรการตรวจสอบได้

๔. เห็นควรระมัดระวัง

- อย่าให้ระบบต้องเปลี่ยนแปลงไปโดยการใช้อำนาจและสินจ้างต่างๆ ชื้อตำแหน่ง
- ต้องควบคุมให้ผู้บริหารทำงานด้วยความโปร่งใส ซื่อสัตย์สุจริตและเห็นประโยชน์

ของมหาวิทยาลัยมากกว่าของพรรคพวกและตัวเอง

- ผู้บริหารจะต้องปฏิบัติงานด้วย “ความดี” และ “ความเก่ง” ตลอดเวลาเพื่อการทำงานที่ต่อเนื่อง

เยาวชนไทยกับวิกฤตสังคม*

จากผลการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ ซึ่งเริ่มเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๔ จนถึงที่สุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๗ ในเดือนกันยายน ๒๕๓๙ ได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาเกิดขึ้นในด้านเศรษฐกิจและสังคม ทั้งในทางบวกและทางลบ ในระยะแรกมักจะเน้นกันในด้านบวก เช่น มีการก่อสร้างสิ่งก่อสร้างต่างๆ ที่อำนวยความสะดวกในการพัฒนา เช่น ถนน ทางด่วน สะพาน ท่าอากาศยาน ท่าเรือ อาคาร ชุมชน

เพื่อธุรกิจและที่อยู่อาศัย โรงเรียน โรงพยาบาล เขื่อนและอ่างเก็บน้ำ เป็นต้น ตลอดจนรายได้ของประชาชน และเฉลี่ยรายได้ต่อคนต่อปีได้เพิ่มขึ้น แต่ต่อมาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการ

* เอกสารประกอบคำกล่าวเปิดสัมมนา “เยาวชนไทยกับวิกฤตสังคม” ของสมาคมเกียรตินิยมการศึกษา (ประเทศไทย) เมื่อวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๔๐ ณ โรงแรมดิเอ็มเมอรัล กรุงเทพมหานคร

พัฒนาในทางลบได้ปรากฏเด่นชัดมากขึ้น เช่น ความล้มสลายของชีวิตสังคมในชนบท และในเมืองหลวง การสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นไปอย่างรุนแรง ความแตกต่างของรายได้ระหว่างคนจนและคนรวยระหว่างคนในเมืองและคนชนบทได้เพิ่มช่องว่างขึ้นอย่างมาก ความขัดแย้งของสังคมกลุ่มต่างๆ ทวีเพิ่มขึ้น การกระจายรายได้จากเมืองใหญ่ๆ ไปสู่ชนบทประสบความล้มเหลว ทำให้ประชาชนโดยเฉพาะเกษตรกรพากันหลั่งไหลเข้าสู่เมืองหลวงในอัตราสูง และทำให้ชีวิตของคนที่อยู่ในเมืองใหญ่ๆ เกิดปัญหาทางสังคมปัญหาทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง และนับวันที่จะทวีความเลวร้ายยิ่งขึ้นตามลำดับ บางอย่างก็ต้องยอมรับว่าเป็นความผิดพลาดของแผนพัฒนาฯ ในบางเรื่องอย่างแท้จริง

ปัญหาสังคมไทยนับวันจะมีความซับซ้อนและนับวันจะทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้น จะมีผลกระทบแก่บุคคลในทุกอาชีพ ทุกระดับ และทุกวัย โดยเฉพาะเยาวชนของชาติที่อยู่ในวัยเรียน ปัญหาต่างๆ ได้ปรากฏเป็นข่าวเพิ่มขึ้นในสื่อต่างๆ อยู่ทุกวัน นับว่าเป็นเรื่องที่น่าเป็นห่วงและจะมีผลกระทบต่ออนาคตของประเทศชาติอย่างแน่นอน

ข้อมูลข่าวสารในเรื่องนี้ ปัจจุบันต้องยอมรับว่าประสบการณ์ด้วยตนเองน้อยมาก แม้แต่บุคคลในครอบครัวก็ไม่มากนักเพราะเป็นผู้ใหญ่กันหมดแล้ว ต้องขอขอบคุณเทคโนโลยีสารสนเทศในปัจจุบันและ

“
คำนิยมที่ไม่น่านิยม
ในวงสังคมปัจจุบัน
เช่น การเคารพบูชาเงิน
การทำตัวที่ไร้ศักดิ์ศรี
”

สื่อมวลชนสาขาต่างๆ ที่ได้นำข่าวสารและข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับเรื่องนี้มาประมวล ทำให้ทราบว่ามีปัญหาสำคัญได้เกิดขึ้นกับเยาวชนในวัยเรียนมากมาย เช่น นักเรียนบางส่วนมักจะหนีการเรียนไปมั่วสุมตามศูนย์การค้าต่างๆ บางกลุ่มเพียงแต่ต้องการหลีกเลี่ยงการเรียนที่ไม่น่าสนใจ บางกลุ่มรวมตัวเป็นกลุ่มก่อความวุ่นวายของสังคม มีพฤติกรรมก้าวร้าว รุนแรง ยกพวกตีกัน ทำร้ายกันด้วยอาวุธ

๑. พัฒนาวัดถุ : ให้ได้รับงบประมาณและมีประสิทธิภาพของการใช้ระบบสารสนเทศความทันสมัย แต่เน้นความประหยัด และตามลำดับความสำคัญ

๒. พัฒนาความสัมพันธ์กับหน่วยงาน : ทั้งภายในและภายนอก การกระจายอำนาจแต่มีระบบติดตามงานที่ดี การประชาสัมพันธ์ ใช้สื่อต่างๆ

๓. พัฒนาภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย : ความมีระเบียบ สวยงาม รมรื่น และปราศจากมลภาวะ มีความปลอดภัย การจราจรที่ไม่คับคั่ง

ตัวอย่างโครงการฝึกอบรมบางโครงการของกองการเจ้าหน้าที่ ประจำปี ๒๕๔๐

- การทำงานอย่างมีความสุข ๔ รุ่น
- การใช้คอมพิวเตอร์สำหรับผู้บริหารระดับสูง ๑ รุ่น
- การฝึกอบรมคอมพิวเตอร์แก่ข้าราชการมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ๙ รุ่น
- อบรมนิเทศข้าราชการมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ๒ รุ่น

สามารถฟังพินิจพิจารณาได้

สามารถเข้าใจปัญหาได้ถูกต้อง

ฯลฯ

มีการสนทนา (ธรรม) ตามกาล ประชุมบ่อยโดยพร้อมเพรียงกัน รู้เรื่องที่สุดดี อดทนต่อคำพูดที่รุนแรง มีคำพูดที่ไพเราะ มีจิตเมตตาให้อภัย ไม่ยกตนข่มท่าน ไม่พูดนอกประเด็น ไม่พูดจนน่าเบื่อ ฯลฯ มีความสามัคคี

- การสร้างอาจารย์รุ่นใหม่
- รับจากเกียรติคุณอันดับ ๑ และที่ ๑ ของคณะเป็นอาจารย์
- ให้ทุนสำหรับนิสิตคะแนนเฉลี่ยเกิน ๓.๗๕ ให้ไปศึกษาต่างประเทศ แล้วกลับมาเป็นอาจารย์

- เพิ่มประสิทธิภาพของบุคลากร
- การเลื่อนระดับให้ได้รับความเป็นธรรม
- มีระบบให้มีความก้าวหน้าในตำแหน่ง
- ให้สวัสดิการ ที่พัก การศึกษาของบุตร
- มีรายได้เหมาะสม

ปัจจัยประกอบการพัฒนาบุคลากร

- พัฒนาหลักสูตร : ให้นิสิตรู้จักตัวเอง รู้จักเพื่อนบ้าน ท้นโลก และเป็น “คนดี” หรืออาจเกิดจากการเห็นตัวอย่างที่ไม่ดีในวงการบริหารของบ้านเมือง ค่านิยมที่ไม่่น่านิยมในวงสังคมปัจจุบัน เช่น การเคารพบูชาเงิน การทำตัวที่ไร้ศักดิ์ศรี ไร้อุดมการณ์ ไร้มารยาท ไร้สมบัติผู้ดี แย่งกันเป็นใหญ่ การฉ้อราษฎร์บังหลวง อย่างไม่รู้ความละอาย และการฟังเพื่อ ฟุ่มเฟือยของผู้ที่ควรจะอยู่ในฐานะผู้นำ ของประชาชนบางคนหรืออาจจะเกิดจากระบบการสื่อสารที่รวดเร็ว สะดวกและมากมายในปัจจุบันและกระแสหลังไหล ของวัฒนธรรมต่างแดน ซึ่งไม่เพียงแต่เกิดประโยชน์อย่างมหาศาลอย่างเดียวเท่านั้น แต่ก็อาจจะเกิดโทษมหันต์ได้เช่นกัน

โดยเฉพาะภาพและข่าวในแง่เสื่อมเสียศีลธรรมและประเพณีอันงามงามของชาติ และ
ข่าวที่บิดเบือน

ดังนั้น ประเด็นที่น่าจะควรพิจารณา ได้แก่ สถาบันอุดมศึกษาทั้งหลาย ควรจะมี
มีแนวทางหรือกติกายในการแก้ไขปัญหาเหล่านี้ได้อย่างใดบ้าง การกำหนดวิชา
จริยธรรมลงในหลักสูตรการเรียนการสอนอย่างเดียวจะเป็นวิธีการที่เพียงพอหรือไม่

ผมยินดีที่เห็นมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ได้จัดการสัมมนาเรื่องนี้ในวันนี้นี้ โดย
มีผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันต่าง ๆ ให้เกียรติมาเป็นองค์ปาฐก มาให้ข้อคิดเห็น และให้
มุมมองในด้านต่าง ๆ ล้วนแต่เป็นหัวข้อ มีประโยชน์และก่อให้เกิดความคิดและปัญญา
แก่ผู้เข้าร่วมสัมมนา นอกจากนี้ คณะจารย์ของมหาวิทยาลัย ซึ่งมีความเชี่ยวชาญใน
หลากหลายสาขา ก็จะได้มีโอกาสมาพบปะแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์การสอน
และร่วมกันพัฒนาแนวทางและหลักสูตรการเรียนการสอนด้านจริยธรรมของ
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ในคณะต่าง ๆ ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อช่วยกันสร้าง
บัณฑิตของเราให้มีคุณธรรมและจริยธรรมควบคู่กับความรู้ทางวิชาการ เพื่อให้พร้อม
ก่อนออกไปปรับใช้สังคมและประเทศชาติของเราต่อไป

ผมขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิ วิทยากรทุกท่านที่ให้เกียรติแก่มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์ในครั้งนี้ และขอขอบคุณแก่ผู้ร่วมสัมมนาทุกท่านที่ให้ความสนใจ ขอให้
กุศลกรรมครั้งนี้จงดลบันดาลให้การสัมมนา ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ได้
ตั้งไว้ทุกประการ และขอให้ทุกท่านจงประสบความสำเร็จความสุขความสวัสดิ์โดยทั่วกัน

ผมขอเปิดการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง “อุดมศึกษากับการพัฒนาจริยธรรม”
ณ บัดนี้

อุดมศึกษากับการพัฒนาจริยธรรม^๑

กระผมมีความยินดีที่ทางมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ได้จัดการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง อุดมศึกษากับการพัฒนาจริยธรรม ขึ้นในวันนี้เพราะพิจารณาเห็นว่าเป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์มาก โดยเฉพาะในยุคที่ประเทศชาติกำลังประสบวิกฤตการณ์ในด้านต่างๆ อยู่ขณะนี้ และเป็นการสนับสนุนภาระหลักของมหาวิทยาลัยในด้านการเรียนการสอน และสอดคล้องกับบทบาทของผู้ที่เป็นผู้นำทางวิชาการของสังคมเป็นอย่างยิ่ง

“คำกล่าวเปิดการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง “อุดมศึกษากับการพัฒนาจริยธรรม” ณ ห้อง ๑๐ อาคารสารสนเทศ ๕๐ ปี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน กรุงเทพมหานคร

ในแผนพัฒนาการศึกษาอุดมศึกษา
ฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๔๐ - ๒๕๔๔) ของ
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้กำหนดจุดเน้น
ในวัตถุประสงค์ ๘ ประการ แต่มีเป้าหมาย
รวมเพื่อเป็นแหล่งพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่
เทียบพร้อมด้วยความเป็นเลิศทางวิชาการ
ในระดับชาติและระดับสากล ให้มีคุณธรรม
จริยธรรม สามารถชี้แนะสังคมได้ เป้าหมาย
ดังกล่าวมีความหมายมากกับความอยู่รอด
ของประเทศไทยในปัจจุบันและอนาคต
ตลอดไป

ด้วยกระแสหมุนเวียนของโลกปัจจุบัน
ซึ่งได้มีการเปลี่ยนแปลงพัฒนาไปอย่าง
รวดเร็ว ทั้งในด้านวิชาการ ด้านเทคโนโลยี

และด้านเศรษฐกิจ แต่การพัฒนาในด้านสังคม
จิตใจและคุณธรรม ไม่ได้รับการพัฒนาให้
เท่าเทียมกัน จนทำให้ปัจจุบันเกิดปัญหาในด้าน
สังคมอย่างรุนแรงและซับซ้อนยิ่งขึ้น และมีผล
กระทบในทางลบต่อประชากรทุกอาชีพ ทุกเพศ
และทุกวัยโดยเฉพาะเยาวชนของชาติที่อยู่ใน
วัยศึกษา

สาเหตุของปัญหาเหล่านี้ อาจเกิดจาก
หลายปัจจัยด้วยกัน เช่น อาจเกิดจากสภาพของ
ครอบครัวที่ขาดความใกล้ชิดขาดความอบอุ่น
และขาดการอบรมสั่งสอนจากพ่อแม่ อาจเกิดจาก
สภาพของสิ่งแวดล้อมในเมืองใหญ่ๆ ที่
ขาดการเอื้ออาทรต่อกัน มีแต่การเอารัด
เอาเปรียบ แก่งแย่งกันกินกันอยู่ เพื่อ
ความอยู่รอดของชีวิต

การแก้ไขปัญหามาของเยาวชน
ต่างๆ เหล่านี้ ความจริงเป็นเรื่องที่ทราบ
กันในหมู่นักวิชาการ แต่ขั้นตอนการ
ปฏิบัติมักจะค่อนข้างล่าช้า และสะสม
ทับทวี เหมือน **“ดินพอกหางหมู”**
(เหมือนปัญหาไร้รัฐบาล) ขั้นตอนในการ
แก้ไขก็ผ่านระบบระเบียบราชการ
มากมาย เข้าทำนอง **“กว่าถั่วจะสุกงาก็ไหม้”**
ดังนั้น การแก้ไขจะต้องทำอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง และ
แบบบูรณาการ และผมขอเสนอแนะบางข้อ ดังนี้

“
เยาวชนส่วนหนึ่งจากภูมิภาค
ต้องเดินทางมาศึกษาต่อ
หรือหางานทำในเมืองหลวง
ซึ่งมีสังคมที่ทันสมัย
แก่งแย่ง เอารัดเอาเปรียบ
ขาดการเอื้ออาทร
”

- ฆาตกรรมที่สามารถสรรหาผู้ใหญ่ “ที่ดี” และ “ที่เก่ง” มาเป็นผู้บริหาร เพื่อเป็นตัวอย่างของสังคม และต้องปฏิรูปการเมือง ปฏิรูประบบราชการ ปฏิรูประบบการศึกษา ปฏิรูปสังคม และปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม

- พัฒนาบุคลากรและเยาวชนของชาติ ให้เป็น “คนเก่ง” และ “คนดี” ให้มากขึ้น

- กระจายความเจริญทางเศรษฐกิจออกสู่ชนบท ส่งเสริมอาชีพเกษตรกรให้สามารถเป็นอาชีพที่ดำรงชีวิตอยู่ได้ในชนบท ให้เกษตรกรมีความกินดี อยู่ดี มีสุข อยู่ในท้องถิ่นโดยไม่ต้องสละถิ่นฐานมาหาชีวิตที่ดีกว่า

มาตรการเหล่านี้เป็นหลักการใหญ่ๆ โดยทั่วไป แต่การที่จะให้บังเกิดผลในการปฏิบัติจำเป็นจะต้องมีแผนปฏิบัติแยกออกไปอีกเป็นจำนวนมาก แต่ก็ขอฝากไว้ในหมู่นักการศึกษา และนักสังคมศาสตร์เพื่อหาทางปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมต่อไปให้จงได้

นักเรียนวัยรุ่นจำนวนมากไม่น้อยที่มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันสมควร บางกลุ่มมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ หันไปนิยมรักร่วมเพศ ซึ่งความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ทำให้จำนวนเด็กหญิงที่ตั้งครรภ์ในระหว่างการเรียนรู้โดยไม่มีพ่อรับผิดชอบ ปีละกว่า ๔๐,๐๐๐ คน และการทำแท้งในระหว่างวัยรุ่นได้เพิ่มขึ้นอย่างน่าเป็นห่วง เกิดการล่าสอนทางเพศ ติดโรคเอดส์ และอัตราการฆ่าตัวตายมีมากขึ้น

นอกจากเด็กที่อยู่ในโรงเรียนแล้ว เด็กวัยรุ่นที่อยู่นอกโรงเรียนเพราะด้อยโอกาสและยากจน เด็กที่อยู่ในชนบทกับญาติผู้ใหญ่ เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย เพราะพ่อแม่ต้องเข้ามาหางานในเมืองใหญ่ หรือต่างบ้านเกิด มีชีวิตขาดความอบอุ่น เด็กวัยรุ่นที่ต้องมาทำงานในธุรกิจการค้า อุตสาหกรรม ปัจจุบันมีมากกว่า ๑.๕ ล้านคน เด็กวัยรุ่นที่เข้ามาทำงานในธุรกิจบันเทิง ธุรกิจเพศพาณิชย์มากกว่า ๕ หมื่น

คน เด็กเหล่านี้ต้องดิ้นรนเพื่อช่วยตัวเองและครอบครัว เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมและเศรษฐกิจที่บีบรัดอยู่ขณะนี้แต่ส่วนใหญ่จะถูกเอารัดเอาเปรียบ ถูกทารุณทางกายและจิตใจ และขาดการคุ้มครองจากรัฐที่เพียงพอ

นอกจากนี้ความรวดเร็วและสะดวกของระบบสื่อสารในปัจจุบัน ไม่เพียงแต่เกิดประโยชน์แก่สังคมอย่างมหาศาลอย่างเดียวเท่านั้น ในด้านโทษที่มีมหันต์ ตัวอย่างปัจจุบันมีข่าวสารที่บั่นทอนศรัทธา และความเคารพต่อสถาบันศาสนา และสถาบันครูเกิดขึ้นบ่อยครั้ง เช่น ข่าวพระเฒ่าเหล่า พระฆ่าพระ พระเที่ยวโสเภณี พระนอนกับสตรีในกุฏิ พระแย่งกันรับบาตร ครูข่มขืนลูกศิษย์ ครูใหญ่ข่มขืนครูน้อย ครูโกงเงินสหกรณ์ ฯลฯ ชาวเหล่านี้จะเป็นจริงหรือเท็จอย่างไรก็ตาม แต่เมื่อปรากฏข่าวและภาพออกไป ก็มีส่วนทำให้ความเคารพศรัทธา และการเชื่อฟังของเด็กในวัยเรียนวัยรุ่นต่อสถาบันทั้งสอง และต่อไปอาจจะมีส่วนอื่น ๆ อีกสั่นคลอนไม่ได้ สถาบันต่างๆ

เหล่านี้เคยเป็นหลักที่เคยกล่อมเกล่า ปลุกฝังความดี ความงาม แก่เยาวชนของชาติสืบมาช้านาน หากต้องผูกরণพังทลายไปก็จะเป็นสิ่งที่น่าเสียดายและน่าวิตกอย่างยิ่ง

แต่อย่างไรก็ตามก็หวังว่าชาวตามลือมวลชนต่างๆ ในเรื่องต่างๆ ที่กล่าวนี้อาจจะเป็นการขยายความเกินความจริง อาจเป็นเหตุที่เกิดแก่กลุ่มคนชั่วจำนวนน้อยในหมู่เยาวชนส่วนมากที่ยังยึดมั่นอยู่ในศีลธรรม จริยธรรม และ

คุณธรรมความดี ซึ่งมักจะไม่เป็นข่าวเหมือนผู้กระทำความชั่ว ดังจะเห็นว่าปีหนึ่งๆ มีผู้ได้รับรางวัลดิงามต่างๆ มากมายหลายร้อยรางวัล แต่ไม่ค่อยมีรายการเจาะข่าวเกี่ยวกับคุณความดีของคนเหล่านี้ให้สาธารณชนได้ทราบมากนัก ดังนั้น เหตุการณ์อาจจะยังไม่สายเกินแก้ ถ้าทุกฝ่ายช่วยกันแก้ไข บัดนี้อันตรายจนถึงขั้นเสียชีวิตและทรัพย์สิน บางกลุ่มมีพฤติกรรมเหมือนโจรด้วยการรวมกลุ่มข่มขู่ทำร้ายแย่งทรัพย์สินจากนักเรียนที่มีวัยและกำลังกายน้อยกว่า

ด้วยความบีบคั้นทางเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน ทำให้เด็กถูกทอดทิ้ง ขาด

ความอบอุ่นจากครอบครัว เยาวชนส่วนหนึ่งจากภูมิภาคต้องเดินทางมาศึกษาต่อหรือหางานทำในเมืองหลวง ซึ่งมีสังคมที่ดิ้นรน แก่งแย่ง เอาัดเอาเปรียบ ขาดการเอื้ออาทร เด็กจะว่าเหว่ ถูกทอดทิ้ง บางคนต้องอาศัยตามหอพักที่ขาดการควบคุม ทำให้นักเรียนส่วนหนึ่งได้

รับเคราะห์กรรม ถูกทำร้ายร่างกายและจิตใจ ถูกกักขังหน่วงเหนี่ยวและชักจูงให้ค้าประเวณี หรือประพฤติดมกฏหมาย บางส่วนก็เป็นไปด้วยความสมัครใจเพื่อหารายได้ นักเรียนส่วนหนึ่งต้องตกเป็นทาสของยาเสพติด ซึ่งปัจจุบันได้แพร่หลายไปตามสถานศึกษาอย่างกว้างขวาง จากข่าววิทยุของทางราชการเมื่อเร็วๆ นี้ กล่าวว่าปัจจุบันเด็กนักเรียนที่อยู่ในวัยกว่า ๑๑ ขวบขึ้นไปติดยาเสพติดกว่า ๑ ล้านคน ผู้ที่จำหน่ายบางส่วนก็แฝงตัวอยู่ในครอบครัวของนักเรียน นอกจากนี้ผู้ใหญ่บางคนก็ควรจะมีส่วนควบคุมดูแล ช่วยเหลือ เอื้ออาทร เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจ ครู เจ้าพนักงานของราชการบางแห่งที่

อาศัยความได้เปรียบของอำนาจและหน้าที่ควยโอกาสก่อกรรมทำเข็ญเสียเอง

การเปลี่ยนแปลงของสังคมและการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมจากต่างแดน ซึ่งเป็นไปอย่างรวดเร็วและง่ายดาย และการขาดตัวอย่างที่ดีในวงการของผู้ใหญ่ระดับบริหาร และสังคมชั้นสูง ทำให้เกิดค่านิยมที่ไม่ถูกต้อง เช่น ความฟุ้งเฟ้อ ยิยมแฟชั่น และของมีเยื่อต่างประเทศที่มีราคาแพง การเที่ยวกลางคืน การเข้าดิสน์โกเธคและผับ การกินการดื่มที่ไม่เหมาะสมกับวัย โดยเฉพาะผู้ที่พ่อแม่มีรายได้สูง รักและตามใจลูกเกินพอดี อนุญาตให้ใช้บัตรเครดิตเสริมได้ในวงเงินไม่จำกัด อนุญาตให้ใช้รถยนต์ราคาแพงเกินความ

จำเป็นนำไปใช้อย่างเสรี เช่น นำไปแข่งขันทำความเดือดร้อนและอันตรายให้แก่ผู้สัญจรและผู้ที่อยู่ใกล้เคียง ทำให้เกิดอันตรายแก่ชีวิตและทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่และบุคคลที่

ไม่เกี่ยวข้อง ทำภาระให้แก่รัฐบาลและเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยไม่สมควร สิ่งเหล่านี้ทำให้เกิดลัทธิเอาอย่าง การแข่งขันกันในหมู่นักเรียนสร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้ปกครองและโรงเรียนอย่างมาก ผู้ที่ไม่มีเงินก็จำเป็นต้องแสวงหาโดยผิดกฎหมายและผิดศีลธรรม

นอกจากนี้กิริยาและมารยาทของนักเรียนในปัจจุบันก็เปลี่ยนแปลงไป ใช้ภาษาหยาบกระด้างและวิปลาสไม่เหมาะสมกับเพศกับวัย ขาดสัมมาคารวะต่อผู้อาวุโสและความเกรงใจต่อผู้อื่น การแต่งตัวก็พยายามทำให้อยู่นอกระเบียบและกฎเกณฑ์ เช่น ใส่รองเท้าแตะเข้าห้องเรียน ปล่อยเลื้อยออกนอกทางเกวหรือกระโปรงเป็นต้น

หรืออาจเกิดจากการเห็นตัวอย่างที่ไม่ดีในวงการบริหารของบ้านเมือง ค่านิยมที่ไม่่น่านิยมในวงสังคมปัจจุบัน เช่น การเคารพบูชาเงิน การทำตัวที่ไร้ศักดิ์ศรี ไร้อุดมการณ์ ไร้มารยาท ไร้สมบัติผู้ดี แย่งกันเป็นใหญ่ การฉ้อราษฎร์บังหลวงอย่างไร้ความละอาย และการฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือยของผู้ที่ควรจะอยู่ในฐานะผู้นำของประชาชนบางคน

หรืออาจเกิดจากระบบการสื่อสารที่รวดเร็ว สะดวกและมากมายในปัจจุบัน และกระแสพลังไหลของวัฒนธรรมต่างแดน ซึ่งไม่เพียงแต่เกิดประโยชน์อย่างมหาศาลอย่างเดียวนั้น แต่ก็อาจเกิดโทษมหันต์ได้เช่นกัน โดยเฉพาะภาพและข่าวในแง่เสียหายและเสื่อมเสียแก่ศีลธรรมและประเพณีอันดีงามของชาติและข่าวที่บิดเบือน

ดังนั้น ประเด็นที่น่าจะควรพิจารณา ได้แก่ สถาบันอุดมศึกษาทั้งหลาย ควรจะมีแนวทางหรือกลยุทธ์ในการแก้ไขปัญหาเหล่านี้ได้อย่างไรบ้าง การกำหนดวิจยธรรมลงในหลักสูตรการเรียนการสอนอย่างเดียวจะเป็นวิธีการที่เพียงพอหรือไม่

ผมยินดีที่เห็นมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ได้จัดการสัมมนาเรื่องนี้ขึ้นในวันนี้ โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันต่างๆ ให้เกียรติมาเป็นองค์ปาฐก มาให้ข้อคิดเห็นและให้มุมมองในด้านต่างๆ ล้วนแต่เป็นหัวข้อที่มีประโยชน์และก่อให้เกิดความคิดและปัญญาแก่ผู้เข้าร่วมสัมมนา นอกจากนี้ คณาจารย์ของมหาวิทยาลัยซึ่งมีความเชี่ยวชาญในหลากหลายสาขา ก็จะได้มีโอกาสมาพบปะ แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์การสอน และร่วมกันพัฒนาแนวทางและหลักสูตรการเรียนการสอนด้านจริยธรรมของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ในคณะต่างๆ ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อช่วยกันสร้างบัณฑิตของเราให้มีคุณธรรมและจริยธรรมควบคู่กับความรู้ทางวิชาการ เพื่อให้พร้อมก่อนออกไปรับใช้สังคมและประเทศชาติของเราต่อไป

ผมขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ วิทยากรทุกท่านที่ให้เกียรติแก่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ในครั้งนี้ และขอขอบคุณแก่ผู้ร่วมสัมมนาทุกท่านที่ให้ความสนใจ ขอให้กุศลกรรมครั้งนี้จงดลบันดาลให้การสัมมนาประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ทุกประการ และขอให้ทุกท่านจงประสบความสำเร็จความสวัสดิโดยทั่วกัน

ผมขอเปิดการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง “อุดมศึกษากับการพัฒนาจริยธรรม”
ณ บัดนี้

แนวทางการดำเนินชีวิตในภาวะเศรษฐกิจวิกฤติ^๑

พมเชื่อว่าทุกท่านที่ร่วมประชุมอยู่ในที่นี้ คงจะทราบถึงสาเหตุและผลกระทบของ ความตกต่ำและภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจของประเทศในปัจจุบันอยู่บ้างแล้วไม่มากก็น้อย ตลอดจนทราบถึงแนวทางการแก้ไขของรัฐบาลในด้านต่างๆ ไปบ้างแล้ว เช่น ๑) การปิดและควบคุมธนาคารและสถาบันการเงินที่อ่อนแอ ๒) การระดมทุนทั้งภายในและจากต่างประเทศ ๓) การเร่งการส่งออก ๔) การลดการนำเข้า ๕) การลดการท่องเที่ยวต่างประเทศ ๖) การเพิ่มการท่องเที่ยวภายในประเทศ ๗) การประหยัดและเพิ่มประสิทธิภาพการใช้งบประมาณ ๘) การณรงค์ให้ประชาชนประหยัด ๙) การปราบและป้องกันการทุจริต ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน และ ๑๐) การ

^๑เอกสารประกอบการบรรยาย เรื่อง “แนวทางการดำเนินชีวิตในสภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน” ณ ที่ประชุมสัมมนาทางวิชาการ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ครั้งที่ ๑๕ เมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑ ณ โรงแรมปางสวนแก้ว จังหวัดเชียงใหม่ และเรื่อง “แนวทางการดำเนินชีวิตในสภาวะเศรษฐกิจวิกฤติ” ณ ที่ประชุมวิชาการเรื่อง “ข้าวโพดหวาน ครั้งที่ ๕” เมื่อวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑ ณ อาคารกล้วยไม้ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

ปฏิรูประบบการเมืองและระบบเศรษฐกิจของชาติ เป็นต้น แต่สิ่งที่ผมอยากจะขอกล่าวถึงในเช้าวันนี้ คือ มาตรการที่ข้าราชการและประชาชนสามัญโดยทั่วๆ ไป ควรจะมีแนวทางดำเนินชีวิตอย่างไร จึงจะสามารถช่วยตัวเองให้ประคองตัวฝ่าภาวะวิกฤตนี้ไปได้

เพื่อเป็นสิริมงคลแก่ผู้ฟังทุกคน ผมใคร่ขออัญเชิญพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่พระราชทานแก่ปวงชนชาวไทย เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๐ และเมื่อวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๐ มาเพื่อทราบโดยทั่วกันตามลำดับ และใคร่ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาต ขยายความและเพิ่มเติมความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องบางประเด็น ดังนี้

“...ทุกคนต้องรับรู้ความจริง เตรียมตัวเตรียมใจที่จะเผชิญกับภาวะนี้อย่างผู้มีสติปัญญา มีความเข้มแข็งและกล้าหาญเพื่อประคับประคองตัวให้อยู่รอด...”

ทรงให้กำลังใจแก่ประชาชนและทรงแนะให้ทุกคนจะต้องทำใจ เพื่อให้มีจิตใจมั่นคง ยอมรับความผิดพลาดที่ทุกคนมีส่วนร่วมไม่มากก็น้อย และจะต้องถือเป็นบทเรียนสำหรับการลุกขึ้น เพื่อก้าวหน้าที่มั่นคงต่อไป

ในอนาคต โดยจะต้องไม่ให้เกิดความผิดพลาดซ้ำอีก

สำหรับเรื่องนี้ พวกเราคงจะต้องมองถึงสภาพของคนอื่นที่อาจมีสภาพเลวร้ายกว่าเราด้วย เช่น พนักงาน ลูกจ้างในสถาบันการเงินและ

ธนาคารที่ต้องเลิกกิจการ ธุรกิจสังหาริมทรัพย์ ธุรกิจการนำเข้าและธุรกิจการค้าอีกหลายแห่งที่ต้องเลิกกิจการ เป็นต้น ซึ่งอาจมีผลกระทบมากกว่าเรามากนัก

สำหรับผู้ที่สัมผัสผลกระทบอย่างหนักจนจิตใจท้อแท้ ใคร่ขอให้ยึดหลักพระพุทธศาสนา ในเรื่องของไตรลักษณ์ ได้แก่ อนิจจตา (ความเป็น

ของไม่เที่ยง) ทุกขตา (ความเป็นทุกข์) และ อนัตตา (ความเป็นของไม่ตัวตน) ซึ่งเป็นวิถีชีวิตของมนุษย์ทั่วไป ที่จะประสบอยู่เสมอ มากบ้าง น้อยบ้าง และจะมีสองด้านอยู่ตรงข้ามกันอยู่เสมอ เช่น มีเกิด-มีดับ มีลี้ม-มีลูก มีสุข-มีทุกข์ มีรวย-มีจน เป็นต้น ทุกสิ่งจะไม่มีร้ายหรือดีเพียงอย่างเดียวตลอดไป

สำหรับข้าราชการสามัญโดยทั่วไป ที่ปฏิบัติตัวเป็นข้าราชการที่ดีมาตลอด คงจะไม่กระทบกระเทือนมากนัก

“ทำงานในหน้าที่ให้ดีที่สุด ด้วยความอดทน เสียสละ มีระเบียบวินัย สามัคคี ประองดองกันและเห็นอกเห็นใจกัน ประสานงานกับงานของคนอื่นด้วย”

“

ไม่จำเป็นต้องนำหรือซื้อ
เทคโนโลยีที่แพรวๆ
มาจากต่างประเทศ
เหมือนในภาคอุตสาหกรรม
ในยามที่บ้านเมืองเกิดวิกฤติ

”

“พึ่งตนเอง ยืนบนขาของตนเอง
ผลิตให้พอกินพอใช้ ไม่ต้องสั่งของจากต่าง
ประเทศเข้ามาลดการนำเข้า...ในเมือง
ไทยนี้มีที่ดินกว้างขวางพอสมควร...แต่ที่ดิน

ส่วนมากเป็นที่ดินร่วนแค้นที่ไม่ดี บางแห่งก็เปรี้ยว บางแห่งก็เป็นด่าง บางแห่งก็เค็ม หรือบางแห่งก็ไม่มีที่ดินเลย...เป็นदान... แต่...การใช้วิทยาการสมัยใหม่สามารถที่จะได้ผลผลิตดีขึ้น...”

ได้ทรงเน้นให้ประชาชนพึ่งตนเอง พอมีกินมีใช้ ให้รู้จักกลับไปสู่ธรรมชาติ รู้จักการบริหารทรัพยากรธรรมชาติ รู้จักการรักษาความสมดุลของธรรมชาติ ดังที่ได้พระราชทานคำแนะนำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” การเลือกผลิตพืชและสัตว์ให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น ให้นักวิชาการ

ช่วยเหลือในการปรับปรุงพันธุ์ ปรับปรุงวิธีเพาะปลูก เพื่อให้ผลผลิตดีขึ้น ถ้าสามารถผลิตจนเหลือกินเหลือใช้ ก็จะช่วยลดการนำเข้า

และอาจเหลือส่งเป็นสินค้าออกนำเงินตราเข้าประเทศเพิ่มขึ้นตามลำดับ

ในอนาคตอุตสาหกรรมอาหารจะมีความสำคัญมากขึ้นตามลำดับ โดยเฉพาะปลา ผักและผลไม้ และยิ่งถ้าเป็นผักและ

ผลไม้ประเภทสุภาพและอนามัย และการผลิตไม่ทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมก็จะมีผู้นิยมบริโภคทั้งภายในและต่างประเทศ ดังนั้น จึงเป็น

ผลิตภัณฑ์ที่ควรส่งเสริมการผลิตและการบริโภคให้มากขึ้น

ในเรื่องนี้หน่วยราชการที่ทำหน้าที่วิจัยและพัฒนาการเกษตร เช่น กรมวิชาการเกษตร และมหาวิทยาลัยต่างๆ จะมีบทบาทที่สำคัญมาก และได้ดำเนินรอยตามเบื้องพระยุคลบาทมาอย่างใกล้ชิดและถูกต้องมาแล้ว เพราะวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการวิจัยหลัก จะมุ่งพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น การใช้อย่างประหยัดและปลอดภัย ไม่จำเป็นต้องนำเข้าหรือซื้อ

เทคโนโลยีที่แพงๆ มาจากต่างประเทศเหมือนในภาคอุตสาหกรรม ในยามที่บ้านเมืองเกิดวิกฤตเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบกระเทือนน้อยที่สุดอย่างน้อยก็ไม่อดอาหารเหมือนในบ้านเมืองอื่น นอกจากนี้ หากผลิตสิ่งใดเหลือกินเหลือใช้ก็

“
วิกฤตการณ์เศรษฐกิจ
ของประเทศครั้งนี้
จะเห็นได้ว่า สาเหตุส่วนใหญ่
เกิดจากบุคคลจำนวนไม่มาก
กลุ่มหนึ่งเท่านั้น
ที่เห็นประโยชน์ส่วนตัว
”

ทรงเน้นในด้านการประหยัด ความ
เรียบง่าย มักน้อย ซึ่งคงรวมถึงการใช้ของที่
ผลิตในประเทศ การท่องเที่ยวภายในประเทศ
ตลอดจนการส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวใน
แง่มุมต่างๆ เช่น การรักษาความสงบและ
ความปลอดภัย การรักษาและส่งเสริม
ศิลปวัฒนธรรม มารยาทและขนบธรรมเนียม
ประเพณีที่ดี ธรรมชาติที่สวยงาม อาหารและ
เครื่องดื่มไทยที่อร่อยและน่าสนใจ เป็นต้น

สามารถส่งไปจำหน่ายต่างประเทศได้เกือบ
ทุกอย่างและในราคาที่ดีด้วย

ในประเด็นนี้ ผลิตผลบางอย่างที่
ผู้บริโภคค่อนข้างจะมีรายได้ดี ราคาภายใน
ประเทศอาจจะต้องพิจารณาปรับให้สูงขึ้น
บ้าง เช่น ข้าวหอมมะลิและน้ำตาล เพื่อให้
ผู้ผลิตมีรายได้เพิ่มขึ้นและมีปริมาณ
ส่งออกมากขึ้น เพื่อนำเงินเข้าประเทศเพิ่ม
ขึ้นด้วย

“กินอยู่ตามอัตภาพ ประหยัด
ความเป็นอยู่ต้องไม่ฟุ้งเฟ้อ อย่ยาก่อน
โดยเฉพาะหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ อย่า
ทำโครงการอะไรที่ใหญ่เกินตัว ต้องให้
เหมาะสมกับอัตภาพและสิ่งแวดล้อม”

“มีความขยัน หมั่นเพียร”

นอกจากใจความในพระราชดำรัสทั้ง ๒ องค์ ดังกล่าวนั้น ในภาวะวิกฤตเช่นนี้ ผมใคร่ขอถือโอกาสอัญเชิญพระราชดำรัสที่สำคัญอีกครั้งหนึ่ง ในพิธีเปิดงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติ ครั้งที่ ๖ ณ ค่ายลูกเสือวชิราวุธ อำเภอกีรีราชา จังหวัดชลบุรี เมื่อวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๑๓ มาเพื่อทราบอีกครั้งหนึ่ง ดังนี้

“...สิ่งสำคัญในการปกครองก็คือ บ้านเมืองนั้นมิทั้งคนดีและคนไม่ดี ไม่มีใครจะทำให้ทุกคนเป็นคนดีได้ทั้งหมด การทำให้บ้านเมืองมีความสุขเรียบร้อยจึงไม่ใช่การทำให้ทุกคนเป็นคนดี หากแต่อยู่ที่ส่งเสริมคนดี ให้คนดีได้ปกครองบ้านเมืองและควบคุมคนไม่ดีไม่ให้มีอำนาจ ไม่ให้ก่อความเดือดร้อนวุ่นวายได้...”

วิกฤตการณ์เศรษฐกิจของประเทศครั้งนี้ จะเห็นได้ว่า สาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากบุคคลจำนวนไม่มากกลุ่มหนึ่งเท่านั้น ที่เห็นประโยชน์ส่วนตัว เห็นประโยชน์แก่พวกพ้อง และวงศาคณาญาติ มากกว่าประโยชน์ของประเทศชาติและของประชาชนส่วนใหญ่

ประกอบกับมีความไม่สุจริตและขาดคุณธรรม บางคนก็อยู่ในตำแหน่งที่มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารบ้านเมือง หรือรับผิดชอบต่อเศรษฐกิจของประเทศ แต่ด้วยขาดความรู้ ความสามารถ และไร้วิจรรย์ญาณที่ดี จึงทำให้บ้านเมืองใกล้ล่มจม ปวงชนเกิดความเดือดร้อนทุกข์ห่อหมกดังเช่นทุกวันนี้

หน้าที่ของประชาชนทุกคนขณะนี้ จึงต้องพยายามช่วยกันหาตัวผู้รับผิดชอบและผู้ทุจริตเหล่านี้ออกมาจับโทษทัณฑ์ให้ได้ ทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อไม่ให้เป็นเยี่ยงอย่างต่อไป และพยายามป้องกันไม่ให้มีโอกาสกลับไปทำความเสียหายให้แก่เศรษฐกิจและสังคมส่วนรวมและประเทศชาติของเราได้อีก

ผมมั่นใจว่าหากพวกเราได้พยายามน้อมรับกระแสพระราชดำรัสต่างๆ เหล่านี้มาปกเกล้าปกกระหม่อมและยึดเป็นแนวทางในการดำรงชีวิตต่อไป เราจะสามารถช่วยตัวเองและช่วยประเทศชาติให้พ้นฝ่าวิกฤตเศรษฐกิจครั้งนี้ให้ลุล่วงไปได้อย่างแน่นอน

ขออวยพรให้ทุกท่านจงมีอุปสรรคและปัญหากระทบน้อยที่สุดและผ่านพ้นภาวะวิกฤตไปด้วยดีและสู่สวัสดิภาพทุกประการ

หลักในการทำงาน บอให้ยึดหลัก อักธิบาท ๔

- ฉันทะ พอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น
- วิริยะ เพียรประกอบในสิ่งนั้น
- จิตตะ เอาใจฝึกฝนในสิ่งนั้น (หมั่นติดตาม ดูแล ตรวจสอบ)
- วิมังสา หมั่นตริตรอง พิจารณาเหตุผลในสิ่งนั้น (นำผลไปใช้มีอุปสรรคปัญหา ก็แก้ไขปรับปรุง)

หลักเหล่านี้ใช้ได้ทั้งการทำงานบริหารและงานวิชาการ

บทบาทมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่มีต่อการแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคม

ปัจจุบันวิกฤตทางเศรษฐกิจและสังคม ยังเป็นปัญหาที่สำคัญของประเทศ มีผลกระทบต่อประชาชนทุกหมู่เหล่า มากบ้างน้อยบ้างตามปัจจัยและองค์ประกอบชีวิตของแต่ละคน

มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันการศึกษาที่สำคัญและมีชื่อเสียงแห่งหนึ่งของประเทศและเป็นผู้นำแก้สังคมในด้านวิชาการเกษตรและสาขาต่างๆ หลายสาขา จึงควรมีบทบาทสำคัญในการช่วยแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมเหล่านี้

วิธีการแก้ปัญหาต่างๆ มีอยู่บ้างแล้วในนโยบายและแผนปฏิบัติงานของมหาวิทยาลัยทั้งแผนระยะสั้น ระยะกลางและระยะยาว แต่วิธีการที่สำคัญวิธีหนึ่ง คือ บุคลากรของมหาวิทยาลัยทุกระดับ ทุก

ประเภท จะต้องทำตัวให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่สังคม โดยยึดหลักคุณธรรมในการทำงาน ได้แก่ความซื่อสัตย์สุจริต ความรู้จักขมใจตนเองให้ประพฤติอยู่ในความดีงาม รู้จักอดทนอดกลั้น ที่จะไม่ประพฤติความลั้ความสุจริต รู้จักอดทน ประหยัด ไม่ว่าจะเงินส่วนตัวหรืองบประมาณราชการ รู้จักและวางความซื่อความซื่อสุจริตและอุทิศกายใจให้ราชการให้มากขึ้น เพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของชาติบ้านเมือง

๖ อ. แด่ผู้เกษียณอายุราชการ

ในวันที่ ๓๐ กันยายนของทุกปี จะเป็นวันครบกำหนดเกษียณอายุราชการของข้าราชการจำนวนหนึ่ง ซึ่งเป็นการเปลี่ยนครั้งสำคัญครั้งหนึ่งในชีวิตของข้าราชการและมีผลกระทบทางด้านจิตใจ อารมณ์และสุขภาพพอสมควรหากไม่สามารถปรับตัวปรับใจให้เข้ากับสภาวะการณ์ใหม่ได้ดีพอ เนื่องจากผมได้ผ่านสภาวะนี้มาเป็นเวลาอย่างเข้าปีที่ ๘ แล้ว จึงใคร่ขอให้คำแนะนำแก่ท่านผู้ที่จะเกษียณอายุราชการบ้างเพราะอาจจะเกิดประโยชน์บ้างไม่มากก็น้อย

สิ่งที่ควรปฏิบัติหลังเกษียณ ขอเรียกว่า “๖ อ.” เดิมมีผู้แนะนำ “๕ อ.” และผมจำไม่ได้ว่าผู้ใดเป็นผู้เริ่มต้นก่อน แต่เมื่อนำมาพิจารณาและปฏิบัติดูแล้วพบว่ามิประโยชน์ ผมขอเพิ่มอีก “๑ อ.” จึงเป็น “๖ อ.” ดังนี้

๑. “อารมณ์” จะต้องพยายามทำอารมณ์ให้ดีอยู่เสมอ อย่าเคร่งเครียดมองโลกในแง่ดี พยายามหาอารมณ์ขันหรือเรื่องสนุกๆ มาคุยกัน หลีกเลี้ยงคุยกับคนขี้บ่นละแว่น การคุยเรื่องที่เป็นปัญหาขัดแย้ง เช่น เรื่องการเมือง ศาสนา เรื่องของผู้บริหารคนใหม่ (ในกรณีที่เราไม่ชอบ) โดยเฉพาะระหว่าง

รับประทานอาหารหรือดื่มแอลกอฮอล์ (เหล้า เบียร์ ไวน์) พยายามหาเพื่อนร่วมสนทนาที่ถูกใจ ไม่ขัดคอกัน หากจำเป็นจะต้องพูดหรือหารือเป็นการเป็นงาน ก็พูดในที่ประชุมตามเวลาที่กำหนดไว้ เมื่อหมดเวลาก็ควรเปลี่ยนเรื่องไปเป็นเรื่องเบาๆ ทันที

เมื่อเกษียณอายุราชการใหม่ๆ จะเป็นการเปลี่ยนชีวิตประจำวันหลายอย่าง อาจจะเหงา ควรเตรียมงานอดิเรกทำ เช่น เขียนหนังสือ อ่านหนังสือ ปลูกต้นไม้ ฯลฯ เมื่อพบหรือ

คุยกับอดีตเพื่อนร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาบางคน การกระทำหรือคำพูดบางคำของเขา อาจทำให้เรารู้สึกน้อยใจหรือสะเทือนใจบ้าง อย่าโต้ตอบ พยายามสะกดกลั้น ให้อภัยหรือทำใจให้ได้ โดยคิดว่าสักวันหนึ่งคนพวกนี้เมื่อถึงเวลาเกษียณอายุราชการ จะยิ่งได้รับกว่าที่เราได้รับหลายเท่าตัว

ปัญหาเงินค่าใช้จ่ายอาจจะมึนบ้าง หากไม่มีรายได้อื่นเลยนอกจากเงินบำนาญ แต่ความเป็นจริงแล้ว หากพยายามจัดการและปรับชีวิตให้เหมาะสม เช่น ลดงานสังคมลงบ้าง ลดงานที่ฟุ่มเฟือยลงบ้าง รายได้และรายจ่ายก็น่าจะสมดุล

๒. “อาหาร” พยายามลดอาหารประเภทเนื้อสัตว์ ไขมัน ไปเพิ่มอาหารประเภทปลาและอาหารที่มีเส้นใย เช่น ผัก ผลไม้ ข้าวกล้อง เป็นต้น อาหารปรุงให้สุกและเปื่อย

ลดอาหารดิบๆ สุกๆ และรสจัด เคี้ยวอาหารให้ละเอียด ก่อนกลืน ไม่จำเป็นต้องรับประทานแต่ละมื้อให้อิ่มเกินไปนัก

๓. “ออกกำลังกาย” พยายามหาโอกาสออกกำลังกาย ทุกวันหรือวันเว้นวัน การเดินดีที่สุด ถ้ามีสถานที่ดีพอ ถนน ในกรุงเทพฯ ตอนสายๆ ไม่ขอแนะนำให้ใช้เป็นที่เดิน เพราะ คว้นรถยนต์มาก เสี่ยงอีกทีก็และอาจได้รับอันตราย

ถ้าไม่มีที่เดินที่เหมาะสม ให้หากลอบายทำงานหรือเดินในบ้านมากๆ เช่น จัดบ้าน จัดหนังสือ ทำความสะอาดบ้าน ปลูกต้นไม้ ไม่จำเป็นไม่ว่าจะใช้คนอื่นทำแทน

เครื่องออกกำลังกายมีจำหน่าย หลายชนิด แต่ราคาค่อนข้างแพงและ ซ้ำซากน่าเบื่อ บางคนแนะนำให้ ออกกำลังกายหน้าโทรทัศน์ ผมยังไม่ เคยลอง

๔. “อากาศ” คุณภาพของ อากาศขึ้นอยู่กับที่ตั้งของบ้าน ถ้าบ้าน อยู่ในชุมชนกลางเมือง อากาศก็คง ไม่ค่อยดีนัก แต่ถ้าโชคดีมีบ้านอยู่ ชานเมือง ชนบท หรือไม่แออัดนัก อากาศจะค่อนข้างบริสุทธิ์ โดยเฉพาะ ยามเช้าตรู่ การตื่นแต่เช้าได้เดิน

ออกกำลัง ได้รับอากาศบริสุทธิ์จะเป็นประโยชน์ต่อร่างกายมาก และยังได้ผลพลอยได้ จากการศึกษารวมชาติ ทิศทางของแสงแดด เมฆ ฤดูกาลของดอกไม้และผลไม้ และชนิด ของนกต่างๆ ที่ยังมีอยู่มาก แม้แต่ในชุมชนเมือง ช่วยทำให้อารมณ์ดีมากขึ้นและเป็นโอกาส ที่เราไม่ค่อยได้พบนักเมื่อยังรับราชการ เพราะต้องรีบตื่นแต่เช้าออกไปทำงานโดยไม่มีโอกาส ได้ชื่นชมกับธรรมชาติรอบๆ ตัว

๕. “อุจจาระ” หรือระบบขับถ่าย ปกติถ้ากินอาหารที่ถูกต้อง มีการออกกำลังกายเพียงพอ และมีสุขภาพจิตหรืออารมณ์ที่ดีแล้ว ระบบขับถ่ายก็จะเป็นปกติตามเวลาท้องไม่ผูก แต่ถ้ามีปัญหาเรื่องท้องผูก ขอแนะนำให้ดื่มน้ำผลไม้ก่อนรับประทานอาหารเช้าหรือรับประทานผลไม้สุกก่อนรับประทานอาหารเช้า สำหรับอาหารมื้ออื่นขอให้มีส่วนผสมต่างๆ อาหารพื้นเมืองดั้งเดิมของไทยดีที่สุด เช่น น้ำพริกผัก แกงจืดผัก ขนมหจิมแกล้มกับผักต่างๆ ส้มตำ (แต่ระวังท้องเสีย) ข้าวยา ยาตะไคร้ ยาหรือผักต่าง ๆ หรือรับประทานสลัดผักสดแบบฝรั่งก็ได้ แต่ควรรับประทานก่อนข้าวกับต่างๆ ระบบเคี้ยวก็สำคัญ ทำให้ท้องเสียง่าย ควรรักษาฟันและทำฟันให้เคี้ยวอาหารได้ปกติอยู่เสมอ

๖. “อบายมุข” เป็นสิ่งที่ผมขอเพิ่มอีก “๑ อ.” เพราะเห็นโทษอย่างแท้จริง ตามความหมายคือ ทางแห่งความฉิบหาย มี ๒ หมวด คือ อบายมุข ๔ ได้แก่ ๑) เป็นนักเลงหญิง ๒) เป็นนักเลงสุรา ๓) เป็นนักเลงเล่นการพนัน ๔) คบคนชั่วเป็นมิตร กับอบายมุข ๖ ได้แก่ ๑) ดื่มน้ำเมา ๒) เทียวกลางคืน ๓) เทียวดูการเล่น ๔) เล่นการพนัน ๕) คบคนชั่วเป็นมิตร ๖) เกียจคร้านทำงาน แต่ผู้อาวุโสที่เกษียณอายุแล้วส่วนใหญ่รู้ดีรู้ชั่วพอสมควร จึงไม่ค่อยหลงไปกับอบายมุขประเภทต่างๆ ได้ง่าย สำหรับคนในรุ่นเก่าอาจจะมีความนิยมเรื่อง นักเลงสุราหรือ ดื่มน้ำเมาอยู่บ้าง ควรหาทางให้ลดน้อยลงโดยไม่ต้องให้แพทย์สั่ง สำหรับผมโชคดีที่การทำงานของผมหลังเกษียณอายุราชการทำให้ผมสามารถลดเครื่องดื่มประเภทแอลกอฮอล์น้อยลงตามลำดับโดยไม่มีใครบังคับ สำหรับการพนันนั้นก็คงไม่มีใครเล่นกัน อย่างการพนัน (ได้เสียกันเป็นเงิน) อ้างว่าเล่นเพื่อการกีฬาและฝึกสมอง แต่การพนันบางอย่างที่ต้องนั่งนานวันละหลายชั่วโมง อาจทำให้เราขาด “อ.” ต่างๆ ไปได้ อาจมีผลถึงสุขภาพได้

ผมขอยุติคำแนะนำเรื่อง “๖ อ.” เพียงเท่านี้ หวังว่าการนำไปปฏิบัติอาจเกิดประโยชน์ได้บ้าง ขออวยพรให้ผู้เกษียณอายุราชการทุกคน จะมีสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่เข้มแข็ง และสมบูรณ์ปราศจากโรคภัยทั้งปวงและขอให้มีความสุขยืนนานและมีครอบครัวที่อบอุ่นมั่นคงตลอดไป

แนวทางการพัฒนาการศึกษาตามรอยเบื้องพระยุคลบาท^๑

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชสมภพ เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๐ ณ สหรัฐอเมริกา เมื่อทรงมีพระชนมพรรษาได้ ๒ พรรษา ได้โดยเสด็จ สมเด็จพระราชชนกและสมเด็จพระราชชนนี พร้อมด้วยสมเด็จพระเชษฐภคินีและสมเด็จพระเชษฐาธิราชกลับ

“เอกสารประกอบการปาฐกถาเรื่อง “แนวทางการพัฒนาการศึกษาตามรอยเบื้องพระยุคลบาท” การประชุมสัมมนาวิชาการ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๓ ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย ร่วมกับมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี เมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ณ โรงแรมลายทอง อุบลราชธานี

สู่ประเทศไทย ในวัยเด็กทรงเรียนอนุบาลที่บ้านอาจารย์จุฬาราชวงศ์อังกฤษและเมื่อปี ๒๔๗๕ เมื่อทรงเจริญพระชนมพรรษาได้ ๕ พรรษา ได้ทรงเข้ารับการศึกษาเบื้องต้นที่โรงเรียนมาแตร์เดอี กรุงเทพฯ เพียง ๑ ปี ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๖ ได้เสด็จไปประทับ

ศึกษาชั้นมัธยมศึกษาที่โรงเรียนเอกอล นูแวล เดอลา ซืออิส โรมองต์ (École Nouvelle de la Suisse Romonde) ณ เมืองโลซานน์ หลังจากนั้นทรงเข้าศึกษาและได้รับประกาศนียบัตรทางอักษรศาสตร์บาเชอเลียร์ เอสเลตรส์ (Bachelier ès Lettres) จากโรงเรียนนิมนาส กลาซีค กังโกนาล

ที่เมืองโลซานน์ ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ และทรงเข้าศึกษาชั้นประถมศึกษา ณ โรงเรียนเมียร์มงต์ (Miremont) ต่อจากนั้นทรง

แห่งเมืองโลซานน์ ทรงพระปรีชาสามารถรอบรู้หลายภาษา เช่น อังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน และภาษาละตินหลังจากนั้นได้ทรงเข้าศึกษา

ในมหาวิทยาลัยโลซานน์ โดยทรงเลือกศึกษาใน
แผนกวิทยาศาสตร์ (Université de Lausanne
Faculté des Sciences) สาขาสหวิทยาการศาสตร์และ
แขนงวิชาวิศวกรรมศาสตร์

เมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๔๘๙ ขณะที่มี
พระชนมายุ ๑๙ พรรษา รัฐบาลได้กราบบังคมทูล
เชิญเสด็จขึ้นครองราชย์ เป็นพระมหากษัตริย์
รัชกาลที่ ๙ แห่งราชวงศ์จักรี ได้เสด็จฯ กลับไป
เพื่อทรงศึกษาต่อ ณ มหาวิทยาลัยโลซานน์ แต่
ได้เปลี่ยนแนวการศึกษาใหม่เพื่อให้เหมาะสมกับ
ที่จะทรงรับพระราชภารกิจในฐานะประมุขของ
ประเทศต่อไป จึงทรงศึกษาวิชาเกี่ยวกับการ
ปกครอง เช่น กฎหมาย อักษรศาสตร์ รัฐศาสตร์
รัฐประศาสนศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และ
ภูมิศาสตร์ แทนวิชาวิศวกรรมศาสตร์ที่ทรงศึกษา
อยู่เดิมและทรงศึกษาอยู่ประมาณ ๓ ปี

• ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๓ เสด็จนิวัติ
สู่ประเทศไทย

• ๒๘ - ๓๐ มีนาคม ๒๔๙๓ พระราชพิธี
ถวายพระเพลิงพระบรมศพ รัชกาลที่ ๘

• ๒๘ เมษายน ๒๔๙๓ ทรงพระกรุณา
โปรดเกล้าฯ ให้ตั้งการพระราชพิธีราชาภิเษก
สมรส กับ ม.ร.ว.สิริกิติ์ กิติยากร

• ๕ พฤษภาคม ๒๔๙๓ พระราชพิธี
บรมราชาภิเษกและพระราชทานพระปฐมบรม
ราชโองการ

“

แต่สิ่งที่รับนอกเหนือจาก
ความรู้และประสบการณ์
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ยังทรงได้รับความรัก
ความเคารพบูชาและความศรัทธา
จากประชาชนทั่วราชอาณาจักร
ที่มีต่อพระองค์

”

“เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อ
ประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”

๑. การพัฒนาพระองค์เอง : การ
เรียนรู้และใฝ่หาประสบการณ์ตลอดชีวิต

“...การศึกษาเล่าเรียนเป็นเรื่องไม่มี
สิ้นสุด ผู้ปรารถนาความเจริญในการ
ประกอบกิจการงาน จะต้องหมั่นเอาใจใส่
แสวงหาความรู้ให้เพิ่มพูนอยู่เสมอ มิฉะนั้น
จะกลายเป็นผู้ล้าสมัยหย่อนสมรรถภาพ
ไป...”

พระบรมราชาวาทในพิธีพระราชทาน
ปริญญาบัตร ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
เมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๔

๑.๑ เมื่อทรงพระเยาว์

ในช่วงที่ทรงพระเยาว์ทรงขาดพระราชชนกตั้งแต่เมื่อพระชนมายุเพียง ๒ พรรษา และทรงเข้ารับการศึกษาเบื้องต้น ตั้งแต่พระชนมายุ ๖ พรรษา ในโรงเรียนร่วมกับชาวต่างชาติต่างภาษามาโดยตลอด

ด้วยพระบุญญาธิการที่ได้ทรงรับการเลี้ยงดูและกล่อมเกลาพระราชานิสัยและการ

เรียนรู้หนังสือและขนบธรรมเนียมประเพณีไทย จากสมเด็จพระราชชนนี ซึ่งเป็นสามัญชน โดยกำเนิด พระองค์ได้ทรงพยายามอภิบาลเลี้ยงดูพระราชธิดาและพระราชโอรสให้ทรงมีชีวิตที่เรียบง่ายมัธยัสถ์ มีความสำนึกในความเป็นคนไทย และดำรงชีพเยี่ยงสามัญชนทั่วไป โดยเฉพาะคำสอนของพระบรมราชชนกผ่านพระราชชนนีว่า “จงทรงงานเพื่อเมืองไทย”

๑.๒ หลังจากเสด็จฯ ขึ้นครองราชย์

เมื่อเสด็จฯ ขึ้นครองสิริราชสมบัติ เมื่อปี ๒๔๘๙ ได้ทรงตระหนักถึงพระราชกรณียกิจ

อย่างใหญ่หลวงที่เผชิญอยู่ข้างหน้า ทำให้ทรงมีพระราชปรารภว่าที่จะเรียนรู้สภาพความเป็นอยู่ และชีวิตของคนไทยตลอดจนสภาพภูมิประเทศ และดินฟ้าอากาศของราชอาณาจักรไทยอย่าง ใกล้เคียง ดังนั้น ตั้งแต่ปี ๒๔๙๖ เป็นต้นมา จึงได้เริ่มแปรพระราชฐานเพื่อเสด็จประพาสต้นและเสด็จฯ ไปเยี่ยมเยียนพลสกนิกรชาวไทยทุกหมู่เหล่า ทุกภาคทั่วประเทศ ทำให้ทรงมีพระราชวโรกาสได้ทอดพระเนตรสภาพความเป็นอยู่ของ

คนไทยในท้องถิ่นต่างๆ ทั้งในเมืองและชนบท ทรงได้สดับตรับฟังปัญหาความทุกข์ยากในการประกอบสัมมาชีพและการดำรงชีวิตของ

ราษฎรภายใต้ร่มพระบรมโพธิสมภารด้วยพระกรรณของพระองค์เอง ตลอดจนทรงเรียนรู้และเข้าใจถึงสภาพดินฟ้าอากาศและภูมิประเทศซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตของชาวไทยและหลังจากนั้นยังได้ถือเป็นพระราชภารกิจประจำที่จะต้องเสด็จฯ ไปทรงเยี่ยมท้องถิ่นต่างๆ เหล่านี้ เป็นหมายกำหนดการตลอดปี

ทุกปีต่อเนื่องกันมา

นอกจากนั้นระหว่างปี ๒๕๐๒-๒๕๑๐ ได้เสด็จฯ ไปเยี่ยมบรรดามิตรประเทศต่างๆ ในฐานะพระราชอาคันตุกะของมุขประเทศเหล่านั้นรวมถึง ๒๙ ประเทศ เพื่อเจริญพระราชสัมพันธ์ไมตรี และศึกษาศิลปวัฒนธรรมและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการของประเทศเหล่านั้น แต่หลังจากนั้นไม่ได้เสด็จฯ ไปเยือนต่างประเทศอีกเลย

ถึง ๒๗ ปี จนถึง พ.ศ. ๒๕๓๗ จึงได้เสด็จฯ ไปสาธารณรัฐประชาชนลาวอีกครั้งเดียว เท่านั้น

ตลอดระยะเวลาดังกล่าว ทรงเรียนรู้โดยสื่อสัมพันธ์ทางไกล โดยยึดหลักสัมพันธ์จากประสาททั้ง ๕ (การได้เห็น การได้ยิน การได้สัมผัส การได้ชิมและการได้กลิ่น) หรือ อินทรีย์ ๖ หากรวมทั้งการสัมพันธ์ด้วยจิตใจและญาณด้วย

แต่สิ่งที่รับนอกเหนือจากความรู้และประสบการณ์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวยังทรงได้รับความรัก ความเคารพบูชาและความศรัทธาจากประชาชนทั่วราชอาณาจักร ที่มีต่อพระองค์และที่มีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งมีผู้ที่พยายามจะบ่อนทำลายให้ลดลงในช่วงก่อนหน้านั้นให้กลับคืนมาอย่างสมบูรณ์

๑.๓ สังคมข่าวสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ

นอกจากเสด็จพระราชดำเนินไปยังท้องถิ่นต่างๆ เพื่อทรงพบประชาชนและบุคคลต่างๆ ด้วยพระองค์เองแล้ว พระองค์ยังทรงมีพระปรีชาสามารถในการนำอุปกรณ์

และเครื่องมือสารสนเทศต่างๆ มาใช้ประโยชน์ในการค้นหาความรู้และสิ่งสมประสพการณ์

รวมทั้งการสื่อสารและสื่อความหมายอย่างนำหน้า และทันสมัยที่สุด ก่อนที่ศัพท์คำว่า “เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology)” บัญญัติขึ้นในประเทศไทยกว่า ๒๐ ปี

ตัวอย่างของเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทรงนำมาใช้ ได้แก่

๑) วิทยุเครื่องแรก ๒) กล้องถ่ายรูป ๓) กล้องถ่ายภาพยนตร์ ๔) โทรเลข
๕) เครื่องบันทึกเสียง ๖) วิทยุส่ง (สถานี อ.ส.) โทรสาร ๘) โทรศัพท์ ๙) วิทยุทัศน์
๑๐) คอมพิวเตอร์ ๑๑) โทรภาพ ๑๒) วิทยุตามตัว ๑๓) วิทยุรับส่งเคลื่อนที่
๑๔) โทรศัพท์ ๑๕) โทรศัพท์ทางไกล ๑๖) โทรศัพท์เคลื่อนที่-โทรศัพท์มือถือ ๑๗)
ดาวเทียมอุตุนิยมวิทยา ๑๘) ดาวเทียมภาพถ่ายทางอากาศ ๑๙) Internet ๒๐) Note
book ๒๑) Power point ๒๒) Palm ๒๓) Wireless internet

สิ่งที่น่าชื่นชมยินดีเป็นอย่างยิ่งที่สมควรนำมากล่าวไว้ ณ ที่นี้คือ ถึงแม้
จะทรงเชี่ยวชาญในการใช้สื่อสารสนเทศเกือบทุกชนิด แต่พระองค์ยังทรงเห็นความ

สำคัญของห้องสมุดเอกสาร ตำรา วารสาร
แผนที่และสิ่งพิมพ์ต่างๆ และการสัมพัทธ์จาก
อินทรีย์ ๖ อยู่เสมอ ด้วยการเสด็จ
พระราชดำเนินแปรพระราชฐาน
ไปเยี่ยมโครงการและกิจการม
ต่างๆ ด้วยพระองค์เองเป็น
กิจวัตร

**๒. การพัฒนาการศึกษา
ทุกระดับอย่างทั่วถึง : จากประม
ศึกษาถึงอุดมศึกษา**

“การพัฒนาบ้านเมือง
ให้เจริญยิ่งขึ้นไปนั้น ย่อมต้อง
พัฒนาบุคคลก่อน เพราะถ้าบุคคล
อันเป็นองค์ประกอบของส่วนรวม
ไม่ได้รับการพัฒนาแล้ว ส่วนรวมจะเจริญและ
มั่นคงได้ยาก ยิ่งการที่บุคคลจะพัฒนาได้ ก็ด้วย
ปัจจัยประการเดียว คือ การศึกษา...”

๒.๑ การพัฒนาระดับอุดมศึกษา

๑. การเสด็จฯ เยี่ยมมหาวิทยาลัย
ต่างๆ ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๘

๒. การเสด็จพระราชทานปริญญาบัตร
มหาวิทยาลัยของรัฐ โดยทรงมีพระราโชบาย
ดังนี้

๒.๑ ตามแนวของพระบูรพกษัตริย์
รัชกาลที่ ๕ รัชกาลที่ ๖ และรัชกาลที่ ๗ ที่ได้
พระราชทานประกาศนียบัตรและปริญญาบัตร
แก่ผู้สำเร็จการศึกษาชั้นสูง

๒.๒ เพื่อความภาคภูมิใจ สิริมงคล
แห่งการตั้งต้นการทำงานของบัณฑิต ตามความ
เชื่อถือและศรัทธา ตามขนบธรรมเนียมแต่โบราณ
ของชาวไทย

๒.๓ พระบรมราชาบาท มีคุณค่าและเป็นกำลังใจแก่การดำรงชีวิตและแนวทางปฏิบัติงานของบัณฑิตและประชาชนทั่วไป

๒.๔ ทรงดำรงฐานะและศูนย์รวมแห่งจิตใจ เพื่อให้บัณฑิตพลีกำลัง และสร้างควมสามัคคี และร่วมกันทำงานเพื่อประเทศชาติต่อไปในอนาคต (พระชนมายุ ๒๓ พรรษา-บัณฑิต ๒๐ ปี แนวร่วมในอนาคต)

เสด็จฯ พระราชทานปริญญาบัตรแก่มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์เป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ ๓ เมษายน ๒๔๙๓ แก่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๔๙๓ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๔๙๓ และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อวันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๔๙๓ ต่อจากนั้นได้เสด็จฯ ไปเป็นประจำ

ทุกปี และภายหลังได้เพิ่มอีกหลายแห่ง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาลัย วิชาการศึกษาและโรงเรียนทหารและตำรวจ พระราชมารากิจนี้ หากนับเป็นจำนวนปริญญาบัตร ก็คงไม่ต่ำกว่า ๓๐๐,๐๐๐ ฉบับ และถ้า นับเวลา ก็คงจะมากกว่า ๒,๐๐๐ ชั่วโมง เป็น เวลาติดต่อกันมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๑ เป็นเวลา ถึง ๔๘ ปี เว้นเพียง ปี พ.ศ. ๒๕๓๘ ซึ่งทรง พระประสูติ

๓. การพระราชทานเพลงประจำ มหาวิทยาลัยแก่จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์และเกษตรศาสตร์และบาง มหาวิทยาลัยก็ได้เสด็จฯ ไปร่วมทรงดนตรี ร่วมกับวงดนตรีของมหาวิทยาลัย

สำหรับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เสด็จฯ ครั้งแรกเมื่อวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ นอกจากทรงดนตรีแล้ว ยังได้ทรงปลูกต้นไม้หน่อรี จำนวน ๙ ต้น เพื่อให้เป็นต้นไม้สัญลักษณ์ ของมหาวิทยาลัยด้วย

๓.๑ ทูลเกล้าฯ ถวายระดับอุดมศึกษา

๓.๑.๑ มูลนิธิอานันทมหิดล

เริ่มวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๐๒ เดิมเน้นทางการแพทย์ ต่อมาได้ขยายเป็น ๘ แผนก คือ แพทยศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เกษตรศาสตร์ ธรรมศาสตร์ อักษรศาสตร์ ทันตแพทยศาสตร์ สัตวแพทยศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ ปัจจุบัน ส่งไปแล้วกว่า ๒๐๐ คน

๓.๑.๒ ทุนเล่าเรียนหลวง King's Scholarship เริ่มเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๐ ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๕ แต่มาหยุดลงช่วงหนึ่ง จนในปี พ.ศ. ๒๕๐๘ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ฟื้นฟูขึ้นใหม่

๓.๑.๓ รางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิตล เริ่มเมื่อวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๓๕ ซึ่งเป็นวันครบรอบ ๑๐๐ ปีแห่งวันพระราชสมภพพระบรมราชชนก ให้รางวัลแก่บุคคลทั่วโลกที่มีผลงานทางการแพทย์และการสาธารณสุข ปีละ ๒ ทุน ทุนละ ๕๐,๐๐๐ เหรียญ

๓.๒ มูลนิธิและทุนเพื่อการศึกษา ระดับโรงเรียน

๓.๒.๑ มูลนิธิราชประชาสมาสัย (พ.ศ. ๒๕๐๓) เพื่อตั้งโรงเรียนบุตรผู้ป่วยโรคเรื้อนที่พระประแดง และให้ความช่วยเหลือด้านการรักษาและสวัสดิการแก่ผู้ป่วย

๓.๒.๒ มูลนิธิราชประชานุเคราะห์ (๒๓ สิงหาคม ๒๕๐๖) เป็นเงินที่ได้จากการบริจาคทรัพย์สินและสิ่งของเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยเนื่องจากพายุโซนร้อน “แฮเรียต” ที่พัดผ่านภาคใต้ฝั่งตะวันออก เมื่อวันที่ ๒๕ - ๒๖ ตุลาคม ๒๕๐๕ และเงินที่เหลือได้นำไปจัดตั้งโรงเรียนประชาบาล ๑๒ โรงเรียนใน ๖ จังหวัดภาคใต้ (โรงเรียนราชประชานุเคราะห์) และให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนกำพร้าที่ครอบครัวประสบสาธารณภัย

๓.๒.๓ โครงการพระดาบส เริ่มเมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๑๙ โดยใช้หลักการวิธีการประสิทธิ์ประสาทวิชาการของพระดาบสมาประยุกต์ เพื่อให้มีความรู้ทางวิชาชีพแล้วยังมีศีลธรรมจรรยาและมีน้ำใจวิชาที่สอนคือ ช่างไฟฟ้า ช่างวิทยุ ช่างกล

๓.๓ โรงเรียนตามพระราชดำริ (ตั้งแต่ระดับประถม)

๓.๓.๑ โรงเรียนจิตรลดา เริ่มเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๘

๓.๓.๒ โรงเรียนพ่อหลวงอุปถัมภ์ ๑๐ โรงเรียน และสมเด็จพระนางเจ้าฯ ๒ โรงเรียนในเขตกองบัญชาการ ต.ช.ด. เขต ๕ (ภาคเหนือ) ต่อมาได้รับการส่งเสริมให้เป็นโรงเรียนชาวเขา

๓.๓.๓ โรงเรียนชาวเขาและประชาชนในท้องที่ห่างไกลปัจจุบันมีมากกว่า ๒๐๐ โรงเรียนทั่วประเทศ ครูสอนเป็นตำรวจตระเวนชายแดน

๓.๓.๔ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สร้างเพิ่มทางภาคเหนือ

๓.๓.๕ โรงเรียนนรมเกล้าขยายในเขตกองทัพภาคที่ ๒ (อีสาน) ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๕ ต่อมาขยายไปทุกภาค

๓.๓.๖ โรงเรียนวังไกลกังวล อำเภอหัวหิน เปิดสอนนักเรียนตั้งแต่ อายุ ๓ ขวบ ประถม มัธยม ปวช. ปวส. และถึงปริญญาตรี และมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมถ่ายทอดสดการสอนระดับมัธยมศึกษา ๑ - ๖ พร้อมกันมากกว่า ๓ หมื่นโรงเรียนทั่วประเทศ รายการภาคบ่ายและภาคค่ำมีการสอนวิชาที่พระดับวิทยาลัยการอาชีพ และระดับอุดมศึกษาจากสถาบันฯ ราชมงคล ๓.๔ สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน

โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (๒๕๑๑) ได้จัดทำมาแล้ว ๒๓ เล่ม ครอบคลุมสาขาวิชา แบ่งออกเป็น ๓ ระดับ เด็กวัย ๘ - ๙ ขวบ เยาวชน ๑๒ - ๑๓ ปี และเยาวชนวัย ๑๕ ปี รวมทั้งผู้ใหญ่ที่จบการศึกษาแล้ว

๓. การพัฒนาให้เป็นคนมีวิชา ปัญญา และเป็นคนดี

“...การศึกษานั้นแบ่งออกเป็นสองส่วน คือการศึกษาด้านวิชาการส่วนหนึ่ง กับการอบรมบ่มนิสัยให้เป็นผู้มีจิตใจใฝ่ดีใฝ่เจริญเป็นปกติ ละเอียดชั่วกัลวาบส่วนหนึ่ง การพัฒนาบุคคลให้ครบถ้วนทั้งสองส่วน เพื่อให้บุคคลได้มีความรู้ไว้ใช้ประกอบการ

และมีความดีไว้เกื้อหนุนการประพฤติการปฏิบัติทุกอย่างให้เป็นไปในทางที่ถูกที่ควร และอำนวยผลเป็นประโยชน์ที่พึงประสงค์...”

- ทรงบำเพ็ญพระองค์เป็นตัวอย่างแก่พลสภานิกการและทรงตั้งมั่นในทศพิธราชธรรมอย่างเคร่งครัด

- พระราชทานพระบรมราโชวาทให้แก่ครูและผู้สำเร็จการศึกษาในวาระต่างๆ และทรงพระราชนิพนธ์หนังสือหลายเล่ม เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติ พระบรมราโชวาท สรุปได้ดังนี้

“...ครูอาจารย์จะต้องมั่นอยู่ในหลักศีลธรรม รวมทั้งความสำนึกรับผิดชอบในหน้าที่...”

- ซื่อสัตย์ สุจริต เทียงตรง บริสุทธิ์ใจ
- ความรู้ลึกผิดชอบชั่วดี ความละเอียดชู้กัลวาบ

- ชยันหมั่นเพียร วิริยอุตสาหะ (พระราชนิพนธ์ “พระมหาชนก”)

- มีระเบียบวินัย
- มีความสามัคคี สุภาพอ่อนโยน สัมมาคารวะ อ่อนน้อมถ่อมตัว รับฟังความเห็นคนอื่น การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ทำงานให้ประสานงานกับคนอื่นได้ (พระราชนิพนธ์ “ตีโต้”)

- รักษาติบ้านเมืองทำงานเพื่อชาติและประชาชนด้วยความเสียสละทำความดีด้วยความดีไม่หวังผลประโยชน์อื่นตอบแทนเป็นส่วนตัว

(พระราชนิพนธ์ “นายอินทร์ผู้ปิดทองหลังพระ”)

- การประหยัด เรียบง่าย ฟังตนเอง

(เศรษฐกิจพอเพียง)

๔. ให้ใช้ทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ

“การมีความรู้ระดับทฤษฎีประการเดียว ไม่เพียงพอที่จะทำให้บุคคลสามารถปฏิบัติงาน ได้เต็มที่ ผู้ที่ฉลาดสามารถในหลักวิชาโดยปกติ วิชา วิสัย จะได้แต่เพียงขั้นนี้ให้ผู้อื่นทำ ซึ่งเป็นการ ไม่ศักดิ์สิทธิ์ ไม่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อถือหรือเชื่อฟัง อย่างสนิทใจได้ เหตุด้วยไม่แน่ใจว่า ผู้ขั้นนี้เอง จะรู้จริงทำจริง หรือความสำเร็จทั้งสิ้นทำได้ เพราะลงมือกระทำ...”

พระบรมราชาบาทพระราชนานแก่ผู้สำเร็จ การศึกษาจากสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า ณ สวณอัมพร วันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๑๗

“ผู้ไม่มีทฤษฎีเป็นผู้ไม่มีหลักความรู้ ผู้มีทฤษฎีไม่ได้ เพราะไม่มีความรู้เป็นทุนรอง สำหรับการงาน แต่ผู้มีทฤษฎีที่ไม่หัดปฏิบัติ หรือไม่ยอมปฏิบัติ นั้น ก็สิ้นทฤษฎีที่ปฏิบัติด้วย ไม่ได้ เพราะนักทฤษฎีที่ไม่ยอมปฏิบัติ ทำให้ ตัวเองพร้อมทั้งวิชาความรู้ทั้งหมดเป็นหมันไป ไม่ได้ประโยชน์ เป็นที่ต้องการของใคร ผู้ที่มีความรู้ด้วย ใช้ความรู้ทำงานได้จริง ๆ จึงจะเป็น ประโยชน์และเป็นที่ต้องการ”

“

การช่วยเหลือสนับสนุน ประชาชนในการประกอบอาชีพ และตั้งตัวให้มีความพอกินพอใช้ ก่อนอื่นเป็นพื้นฐานนั้น เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งยวด เพราะผู้ที่มีอาชีพและฐานะ เพียงพอที่จะพึ่งตนเอง ย่อมสามารถสร้างความ เจริญก้าวหน้าระดับที่สูง ขึ้นต่อไปได้

”

พระบรมราชาบาทพระราชนานแก่ผู้ สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒประสาณมิตร วันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๒๐

พระราชดำรัสที่เกี่ยวกับงานหรือ โครงการพระราชดำริ รวมทั้งพระบรม ราโชวาทที่พระราชทานในวโรกาสต่างๆ จะ ทรงเน้นปัญหา ทรงแนะแนวทางในการแก้ ปัญหาต่างๆ เหล่านั้น

แต่ในทางปฏิบัติจะมอบหมายให้ข้าราชการ ข้าราชการบริพาร นักวิชาการ น้อมเกล้าฯน้อมกระหม่อมรับไปปฏิบัติหรือทดลองหาคำตอบ ในระยะแรกจะทรงตั้งโครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดาเป็นผู้ดำเนินการ เสมือนเป็นสถานีทดลองส่วนพระองค์ทุกอาชีพ รวมทั้งสถานีทดลองศูนย์วิจัย โรงเรียนและสถานที่ของทางราชการ นำโครงการไปทดลองปฏิบัติหรือทดลองให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติ ตลอด

ระยะเวลาจะทรงติดตาม ตรวจสอบและแนะนำวิธีการเพิ่มเติมอยู่เสมอ งานใดที่ประสบความสำเร็จและยั่งยืนทฤษฎีต่างๆ แล้ว เช่น “ทฤษฎีใหม่” จะทรงแนะนำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับอาชีพของประชาชนนำไปขยายผลต่อไป

นอกจากนั้น ตั้งแต่ปี ๒๕๒๐ เป็นต้นมาได้ทรงจัดตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ๖ แห่ง ในภาคต่างๆ ทั่วประเทศ เพื่อทำหน้าที่เป็นสถานีทดลองเพื่อทดสอบและพัฒนาส่วนพระองค์

ในด้านการเรียนการสอนก็จะทรงยึดแนวทางเดียวกันคือ ผู้ที่รู้ทฤษฎีจะต้องปฏิบัติให้บังเกิดผลดีด้วย และในทำนองเดียวกันนักปฏิบัติก็ควรจะต้องรู้ทฤษฎีด้วย จึงจะทำงานสมบูรณ์แบบโดยเฉพาะงานที่ต้องอาศัยทักษะจำเป็นต้องเน้นการปฏิบัติ และฝึกฝนอยู่เสมอ เช่น งานช่าง งานวาดภาพ งานกีฬา งานดนตรี งานเรียนภาษาต่างประเทศ งานพูดและงานเขียน เป็นต้น

ตัวอย่างการพัฒนาทฤษฎีให้เป็นผลในทางปฏิบัติ เรื่อง “ทฤษฎีใหม่”

- พุทธศักราช ๒๕๓๒ ทรงเริ่มก่อตั้งมูลนิธิชัยพัฒนา ชื่อที่ใกล้วัดชัยมงคล ๑๖ ไร่ ตั้ง “ศูนย์บริการพัฒนา” หลังจากทรงงาน ๓๘ ปี ทรงกำหนด “ทฤษฎีใหม่” เพื่อการพัฒนา

- ๔ ธันวาคม ๒๕๓๒ ทรงเน้นภัยของการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ

- ๔ ธันวาคม ๒๕๓๗ พระราชปราชญ์ครั้งแรกเกี่ยวกับ “ทฤษฎีใหม่” และให้สำนักพระราชวังพิมพ์เอกสารแจกเพื่อให้ส่วนราชการต่างๆ ลองนำไปขยายผลทั่วประเทศ

- ๔ ธันวาคม ๒๕๓๘ พระราชดำรัสเพิ่มเติมเกี่ยวกับ “ทฤษฎีใหม่”

- พ.ศ. ๒๕๓๙ เกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจอย่างรุนแรงในประเทศ

- ๔ ธันวาคม ๒๕๓๙ พระราชดำรัสเกี่ยวกับ “เศรษฐกิจพอเพียง”

- ๔ ธันวาคม ๒๕๔๑ พระราชดำรัสเกี่ยวกับ “เศรษฐกิจพอเพียง” และ “ทฤษฎีใหม่”

๕. การพึ่งพาตนเองและเศรษฐกิจพอเพียง

“การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐานคือความพอมีพอกินพอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อนโดยใช้วิธีการและใช้อุปกรณ์ที่ประหยัดแต่ถูกต้องตามหลักวิชา เมื่อได้พื้นฐานมั่นคงพร้อมพอควรและปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยสร้างเสริมความเจริญและฐานะเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นโดยลำดับต่อไปหากมุ่งแต่จะทุ่มเทสร้างความเจริญยกเศรษฐกิจขึ้นให้รวดเร็วแต่ประการเดียว โดยไม่ให้แผนปฏิบัติการสัมพันธ์กับสภาวะของประเทศและของประชาชนโดยสอดคล้องด้วย ก็จะเกิดความไม่สมดุลในเรื่องต่างๆ ขึ้น...”

พระบรมราชาวาทะในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วันพฤหัสบดีที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๑๗

“...การช่วยเหลือสนับสนุนประชาชนในการประกอบอาชีพและตั้งตัวให้มีความพอกินพอใช้ก่อนอื่นเป็นพื้นฐานนั้นเป็น

สิ่งสำคัญอย่างยิ่งยวด เพราะผู้ที่มีอาชีพและฐานะเพียงพอที่จะพึ่งตนเองย่อมสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าระดับที่สูงขึ้นไปได้โดยแน่นอน ส่วนการถือหลักที่จะส่งเสริมความเจริญให้ค่อยเป็นไปตามลำดับด้วยความรอบคอบ ระมัดระวังและประหยัดนั้นก็เพื่อป้องกันความผิดพลาดล้มเหลวและเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จได้แน่นอนสมบูรณ์...”

พระบรมราชาบาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วันศุกร์ที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๑๗

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเข้าใจสภาพและสถานการณ์ของไทยเป็นอย่างดีทรงทราบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตร มีชีวิตอยู่ในชนบทที่ค่อนข้างยากจน ดินรนต่อสู้อับความแปรปรวนของสภาพดินฟ้าอากาศ และสมควรได้รับความช่วยเหลือเป็นอันดับแรก ดังนั้นไม่ว่าจะเสด็จฯ ไปแห่งหนใดหรือพระราชทานพระบรมราชาบาทและพระราชดำรัสแก่กลุ่มบุคคลกลุ่มใดจะทรงเน้นการพัฒนาอาชีพให้พอมีพอกินให้พึ่งพาตนเองได้ ค่อยเป็นค่อยไปตามกำลัง ใช้วิธีการที่ง่าย ๆ ไม่ต้องลงทุนมาก โดยเฉพาะประชาชนในชนบทห่างไกล

ควรมีอาหารหลักดั้งเดิมให้พอเพียงเป็นอันดับแรกก่อนอันได้แก่ ข้าว ผัก ปลา ผลไม้ ต่อเมื่อมีอาหารพอมีพอกินแล้ว จึงจะส่งเสริมผลิตผลและอาชีพอื่นๆ ที่สูงขึ้นต่อไปตามลำดับเพื่อเป็นรายได้และอาชีพ

๖. สักการบท

ปัจจุบันพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจน้อยใหญ่มากกว่า ๕๔ ปี ด้วยพระวิริยะ อุตสาหะ ทรงเหน็ดเหนื่อยและตรากตรำพระวรกายอย่างหนัก แม้ปัจจุบันก็ยังทรงงานอยู่

พระองค์ได้ทรงงานเพื่อชาติและประชาชนมานานกว่าข้าราชการ นักวิชาการ อธิบดี รัฐมนตรี และนายกรัฐมนตรีคนใด และทรงมีข้าราชการมาร่วมสนองเบื้องพระยุคลบาทเป็นจำนวนมาก (ข้าราชการไทยเฉลี่ยทำงาน ๓๕ - ๔๐ ปี นายกรัฐมนตรี ๑๙ คน คณะรัฐมนตรี ๗๗ คน อธิบดีกรมชลประทานกว่า ๑๐ คน อธิบดีกรมป่าไม้มากกว่า ๑๒ คน และอธิบดีกรมวิชาการเกษตร ๑๓ คน)

หลังจากเสด็จขึ้นครองสิริราชสมบัติแล้วไม่เคยทรงเข้ารับการศึกษาหรือการอบรมดูงานหลักสูตรและสถาบันใดเพิ่มเติมอีกเลย ไม่ว่าจะเป็นลงทะเบียน (credit) หรือไม่ลงทะเบียน (audit) ไม่ว่าจะเป็น short course, long

program, in-service training หรือ ฯลฯ เหมือนข้าราชการหรือเสนาข้าราชการทั้งปวง แต่ทรงศึกษาองค์ความรู้ทุกแขนงด้วยพระองค์เอง เป็นการศึกษาจากชีวิต ศึกษาจากระบบ จากตำรา จากเอกสาร จากห้องสมุด จากสื่อมวลชนทุกแขนง จากระบบเทคโนโลยี สารสนเทศ จากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จากประสบการณ์ประจำวัน จากทักษะและการดำรงชีวิตของพระองค์เอง ทั้งนี้ด้วยพระปรีชาญาณอันล้ำเลิศ

ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันจากทุกวงการ และสังคมวิชาการทั่วไป ทั้งภายในและต่างประเทศด้วยความจริงใจ บริสุทธิ์ใจ มิได้เสแสร้งไปตามกระแสว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชอัจฉริยภาพ พระปรีชาญาณอันล้ำเลิศ ประกอบกับพระราชประสบการณ์อันยาวนานทรงมีพระวิริยะพระอุตสาหะอย่างยิ่งยวด ทำให้ทรงมีความรู้ในหลายสาขาวิชาการ ทั้งศาสตร์และศิลป์ จนเป็นที่น่าอัศจรรย์ เช่น เกษตร ป่าไม้ ชลประทาน ประมง ปศุสัตว์ สหกรณ์ ฝนหลวง พัฒนาที่ดิน สิ่งแวดล้อม มลพิษ การแพทย์ การสาธารณสุข การศึกษา

การพัฒนา การปกครอง เป็นต้น หรือในทางศิลปะ ซึ่งต้องอาศัยทักษะและความพากเพียรเป็นอย่างสูง เช่น การวาดภาพ การดนตรี การต่อเรือ การกีฬา เป็นต้น และวิชาการเหล่านี้มีผลงานโดยตรงที่เป็นโครงการ พระราชดำริและพระราชประสงค์ประจักษ์ ให้พบเห็นอยู่มากมาย และผลงานที่รัฐบาล และหน่วยราชการรับไปสนองเบื้องพระยุคลบาทตามการดำเนินงานตามปกติ และเกิดประโยชน์แก่ประชาชนและประเทศชาติอีกหลายคณานับ ซึ่งต่างสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้น

กระผมมีความยินดีที่ได้มีโอกาส อัญเชิญพระราชประวัติส่วนหนึ่ง ซึ่งเป็นเพียงส่วนน้อยมาเล่าให้ท่านผู้มีเกียรติได้รับทราบ หวังว่าท่านคงจะได้รับประโยชน์สมตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ทุกประการและคงพร้อมที่จะดำเนินรอยตามเบื้องพระยุคลบาทต่อไป ด้วยพร้อมเพรียงกัน

ขอถวายพระพรให้ทรงพระเจริญและมีพระชนมายุยืนนาน

แนวทางการเสริมสร้างจริยธรรมและคุณธรรม

๑. ผู้บริหารและอาจารย์ ควรยึดหลักธรรมและศีล ดังนี้

๑.๑ ในการครองตน	คุณธรรม ๔	สังขะ	รักษาความสังขะที่ตรง
		ทมะ	รู้จักข่มใจ
		ขันติ	อดทน อดกลั้น
		จาคะ	เสียสละ
๑.๒ ในการครองตน	พรหมวิหาร ๔	เมตตา	ความรักใคร่
		กรุณา	ความสงสาร
		มุทิตา	ความมีจิตยินดี
		อุเบกขา	ความวางเฉย

๑.๓ ในการทำงาน อิทธิบาท ๔

ฉันทะ พอใจ รักใคร่

วิริยะ เพียรประกอบ

จิตตะ เอาใจใส่ ฝักใฝ่

วิมังสา หมั่นตรិตรอง

อริยสัจ ๔

ทุกข์ ปัญหา

สมุทัย ต้นเหตุ

นิโรธ วิธีดับ

มรรค ข้อปฏิบัติให้ถึงวิธีดับ

มัชฌิมา ปฏิปทา

อตตาทิ อตตโน นาโถ

วิสาสา ปฺรมา ญฺาติ

รักษาศีล (ในกาลเทศะอันควร)

การเดินทางสายกลาง

ตนเป็นที่พึ่งของตนเอง

การคุ้นเคยเป็นญาติอย่างยิ่ง

๒. ผู้บริหารและอาจารย์ ต้องปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีของบุคลากรและนิสิต

๓. ผู้บริหารและอาจารย์ ต้องสอนบุคลากรและนิสิตให้มีจริยธรรมและคุณธรรม

- ๓.๑ กิจกรรมของพุทธเกษตรภายในและภายนอกสถานที่
- ๓.๒ มีหลักสูตรจริยธรรมและคุณธรรม
- ๓.๓ มีชั่วโมงธรรมะ
- ๓.๔ นำกรณีการตัดสินใจของศาลมาให้ทราบเป็นอุทาหรณ์
- ๓.๕ เข้มงวดกับการปฏิบัติต่างๆ เช่น
  - ระเบียบวินัย
  - การตรงต่อเวลา
  - การแต่งกาย
  - การรับสิทธิตามลำดับมาก่อนได้รับก่อน (Queue)
  - ลอดอภิสิทธิ์
  - การเคารพกฏจราจร
  - การเคารพสิทธิ์ของผู้อื่น
  - มารยาทในเรื่องต่างๆ มารยาทของสังคม (คู่มือสมบัติผู้ดี)
  - การนำคำสอน พุทธวจนะสั้นๆ มาร่วมสอดแทรกในนิทรรศการวิชาการ ฯลฯ

๔. องค์ประกอบอื่นๆ ในบริเวณมหาวิทยาลัย

- ๔.๑ สวนพักผ่อน การปลูกไม้ยืนต้นและความร่มรื่นของภูมิทัศน์
- ๔.๒ การดนตรีประเภทต่างๆ
- ๔.๓ การแสดงที่ศูนย์วัฒนธรรมฯ เช่น การละเล่นพื้นเมือง การแสดงต่างๆ พิพิธภัณฑน์ เป็นต้น
- ๔.๔ ความสวยงามและเป็นระเบียบของสถานที่ (ประกวด)
- ๔.๕ ความสะอาดและเป็นระเบียบของจราจร
- ๔.๖ การเป็นระเบียบและสะอาดของร้านอาหารและร้านค้า
- ๔.๗ การละเว้นอบายมุขและสิ่งเสพติด
- ๔.๘ การจัดทำหอจดหมายเหตุและหอเกียรติยศ

๕. ลดความรุนแรงของการลงโทษนิตินลง เน้นมาตรการป้องกันในระยะแรกมา

๖. จรรยาบรรณแห่งวิชาชีพอาจารย์และของบัณฑิตทุกอาชีพ

เยาวชนไทย หัวใจของชาติ

ปขอขอบพระคุณที่นายกสภามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ให้เกียรติเชิญมาเป็นประธานเปิดการประชุมวิชาการ เรื่อง “เยาวชนไทย หัวใจของชาติ” บรรยายพิเศษในเช้าวันนี้ ต้องเตรียมตัวพอสมควรโดยอาศัยข้อมูลจากทางสังคมและสื่อต่างๆ ประกอบกับจากประสบการณ์

๑. ความสำคัญ เยาวชนในวันนี้ คือผู้ใหญ่ในวันข้างหน้า และผู้ใหญ่ในวันนี้ คือเยาวชนในอดีต เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๙ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานกระแสพระราชปรารภ แก่บุคคลที่เข้าเฝ้าฯ ถวายพระพร ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา ทรงพระกรุณาพระราชทานความห่วงใยแก่ปัญหาของเยาวชนใน ๒ เรื่องใหญ่ คือ

๑.๑ การฟังเสียงดังเกินพิกัด ทำให้อันตรายเป็นเหตุ อาจจะทำให้หูพิการในอนาคต และอาจทำให้ปอดทะลุได้เหมาะสำหรับเล่นกลางแจ้ง กลางทุ่ง หนึ่งกลางแปลง จึงจำเป็นต้องเปิดให้ดังที่สุด เพื่อให้ได้ยินข้ามทุ่ง อดและประชาสัมพันธ์ให้เพื่อนบ้านที่อยู่ไกลๆ ได้ยิน

วงดนตรีประเภทแจ๊ส และ ลูกทุ่ง ที่เล่นกลางทุ่งหรือกลางแจ้งหรือ ในห้องที่นิยมเล่นให้เสียงดังที่สุด มิฉะนั้นคนเล่นจะไม่มัน ลูกค้าย่อมไม่ถึงใจ

นอกจากนี้ ตามงานเลี้ยงใน โรงแรมใหญ่ จะต้องหันลำโพงเข้าสู่แขก โดยเฉพาะโต๊ะวีไอพี จนพูดคุยกันไม่ได้ยิน ต้องนั่งห่างเข้าไปใส่กัน แม้แต่วง Electone หรือ Karaoke ก็นิยมเปิดแสบแก้วหูพอๆ กัน ใน

Night club และ Discotheque ส่วนใหญ่ก็นิยมเปิดเครื่องเสียงดังสุดเสียงเช่นเดียวกัน และด้วยเหตุผลเดียวกัน แม้แต่วงดนตรีป๊อปปูล่าไทยก็ไม่เว้น ปัจจุบันต้องเล่นผ่านเครื่องขยายเสียงให้ดังข้ามทุ่งเช่นกัน

๑.๒ บุหรี่ เป็นสิ่งที่ทั่วโลกทราบกันดีว่ามีอันตรายแก่สุขภาพของผู้ที่สูบ ทำให้เป็นสาเหตุของโรคเกี่ยวกับระบบหายใจ มะเร็งปอด ถึงแก่พิราลัยและเสียชีวิตปีละมากมาย รัฐต้องเสียค่ารักษาพยาบาลผู้ป่วยปีละไม่ต่ำกว่า ๒๔๐ ล้านบาท ปัจจุบัน (๒๕๓๔) คนไทยสูบบุหรี่กว่า ๑๐ ล้านคน พระองค์เคยทรงสูบบุหรี่ (ยาสูบ) แต่ปัจจุบันได้เลิกแล้ว

ปัญหาสำคัญ คือ ยาสูบเป็นพืชที่ทำรายได้ให้แก่รัฐมากกว่าร้อยละ ๕ หรือประมาณปีละกว่า ๔ หมื่นล้านบาท และเป็นอาชีพและรายได้ของเกษตรกรจำนวนหนึ่ง ดังนั้นการห้ามจำหน่ายและห้ามผลิตอย่างเด็ดขาดทันทีคงทำไม่ได้เพราะนอกจากกระทบรายได้ส่วนหนึ่งของประเทศแล้ว ยังทำให้ปริมาณนำเข้าบุหรี่ผิดกฎหมายเพิ่มขึ้น ปัจจุบันจึงทำได้เพียงเพิ่มภาษีบุหรี่ ห้ามการสูบบุหรี่ในสถานที่สาธารณะ สถานที่ราชการ ร้านอาหาร และห้ามการโฆษณา รวมทั้งมาตรการปกป้องเด็กและผู้หญิงไม่ให้มีการสูบบุหรี่เพิ่มมากขึ้น ทั้ง ๒ เรื่องนี้เป็นสิ่งที่รัฐบาล และพลสกนิกรจะต้องช่วยกันรับใส่เกล้าฯ และช่วยกันดำเนินการแก้ไขสนองพระราชปณารมดังกล่าวโดยพร้อมเพรียงกัน

๒. ปัญหาของเยาวชนในปัจจุบัน เป็นปัญหา “รื้อยแปดพันเก้า” หรือพอๆ กับปัญหา การ “คอร์รัปชัน” หรือ “จ้อราษฎร์บังหลวง” มูลนิธิประเทศไทยใสสะอาดขององคมนตรีและรัฐมนตรี พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ได้วิเคราะห์ปัญหาของเยาวชนในรูปของกิ่งก้านของต้นจามจุรี ปรากฏว่า มีมากกว่าพันปัญหา ปัจจุบันในรอบปีที่ผ่านมา มีสมาคมและกลุ่มบุคคลจำนวนมากได้จัดประชุมสัมมนา กัน แสดงความห่วงใยปัญหาของเยาวชน เช่น

๒.๑ มูลนิธิรัฐบุรุษ ประชุมอภิปรายวิชาการเรื่อง “พัฒนาเด็ก พัฒนาสังคม” เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๖ และเรื่อง “เมืองไทยที่ข้าพเจ้าห่วงใย” ในวาระครบรอบ ๓๐ ปี ของมหาวิทยาลัย พายัพ จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๕๗

๒.๒ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ได้สำรวจนักเรียน นักศึกษา ระดับมัธยมตอนต้นทั่วประเทศ ระหว่างวันที่ ๗ เมษายน - ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ พบว่าร้อยละ ๗๑.๔ มีปัญหาไม่ต่ำกว่า ๑ ปัญหา จาก ๙ ปัญหา คือ ๑) ตีแม่แอลกอฮอล์ ๒) ทะเลาะวิวาท ๓) ใช้ยา พุ่มเฟิย ๔) เทียวสถานบันเทิง ๕) มีเพศสัมพันธ์ ๖) เล่นการพนัน ๗) สูบบุหรี่ ๘) ใช้ยาเสพติด และ ๙) คิดฆ่าตัวตาย

๒.๓ สำนักงานระบาศาวิชาของกระทรวงสาธารณสุข เสนอรายงานปี ๒๕๕๑ - ๒๕๕๕ พบว่า มีการฆ่าตัวตายของเด็กเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะผู้ที่มีอายุต่ำกว่า ๑๕ ปี ผูกคอตาย กินยาฆ่าหญ้า สาเหตุ เกิดจากการขยายตัวของสังคมการให้เงินแทนการเอาใจใส่ดูแลลูก การตามใจมากเกินไป เป็นต้น

๒.๔ มูลนิธิสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จัดงาน “วันรักษาพรหมจรรย์ ครั้งที่ ๔” พบว่าเด็กช่วงมัธยม ๒ เทอม ๒ เริ่มใจแตก (เสียพรหมจรรย์)

มากขึ้น มีการแจกแหวน “Purity Day 05” หัวข้องาน ชื่อ “รวมพลังอดเบียร์ไว้กินหวาน” มีผู้เข้าร่วมงานถึง ๕๐๐ คน พบว่าวัยรุ่นชายหันมาดื่มเพคส์สัมพันธ์กับเพื่อนหญิงมากกว่ากับหญิงและชายขายบริการ เพราะไม่เสี่ยงกับเป็นโรคเอดส์ และไม่เสียเงิน มีนักเรียนหญิงบางคนหยิบแหวนไปถึง ๒ วง อ้างว่าเอาไปฝากเพื่อน

๒.๕ การสัมมนาเรื่อง “พัฒนาขบวนการเลิกบริโภคยาสูบให้เข้มแข็ง” ของชมรมบุหรีกับสุขภาพ เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ โดยพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชทินนิตดา มาตุ ทรงเป็นองค์ประธานเปิดการสัมมนา

๒.๖ ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมสวัสดิการและพิทักษ์เยาวชน ออกตัวเมื่อวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ ว่าเด็กมีปัญหาประพฤติตัวไม่เหมาะสม มีน้อยเพียง ๖๐,๐๐๐ คน เทียบกับเยาวชน ๒๓ ล้านคน และเป็นเพราะการซ้มนำของผู้ใหญ่ในวงสังคม

๒.๗ การสำรวจความคิดเห็นของ ABAC Poll พบว่าเยาวชนในกรุงเทพฯ ประมาณ ๑ ล้าน ๑ แสนคน ตกกลางมีเพคส์สัมพันธ์ในวัน Valentine ๑๕ - ๒๔% หรือประมาณ ๑๐๐,๐๐๐ คน มากกว่า ๔๐๐,๐๐๐ คน มีเพคส์สัมพันธ์แบบ Swinging (เปลี่ยนคู่มากกว่า ๒ คน) มากกว่า ๒๐% หรือประมาณ ๒๐๐,๐๐๐ คน คิดว่าการจับในสถานที่สาธารณะไม่ผิด

๒.๘ รัฐมนตรีช่วยมหาดไทย นายประชา มาลินันท์ ออกหนังสือจัดระเบียบสังคม เล่มที่ ๓

๒.๙ คณะกรรมการสภาผู้แทนราษฎร ออกกฏให้ทำการวิจัยหาข้อมูลเหตุและวิธีแก้ไข (ปัญหาของเยาวชน) มากกว่าการสำรวจ

๒.๑๐ มีการสัมมนา เมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ สรุปผลว่าเป็นเพราะ IQ ของเด็กต่ำลง เพราะเด็กเข้าอนุบาลเร็วเกินไป ท่างพ่อแม่ และขาดอาหารไอโอดีน

สรุปแล้ว ปัจจุบันมีหลายหน่วยงาน หลายสมาคม มูลนิธิ ชมรม และกรรมการหลายคณะ เห็นปัญหาและห่วงเยาวชน แต่มีปัญหารอบด้านมากมายเหลือเกิน แต่เมื่อทราบกันแล้วจะดำเนินการ

อย่างไรใด แก่ไขอย่างใด บ่อกันอย่างใด ใครจะเป็นผู้รับผิดชอบ ใครจะเป็นผู้ปฏิบัติ ยังเป็นคำถามที่ยังไม่มีคำตอบสัมมนาในวันนี้ก็เช่นเดียวกัน เมื่อเราทราบจะดำเนินการอย่างไรบ้าง

๓. อุปนิสัยและพฤติกรรมของเยาวชน ขึ้นอยู่กับปัจจัย ๒ ประการ

๓.๑ พันธุกรรม (Genetic) หรือกรรมพันธุ์ (Heredity) เป็นปัจจัยที่เป็นธรรมชาติของมนุษย์ และสิ่งมีชีวิตทุกอย่างที่ทุกคนไม่มีทางเลือก แต่ละคนจะรับถ่ายทอดสารพันธุกรรมมาจากพ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย มาฝ่ายละครึ่งลักษณะต่างๆ ทั้งทางกายภาพ เช่น ความสูง-ต่ำของร่างกาย ความขาว-ดำของผิวพรรณ และลักษณะบางอย่างทางคุณภาพ เช่น ความดี ความเลว ความเก่ง ความโง่ ปัจจุบันมนุษย์ยังไม่สามารถปฏิเสธหรือเปลี่ยนแปลงสารพันธุกรรมได้ แต่อาจทำกับสัตว์และพืชได้ สำหรับมนุษย์อาจจะทำได้ในอนาคต ดังนั้นลูกหลานเหลนจึงอาจจะมีลักษณะเหมือนพ่อแม่ปู่ย่าตายายได้ โดยเฉพาะความดี ความเลว ความเก่ง ความไม่เก่ง เป็นต้น แต่การทำให้สุขภาพใจดี เช่น การได้รับอากาศดี อากาศที่ดี อาหารที่สมบูรณ์ หรือแร่ธาตุบางอย่าง เช่น ไอโอดีน อาจทำให้ลักษณะทางพันธุกรรมแสดงออกในทางที่ดีกว่าที่ควรจะเป็นได้บ้าง

๓.๒ สิ่งแวดล้อม (Environments) เป็นสิ่งที่ควบคุมกำกับอุปนิสัยและพฤติกรรมของเยาวชน ได้มากมีส่วนทำให้เยาวชนเป็นคนดี คนเลวได้ คนที่มีพ่อแม่เป็นคนดี แต่ถ้าอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดี อาจกลายเป็นคนเลวได้ และในทางตรงกันข้ามคนที่พ่อแม่เป็นคนไม่ดี ถ้าอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี อาจเป็น

เยาวชนที่ดีได้ สิ่งแวดล้อมของเยาวชนอาจแบ่งออกได้เป็น ๒ กลุ่มใหญ่ดังนี้ คือ “สิ่งที่มีชีวิต” เช่น พ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย คนเลี้ยง ครู อาจารย์ เพื่อนร่วมเรียน เป็นต้น อีกกลุ่มคือ “สิ่งไม่มีชีวิต” เช่น ที่ตั้งของบ้าน โรงเรียน สภาพของสังคม เศรษฐกิจ ปัจจัย ๔ และสภาพดินฟ้าอากาศ เป็นต้น สิ่งแวดล้อมอาจแบ่งได้ในช่วงอายุดังนี้

๓.๒.๑ ครอบครัว อายุช่วง ๑ - ๕ ปี ครอบครัวมีความสำคัญมาก ส่วนมากใกล้เคียงมากกว่า พ่อ ครอบครัวอบอุ่นหรือร้ายฉาน เมื่อพ่อแม่ทำงาน เด็กจะใกล้คนเลี้ยง ปู่ย่า ตายาย มากกว่าพ่อแม่ พ่อแม่ที่กินเหล้าสูบบุหรี่ ทะเลาะกัน เล่นการพนัน ฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี บ้านคับแคบ แออัด เพื่อนบ้านไม่ดี การขาดแคลนปัจจัย ๔ โดยเฉพาะอาหารจะมีผลโดยตรงแก่เด็ก

๓.๒.๒ โรงเรียน อายุช่วง ๕ - ๑๘ ปี โรงเรียนเริ่มมีอิทธิพลต่อความประพฤติของเด็ก เช่น ความใกล้ไกลของโรงเรียน วิธีการเดินทาง เดิน รถเมล์ รถส่วนตัว ถีบจักรยาน คุณภาพของโรงเรียนของครูอาจารย์ ของหลักสูตร พฤติกรรมของเพื่อน ประเภทของโรงเรียนของรัฐของราษฎร์

จากการสำรวจเด็กมัธยม ๒ เทอม ๒ เริ่มใจแตก วัย Teen ๑๒ - ๑๖ ปี เป็นช่วงที่เป็นเด็กที่ไม่ใช่ผู้ใหญ่ก็ไม่แข็ง เป็นช่วงที่ควรให้ความสนใจเป็นพิเศษ

๓.๒.๓ อุดมศึกษา ก่อนข้างสำคัญมากเช่นกัน เพราะเปลี่ยนสภาพจากการศึกษาในโรงเรียนที่ค่อนข้างมีวินัย มีข้อบังคับ ครูดูแลโดยใกล้ชิด มาสู่ระบบการศึกษาที่ค่อนข้างอิสระ ปกครองตนเอง บางคนออกจากบ้านมาอยู่หอพัก

- สภาพทางเศรษฐกิจของสถานศึกษาแตกต่างกัน มหาวิทยาลัยของรัฐ หน่วยกิตถูก ต้องสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยเอกชนมีมาก หลายแห่งมีชื่อเสียง ค่าหน่วยกิตแพง ก็พามหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแห่งรัฐมีโอกาสชนะเลิศยากขึ้น เพราะไม่มีทุนให้นักกีฬาชาติ นักกีฬาเก่ง ก็อซิพมาเรียน

- มหาวิทยาลัยบางแห่งสถานที่เรียนจำกัด ต้องหมุนเวียนกันใช้ห้อง ทำให้นักศึกษามีเวลาร่างมาก หรือเรียนภาคค่ำ

- รอบๆ มหาวิทยาลัย จะมีหอพักชนิดต่างๆ บางแห่งอยู่ปะปนกัน มักไม่มีระเบียบร้านค้าไม่มีระเบียบ ชายของมีนเมา มี Karaoke Discotheque บริการทางเพศ ค่าที่พักของหอที่อยู่รอบมหาวิทยาลัยในเมืองจะแพงกว่าหอพักที่อยู่รอบมหาวิทยาลัยนอกเมือง

- การออกนอกระบบของมหาวิทยาลัยแห่งรัฐ มีแนวโน้มที่ทำให้ราคาหน่วยกิตสูงขึ้นหน้าเลือดขึ้น ทุกอย่างมีมูลค่า ค่าสถานที่ ค่าจอดรถ ค่าความรู้ที่ให้

- **หลักสูตรพิเศษ ข้อดี** คนทำงานแล้ว ทำงานในภูมิภาค มีโอกาสเรียนได้รับปริญญาโท-เอก อาจารย์มีรายได้เพิ่มขึ้น

ข้อเสีย คุณภาพหลักสูตรอาจด้อยลง ค่าใช้จ่ายสูง

- ตัวอย่างของผู้บริหารบ้านเมือง ชาวจากสื่อต่างๆ ทำให้นักศึกษาเรียนแบบที่ไม่ดีและค่านิยมที่ไม่ถูกต้อง

- ต้องระมัดระวังยาเสพติด สุราเมรัย บุหรี่ การพนัน เพศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยจำเป็นต้องเน้นสิ่งแวดล้อมที่ดี ตัวอย่างที่ดี ค่านิยมที่ถูกต้อง การบริหารงานที่ถูกต้อง กระจายอำนาจ

การรักษาระเบียบวินัย บริเวณมหาวิทยาลัยต้องเป็นระเบียบ สวยงาม ร่มรื่น ปราศจากมลพิษและน้ำเสีย การจราจรที่ไม่แออัด มีดนตรี ศาสนา การบรรยายวิชาการ หลักสูตรเน้นจริยธรรม คุณธรรม และศีลธรรมสอดแทรกไปด้วย

- ป้องกันการทุจริต การรับจ้างเขียนวิทยานิพนธ์ ลอกวิทยานิพนธ์ และการซื้อปริญญาปลอม

๓.๒.๔ สถานที่ทำงาน เมื่อออกไปทำงานให้เน้นการรักษาชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย

๓.๒.๕ การศึกษา นอกโรงเรียนและสถานศึกษา เน้นให้บัณฑิตทุกคนเข้าใจ ไม่ใช่เรียนเพื่อแค่รับปริญญา เพื่อมีงานทำ ให้เกียรติคนทำงานส่วนตัวทุกประเภท ไม่ใช่คนตกงาน

๔. ตัวอย่างของปัญหาบางข้อ ที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพของเยาวชน

๔.๑ ปัญหาการฉ้อราษฎร์บังหลวง ที่มีอย่างชัดเจนในระบบราชการต้องแก้ไข โดยเน้นการสอนและยกตัวอย่างของบุคคลที่ซื่อสัตย์สุจริต และยกตัวอย่างของผู้ที่ได้รับโทษจากการทุจริต

๔.๒ สื่อ ในอดีตเน้นหนังสือ ผู้ใหญ่ ครู จะห้ามเด็กอ่านนิตยสารโลมโลก ปัจจุบันวิทยุ การของสื่อก้าวหน้าไปมาก รวดเร็ว เปลี่ยนแปลงทุกเดือนติดต่อกันจากทุกมุมโลก ส่งผ่านดาวเทียม สายเคเบิล มีเทคโนโลยีสารสนเทศหลายประเภท เช่น โทรศัพท์ วิทยุ FM AM ของรัฐ ของเอกชน ชุมชน

เครื่องบันทึกเสียง (แถบเสียง, CD) วีดิทัศน์ (VCD DVD) Vedio game คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต Website โทรศัพท์มือถือ ติดต่อข้อความได้ถ่ายรูปได้ หนังสือพิมพ์ วารสาร สื่อเหล่านี้ล้วนแต่ราคาถูกลง ใช้ง่าย ใช้ง่าย ทำให้ข่าว ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหวเสียงทั้งดีและไม่ดี ถ่ายทอดไปได้ง่าย รวดเร็ว ควบคุมยาก ชาวชนในชุมชนเมืองมีโอกาสรับสื่อดีและเลวได้ง่ายกว่าเด็กชนบท ชาวชนที่เป็นลูกคนรวยมีโอกาสได้รับสื่อดีและเลวได้ง่ายกว่าลูกคนจน ปัจจุบันตัวอย่างที่ไม่ดีและเห็นได้ง่ายมาจากโทรทัศน์ เช่น คำพูดที่ไม่ดี ผู้บริหารประเทศ และนักการเมือง

๔.๓ วินัย จำเป็นมากสำหรับมนุษย์ที่อยู่รวมกันเป็นกลุ่ม แต่คนไทยค่อนข้างวินัยหย่อน เพราะมักพูดว่าไม่เคยเป็นเมืองขึ้นฝรั่ง ทำได้ตามใจ คือไทยแท้

- พระสอนว่า คนไม่มีวินัย เหมือนควายเปลี่ยว ตามอด หวงอำนาจ
- ทหารและตำรวจ ถือกันว่าหากหน่วยใดไม่มีวินัย ถือเป็นกองโจร
- ประชาชนทั่วไป ควรมีวิสัยสายกลาง ปรับปรุงได้ด้วยความรอบคอบ

ตัวอย่างปัจจุบัน

- การไม่ตรงต่อเวลาในกรุงเทพฯ มักอ้างว่ารถติด
- ผู้ใหญ่บางคนมาสายให้คนส่วนใหญ่รอเพื่อแสดงอำนาจ
- ครู อาจารย์ ไม่ตรงต่อเวลาในการเข้าสอนและเลิกสอน
- ระบบการใช้อภิสิทธิ์ เป็นการชี้การด้อยพัฒนา เช่น การใช้รถยนต์ราชการเข้าในที่หวงห้าม การเบ่งเข้าที่หวงห้าม เป็นต้น
- การไม่รอลำดับก่อนหลัง (Queue) เช่น ขึ้นรถไฟฟ้า ขึ้นรถเมล์ ติดต่อราชการ เข้าซื้อของ เป็นต้น

- การฝากลูกเข้าเรียน ฝากคนเข้าทำงาน
- การไม่รับผิดชอบเมื่อทำผิด

สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่คนไทยควรแก้ไข ผู้ใหญ่ควรสอนเด็กให้ปฏิบัติถูกต้อง โดยทำเป็นตัวอย่าง

๔.๔ การบริหารจัดการไม่ดี

พ่อ แม่ ผู้ใหญ่ ครู อาจารย์ ผู้บริหารต้องปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดี สร้างค่านิยมที่ดี มีคุณธรรม ศีลธรรม โดยเฉพาะผู้ใหญ่ ผู้บริหาร ข้าราชการ นักการเมือง ที่ออกรายการโทรทัศน์หรือสื่อต่างๆ เช่น

- แสดงนิสัยที่ไม่ดี อวดเก่ง พุดไม่สุภาพ อวดตัว ไม่ถ่อมตัว
- กล่าวคำไม่สุภาพ เช่น ไอ้ควาย ไอ้หน้าตี๋ ไอ้หูทูด ถูกเหยียดหยามคนอื่น
- พุดภาษาไทยไม่ชัด เช่น ตัวกล้า ร.เร็ว (บับปุง เปียนแปง โลงเลียน)
- ค่านิยมที่ผิด เช่น รัฐมนตรีซื้อรถยนต์คันละ ๒๐ ล้าน มีรถยนต์หลายคัน มีบ้านหลายหลังทั้งในไทยและต่างประเทศ
- ภรรยาขายรัฐมนตรีทำธุรกิจได้ มีเงินเดือนจ่ายให้ ส.ส. ได้ มีเงินซื้อที่ ๓๐๐ ล้านบาท
- ทำไม่รัฐมนตรี และบางคนทำธุรกิจได้
- นายกรัฐมนตรีทำไม่จิงรวยมากและรวยเร็ว ทำไม่คนใช้จิงรวยหุนด้วย
- ทำไม่รัฐบาลจิงจัดงานสงกรานต์ถึง ๔๐ ล้านบาท
- ทำไม่กรุงเทพฯ จิงต้องเป็นเมืองแพชั่น
- เศรษฐกิจดี ทำไม่จิงมีปัญหาอาชญากรรมมาก จี้ ปล้น ช่มชืด มาก

- ทำไมคนจึงต้องไปนอนพักแรมที่สนามหลวง คนจนยังไปออกข่าวที่โทรทัศน์ช่อง ๗ สี ทุกวัน
- ทำไมจึงมีนักเรียนทุนหวายกลับมาจะฉลองรุ่นกันอย่างไร รัฐบาลเอาเงินจากหวายบนดินไปทำอะไร
- ทำไมจึงมีการซื้อหุ้นสื่อ (นสพ. โทรทัศน์) ถอนโฆษณา ถอดบรรณาธิการ แก่ล้างห้องร้องสื่อ
- ข่าวสารบางอย่าง ทำไมจึงโดนห้ามออกรายการ เช่น ข่าวเกษตรกรรมนอนหน้ากระทรวงเกษตรฯ ข่าวทุจริตลำไยข้าว มันล่ำปะหลัง คลองด่าน ค่าโง่ทางด่วน เป็นต้น ฯลฯ

๔.๕ ขาดน้ำใจนักกีฬา

- มีการทะเลาะวิวาท ขาดความสามัคคี ขาดการให้อภัย ขาดการปกครอง ขาดความเมตตา กรุณา
- เราส่งเสริมกีฬาพอหรือยัง สนามกีฬาในท้องถิ่นมีพอหรือไม่ เราส่งเสริมให้เยาวชนของเรามีใจนักกีฬาบ้างหรือเปล่า

๔.๖ อบายมุข ๖ มีการป้องกันเยาวชนให้ห่างอบายมุข ๖ เพียงใด กล่าวคือ ๑) นักเลงสุรา ๒) การพนัน ๓) นักเลงผู้หญิง ๔) เที่ยวกลางคืน ๕) เที่ยวดูการละเล่น ๖) คบเพื่อนชั่ว

รัฐบาลยังส่งเสริมและสนับสนุนอบายมุข

๑. บุหรี่ เหล้า ยังเป็นภาษีหลักของรัฐบาล เก็บภาษีตามมูลค่า คนจึงกลับมาดื่มเหล้าและเบียร์ที่ราคาถูกเพิ่มขึ้น (ควรเก็บตามเปอร์เซ็นต์แอลกอฮอล์) ค่านิยมงานเลี้ยง และการแสดงความยินดีของงานสังคัมยังดื่มเหล้าเบียร์

๒. การพินัน รัฐบาลยังเป็นเจ้าของสลากกินแบ่ง หวยใต้ดิน

๓. สถานบันเทิง รัฐบาลยังถือว่าจำเป็นต่อระบบเศรษฐกิจ (Discotheque, บาร์, Night club) แต่เป็นทางนำเอาวชนไปสู่การเี่ยวกลางคิน คบคนชั่ว นักเลงสุรา เสพยาเสพติด นักเลงผู้หญิง (เพศสัมพันธ์ก่อนวัย) ติดโรค ค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ทะเลาะวิวาท

๕. ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไข

๕.๑ จัดลำดับความสำคัญของปัญหา เลือกแก้ตามลำดับกำลังคนและงบประมาณ

๕.๒ กระทรวงที่รับผิดชอบ :

แกนประสานงาน	กระทรวงพัฒนาสังคมและทรัพยากรมนุษย์
คณะทำงาน	กระทรวงสาธารณสุข
คณะทำงาน	กระทรวงศึกษาธิการ
คณะทำงาน	กระทรวงมหาดไทย
แนวทาง :	ร่างแผนแม่บท ยุทธศาสตร์ แผนประสานงาน และแผนปฏิบัติการ ยึดหลักอริยสัจ ๔ ทุกข์ สมุทัย (เหตุ) นิโรธ (ทางดับ) มรรค (การปฏิบัติให้พ้น)

เงื่อนไขสำคัญ : รัฐมนตรีว่าการต้องเป็นคนเก่ง คนดี คนฉลาด ชยัน สะอาด ไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน ครอบครัวไม่มีธุรกิจที่เกี่ยวข้อง ทำงานแบบบูรณาการ ฟังเสียงประชามติ กล้าชี้แจงความจริงกับประชาชน

๕.๓ ทุกกระทรวงและทุกหน่วยงานต้องร่วมรับผิดชอบและร่วมปฏิบัติงานด้วย โดยเฉพาะตำรวจแห่งชาติ การท่องเที่ยวและการกีฬา กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงกลาโหม ประชาชนทุกคน ทุกหมู่ ทุกเหล่า ต้องทำหน้าที่ให้ดีที่สุด เพราะมีส่วนเกี่ยวข้องไม่มากก็น้อยยึดหลักพระพุทธศาสนา ๑) ไม่ประพฤตชั่ว ๒) ทำแต่ความดี ๓) ทำจิตใจให้ผ่องใส เชื่อในกฎแห่งกรรม ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เห็นผลในชาตินี้

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่กรุณาให้ความสนใจ สวัสดิ์

ค่านิยมสังคมไทยที่พึงปรารถนา : ข้าราชการไทยที่พึงประสงค์

๑. คำนำ

ขอขอบคุณมูลนิธิบัณฑิตยสภาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (บ.ว.ท.) และสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย ที่ให้เกียรติและไว้วางใจระดมมาอภิปรายในหัวข้อที่สำคัญในเช้าวันนี้ ซึ่งผมมีความเห็นว่าการกำหนดคุณสมบัติของ “ข้าราชการไทยที่พึงประสงค์” นั้น เป็นสิ่งที่ทำได้ง่าย แต่การที่จะหาวิธีหรือมาตรการให้ข้าราชการไทยมีคุณสมบัติดังกล่าว ทำได้ค่อนข้างยากในสถานการณ์ปัจจุบัน

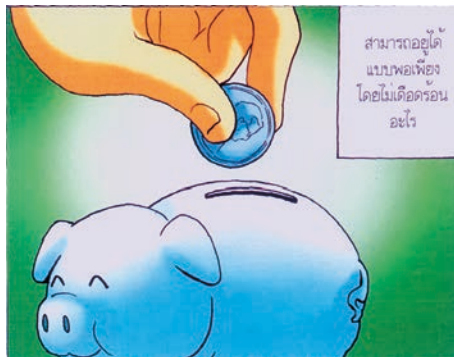
๒. คุณสมบัติของ “ข้าราชการไทยที่พึงประสงค์”

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงไว้ซึ่งทศพิธราชธรรมและพระมหากรุณาธิคุณอันประเสริฐ ได้โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานพระบรมราโชวาทแก่ข้าราชการพลเรือน เนื่องในโอกาสวันข้าราชการพลเรือน ๑ เมษายน ทุกปี เป็นเวลาติดต่อกันมาไม่ต่ำกว่า ๑๘ ปี และเป็นพระบรมราโชวาทที่มีคุณค่าล้ำเลิศที่ข้าราชการทุกคนควรน้อมเหนือเกล้าฯ เพื่อเป็นแนวทางในการดำรงชีวิตและปฏิบัติงานตลอดเวลา

เพื่อเป็นสิริมงคลของท่านผู้มีเกียรติทุกท่าน ผมขออัญเชิญประมวลกระแสพระราชดำรัส
ดังกล่าวบางประเด็นมากล่าว ณ ที่นี้ คือ : **“ข้าราชการทุกคนต้องมี”**

ความซื่อสัตย์สุจริต	ความละเอียดถี่ถ้วน
ความกตัญญูกตเวที	ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
ศีลธรรมและจรรยา	การประหยัดอดออม
ความสามัคคี	ความอดทนอดกลั้น
ความเมตตากรุณา	ความมีสัมมาคารวะ นอบน้อมถ่อมตัว
ความขยันหมั่นเพียร	การใฝ่รู้ใฝ่เรียน ฯลฯ”

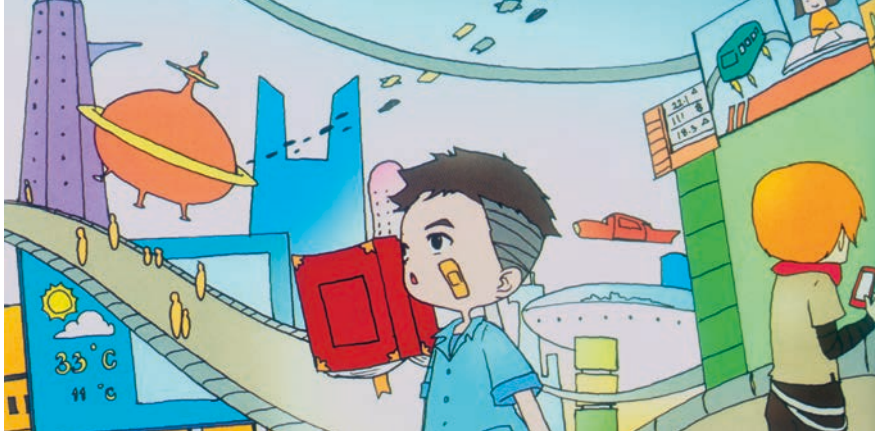
นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ได้ออกพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนมาเป็นเวลานานแล้ว และหลังสุดได้ออกข้อบังคับ ก.พ. ว่าด้วยจรรยาบรรณของข้าราชการพลเรือนไว้เมื่อวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๗ เพื่อให้เป็นหลักในการประพฤติปฏิบัติตนเป็นข้าราชการพลเรือนให้มีความประพฤติที่ดี สำคัญในหน้าที่ ปฏิบัติหน้าที่ราชการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น เพื่อให้ข้าราชการไทยเป็นที่พึงประสงค์ของประชาชนตลอดไป แต่ก็น่าเสียดายยังมีข้าราชการบางส่วนที่ไม่มีคุณสมบัติดังกล่าว

๓. การทุจริตฉ้อราษฎร์บังหลวง (Corruption)

ปัจจุบันปัญหาและปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดวิกฤตในด้านเศรษฐกิจและสังคมและระบบราชการของไทย คือการทุจริตฉ้อราษฎร์บังหลวง (ต่อไปจะใช้คำว่า คอร์รัปชัน) ของข้าราชการการเมืองและข้าราชการประจำบางส่วน ถึงแม้เป็นส่วนน้อยแต่ก็อยู่ในตำแหน่งบริหารที่สำคัญ จึงมีผลกระทบต่อวงการต่างๆ อย่างมาก และมีผลต่อเสถียรภาพและความมั่นคงของประเทศอย่างน่าเป็นห่วง

ปัจจุบันสื่อสารมวลชนและสื่อสารสนเทศสาขาต่างๆ ได้นำมาเปิดเผยกันมากขึ้น หน่วยราชการและเอกชนหลายหน่วยได้ทำการวิจัยและสัมมนาเปิดเผยผลงานแก่สาธารณชน เช่น

๑. สำนักงาน ก.พ. จัดสัมมนาเรื่อง “ยุทธศาสตร์การต่อต้านคอร์รัปชันในประเทศไทย” เมื่อวันจันทร์ที่ ๒๘ สิงหาคม ศกนี้ ณ โรงแรมอมารี วอเตอร์เกต ประตูน้ำ กรุงเทพฯ

๒. การสัมมนาของสมาคมสถาปนิกสยาม สมาคมวิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย สมาคมอุตสาหกรรมก่อสร้างไทย และสมาคมวิศวกรรมที่ปรึกษา เมื่อวันที่ ๑๓ - ๑๔ กันยายน ศกนี้ ที่อาคารสหประชาชาติ ถนนราชดำเนิน กรุงเทพฯ

๓. การประชุมสัมมนา เรื่อง “ยุทธศาสตร์การต่อต้านคอร์รัปชันในประเทศไทย” แผนปฏิบัติการ จัดโดยสำนักงาน ก.พ. เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๕ ตุลาคม ศกนี้ ที่โรงแรมสยามซิตี้ กรุงเทพฯ เป็นต้น

การสัมมนาเหล่านี้เป็นการเปิดเผยสาเหตุแห่งการคอร์รัปชัน วิธีการ กับได้จัดอันดับบางหน่วยงาน และตำแหน่งบางตำแหน่งที่มีการคอร์รัปชันมาก ตลอดจนมาตรการและแผนปฏิบัติการป้องกันและต่อต้านการคอร์รัปชัน นอกจากนี้องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International หรือ TI) ซึ่งจัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันของประเทศต่างๆ เป็นประจำทุกปี ได้จัดอันดับประเทศต่างๆ ๙๐ ประเทศ เมื่อปี ๒๕๔๓ ประเทศไทยอยู่ในอันดับ ๖๐

กิจกรรมและข้อมูลเหล่านี้เป็นสิ่งที่น่าวิตกและน่าละอายอย่างยิ่งในฐานะประชาชนคนไทย โดยเฉพาะไม่มีการชี้แจงหรือให้ความเห็นสนับสนุนหรือปฏิเสธจากบุคคลในคณะรัฐมนตรีหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเลย บางท่านกล่าวเบาๆ ว่า “เขารู้กันนานแล้ว” หรือ “เป็นของธรรมดาของเมืองไทย” จนเป็นที่น่าเป็นห่วงว่าเยาวชนและข้าราชการใหม่อาจอมรับว่าสิ่งเหล่านี้เป็นชนบทธรรมเนียม ประเพณี และวิถีชีวิตของข้าราชการไทยทั่วไป และต่อไปคงกลายเป็น “วัฒนธรรม” ของไทยไปในที่สุด ซึ่งย่อมหมายถึงเวลาแห่งความหายนะของชาติไทย

๔. วิเคราะห์สาเหตุของการคอร์รัปชันในวงราชการ

สาเหตุสำคัญของ การคอร์รัปชันที่ได้แผ่ขยายไปอย่างกว้างขวางและรวดเร็วในวงราชการ อาจกล่าวได้ว่าส่วนใหญ่เกิดจากการที่บุคคลที่อยู่ในระดับผู้นำหรือผู้บริหารชั้นสูงบางท่านคอร์รัปชัน จึงบังเกิดการเอาอย่าง ไม่เกรงกลัว เพราะเชื่อว่านายที่มีแผลคงไม่กล้ามาเปิดเผยแผลของลูกน้อง ในวงการธุรกิจก่อสร้างกล่าวกันว่า ก่อนการยึดอำนาจของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (รตส.) เมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๔ ระดับของการคอร์รัปชันโดยเฉพาะการเรียกร่องผลประโยชน์จากเอกชนของข้าราชการยังไม่รุนแรงมากนัก แต่หลังการยึดอำนาจและมีการตรวจยึดทรัพย์สินนักการเมืองบางท่านเปิดเผยให้เห็นยอดของทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วมหาศาลระหว่างดำรงตำแหน่ง หลังจากช่วงเวลาดังกล่าว การคอร์รัปชันในหมูข้าราชการทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจนเป็นที่สังเกตเห็นได้ชัด

การคอร์รัปชันของข้าราชการทั้งฝ่ายการเมืองและฝ่ายข้าราชการประจำมีในจำนวนใกล้เคียงกัน แต่ถ้าคิดว่าจำนวนข้าราชการการเมืองมีน้อยกว่า อัตราส่วนของการคอร์รัปชันอาจจะมากกว่าข้าราชการประจำ แต่ความมั่งคั่งและรุนแรงของการคอร์รัปชัน นอกจากเดาอุปนิสัยของแต่ละคนแล้ว ยังขึ้นอยู่กับหน่วยงานและลักษณะของงานที่ปฏิบัติอยู่ เช่น งานที่เกี่ยวข้องกับการบริการประชาชน รักษากฎหมายและเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างย่อมมีโอกาสคอร์รัปชันสูงกว่างานอื่นๆ

๑ นักการเมือง ในเบื้องต้นผู้ที่อยากเข้ามาเป็นนักการเมืองก็คงเพื่อแสวงหาเกียรติยศชื่อเสียงของตัวเองและวงศ์ตระกูล แต่มีไม่น้อยก็เพื่ออาศัยเป็นช่องทางลัดสู่อำนาจ คຸ້ມครองและเพิ่ม

ความร่ำรวยของธุรกิจที่ทำอยู่ แต่การเข้าสู่ตำแหน่งผู้แทนในระบบเดิมจะต้องมีการลงทุน มีค่าใช้จ่ายสูงและการเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมือง เช่น รัฐมนตรี ก็ต้องเสียค่าใช้จ่ายอีกส่วนหนึ่งเพิ่มขึ้น ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการหาทุนคืนเพื่อใช้หนี้ เพื่อตอบแทนสนับสนุนพรรค

และพวก เพื่อสร้างอาณาจักรอิทธิพลและ
วางรากฐาน เพื่อความก้าวหน้าทางการ
เมืองต่อไป วิธีการที่นิยมใช้กันอยู่ ได้แก่

๑. การพยายามให้งานจัดซื้อ
จัดจ้างตกแก่ธุรกิจ บริษัท ในเครือของ
ตัวเองญาติมิตรและพรรคพวก ทั้งวิธี
ตามน้ำและทวนน้ำ (ผิดระเบียบ)

๒. นำงบประมาณและทรัพยากรของราชการไปลงในพื้นที่เขตเลือกตั้งของตัวเอง เช่น
ถนน ไฟฟ้า ระบบชลประทาน หน่วยราชการใหม่ สิ่งก่อสร้างต่างๆ เป็นต้น

๓. การดำเนินการข้อ ๑ และ ๒ จะต้องอาศัยข้าราชการประจำที่เกี่ยวข้อง “ดำเนินการตั้ง
เรื่อง” หรือ “ขง” โดยการทวงบุญคุณในการแต่งตั้งให้ตำแหน่งที่ดำรงปัจจุบันหรือตำแหน่งที่ก้าวหน้า
ต่อไป (ตามวิถีการเมือง) และอาจแบ่งรายได้ให้บ้างตามสมควร

๔. ให้ข้าราชการประจำ “ส่งส่วย” เป็นเงินสด ตามร้อยละของงบประมาณบางหมวด

๕. รับหุ้นลมของบริษัท สหกรณ์ หรือรับบริการที่ไม่จ่ายเงิน เช่น ค่าเลี้ยง ค่ารับรอง ค่า
ของขวัญ ค่าใช้จ่ายไปต่างจังหวัดหรือต่างประเทศของตัวเองและของบ้านเล็ก เป็นต้น ฯลฯ

๒ เป็นอย่างรุนแรงที่สุด วิธีทาง “การเมือง” คือการหาทางให้ “นักการเมือง” หรือ “รัฐมนตรี”
ถูกใจ ประทับใจ หรือเห็นดีเห็นงามกับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง “หัวหน้า” ถึงแม้จะไม่เป็นวิธีการที่
ถูกต้องตามระเบียบแบบแผนก็ตาม แต่อ่าง “ความเหมาะสม” หรือ “นโยบาย” ในการดำเนินการเช่นนี้
ฝ่ายข้าราชการประจำบางคนจะต้องมีการลงทุน โดยจ่ายเป็นเงินสดหรือเงินบำรุงพรรคทันทีหากอายุ
ราชการไม่นานนัก หรือสัญญาจะจ่ายภายหลังหากอายุราชการยังพอมีเวลานาน หากไม่จ่ายเป็นเงิน เมื่อ
ได้รับตำแหน่งแล้ว ข้าราชการประจำผู้นั้นจะต้องปฏิบัติเป็นเด็กดี อยู่ในโอวาท จะต้องดำเนิน “นโยบาย”
ตามข้อตกลงและเพื่อรักษาตำแหน่งให้อยู่ยาวนานที่สุด ขอยกตัวอย่างวิธีการบางวิธีที่นิยมปฏิบัติดังนี้

๑. ช่วยหาเสียง ทูมแหทรัพยากรของหน่วยงานลงในพื้นที่เลือกตั้งของนักการเมือง

๒. การจัดซื้อจัดจ้างที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ต้องเอื้ออำนวยให้บริษัทหรือชายของนักการเมือง

ของพรรคพวกของตัวเอง เช่น การกำหนดรายการ (specification) ให้ตรงและเฉพาะที่สุดตรงเพียงบริษัทเดียว ใช้สิทธิพลบั้งคับคู่แข่ง ให้ถอนตัวหรือยอมฮ้างบังคับให้กรรมการตรวจรับแก้รายการ เป็นต้น ปัจจุบันมีวิธีบังคับให้ข้าราชการประจำรับสิ่งก่อสร้างที่บริษัทผู้รับเหมา (บริษัทที่ปรึกษา) กำหนดรายการรายละเอียดเอง ให้ส่วนราชการมีหน้าที่รับงานและหางาน

มาลงภายหลัง

๓. การซื้อครุภัณฑ์ คล้ายคลึงกับสิ่งก่อสร้างแต่รวมรายการต่างๆ มาจัดซื้อเองที่ส่วนกลาง อ้างความรวดเร็วและประหยัด ทำให้สิ่งของได้ไม่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ และราคาสูงกว่าราคารมาตรฐานมากต้องการฉ้อฉล

๔. การจัดซื้อวัสดุแพงกว่าราคากลางและด้อยคุณภาพ เช่น เมล็ดพันธุ์ไม่ตรงตามพันธุ์ และตรวจสอบทำไม่ได้ หรือใช้เวลาในการตรวจสอบ เช่น การซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าวจำนวนหลายร้อยตัน หรือพันธุ์ผลไม้จำนวนหลายแสนต้นในเวลาสั้นๆ ซึ่งในสภาพของประเทศไทยจะไม่มีทางทำได้ หากจะทำได้ก็จะมี การทราบล่วงหน้า หรือมีบริษัทในเครือขายขายพันธุ์ไว้ล่วงหน้า ส่วนราชการที่คอร์รัปชัน ก็จะตั้งโครงการพิเศษขึ้นมาเพื่อจัดซื้อ ในกรณีเช่นนี้ก็จะจะมีผู้เสนอขายได้เพียงรายเดียวในราคาที่แพงกว่ามาตรฐาน

๕. การมอบเงิน สิ่งของ หรือบริการโดยตรง เป็นมูลค่าร้อยละของงบประมาณที่รับผิดชอบ เช่น เงินสด ค่าใช้จ่ายเดินทางไปต่างประเทศ ค่าจัดเลี้ยง ค่าของขวัญ ค่า pocket money เงินทำบุญ ค่าหุ้่นลม เป็นต้น เงินหมวดนี้ข้าราชการประจำจะต้องหาส่งให้หนักการเมือง และขณะเดียวกัน ข้าราชการประจำก็ต้องเรียกร้องจากบริษัทร้านค้าเอกชนอีกต่อหนึ่ง

๖. การใช้ทรัพยากรของราชการเพื่อกิจกรรมของธุรกิจเอกชน เช่น การใช้สถานที่ราชการทำร้านค้า นำครุภัณฑ์ วัสดุ เงินงบประมาณ เงินสวัสดิการ

(บนอกงบประมาณ) ตลอดจนบุคลากรของราชการไปใช้เพื่อประโยชน์ของตนเอง ครอบครัว พรรคพวก และของเอกชน โดยมักอ้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนตามนโยบายของรัฐ หรือ การวิจัยพัฒนาเชิงพาณิชย์ (รวมทั้งกรณีผู้ใช้บัตรเครดิต บัตรโดยสารเครื่องบินจ่ายโดยบของ รัฐวิสาหกิจ เพื่อประชุมและโบนัสที่สูงเกินไปด้วย)

๕. ผลกระทบต่อหน่วยราชการ

๕.๑ เกิดระบบการเอาอย่าง “หัวสายหางกระดิก” ทำให้หัวหน้าตำแหน่งบริหารระดับลดหลั่นลงไป ตั้งแต่ ผู้อำนวยการ หัวหน้ากอง หัวหน้าแผนก บางคนกล้า คอร์รัปชันมากขึ้น และตีความหมายว่าเป็นเรื่องปกติที่ยอมรับกัน ในหน่วยงานทำให้การคอร์รัปชันแพร่หลาย ไปอย่างกว้างขวาง

๕.๒ ทำลายระบบคุณธรรม จริยธรรม ความ เป็นธรรม ความยุติธรรมทำลายกำลังใจและกำลังขวัญ ของคนดีและคนเก่ง เพราะการคอร์รัปชันจำเป็นต้องมีลูกมือ มีคนที่รู้ใจ ทำเป็นทีมต้องย้ายสมุนจาก ตำแหน่งที่ไม่เหมาะสม หรือ “ข้ามหัว” หรือ “ไม่เลี้ยวข้ามกระถาง” มาจากที่อื่น มาลงในตำแหน่ง อันชอบธรรมของคนดี นอกจากดำเนินการเองแล้ว บางตำแหน่งยังต้องทำตามคำสั่งของ “จอมล้วงลูก” อีกด้วย ซึ่งมีหลายคน และล้วงลี้กล้วงตื่นต่างกัน ความจริงสำนักงาน ก.พ. มีระเบียบวางไว้เพื่อการ แต่งตั้งข้าราชการที่ถูกต้องเหมาะสม เช่น หนังสือ ก.พ. ที่ นร.๐๗๐๘/ว ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๐ เรื่อง การคัดเลือกเพื่อเลื่อนข้าราชการพลเรือนสามัญขึ้นดำรงตำแหน่ง ๘ ลงมา และระดับ ๙, ๑๐ และ ๑๑ เพื่อให้กระทรวงและกรมต่างๆ ทราบและถือปฏิบัติ แต่ในการปฏิบัติจริงผู้มีอำนาจในการแต่งตั้ง ที่ฉ้อฉลบางคน ก็สามารถหาทางหลีกเลี่ยงได้โดยไม่ยาก เพื่อคัดเลือกบุคคลที่ตนกำหนดไว้ก่อนได้

๕.๓ การใช้งบประมาณไม่มีประสิทธิภาพ ถึงแม้จะมีวัตถุประสงค์และกิจกรรมมากขึ้น (เพราะ งบประมาณเพิ่มขึ้นทุกปี) แต่ผลที่ได้รับไม่คุ้มค่า เพราะการปฏิบัติงานไม่ตรงตาม “อำนาจหน้าที่” หรือตาม “พันธกิจ” ที่ได้รับมอบหมายของหน่วยงานไม่กระจายอำนาจ และงบประมาณไปในท้องถิ่นหรือกระจุกเฉพาะบางจังหวัด การประชุมข้าราชการส่วนภูมิภาคในส่วนกลางมากเกินไปจนจำเป็น

งานสถิตินิติบรรดการเกษตร
จัดในกรุงเทพฯ เพื่อประโยชน์
ของคนกรุงมากกว่าคนชนบท
และงบประมาณในการ
ประชาสัมพันธ์และการสร้าง
ภาพลักษณ์ของหัวหน้าและของ
หน่วยงานสูงเกินจำเป็น เป็นต้น
๕.๔ ข้าราชการของ
หน่วยงาน ต้องยอมทนสภาพ
ขาดการริเริ่ม ขาดความก้าวหน้า
ของบุคลากรและหน่วยงาน

ในที่สุดก็กลายเป็นคนดินน่อยลงทุกที เพราะเห็นคนกระทำความผิดซึ่งหน้า แต่ไม่สามารถทำอะไร
ยอมรับประเพณีนี้หรือราษฎรบังหลวงไปในที่สุด

๖. ทำไมไม่มีคนกล้าต่อสู้เพื่อความถูกต้อง

๖.๑ ระบบข้าราชการพลเรือนปัจจุบันให้อำนาจอธิบดีสูงมากเกินไป ไม่มีการคานอำนาจและ
ตรวจสอบอย่างแท้จริง ผู้ที่ไม่ “สนองนโยบาย” หรือ “ขัดผลประโยชน์” ของอธิบดีมีผลทั้งทันทีและ
ผลระยะยาว ทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น อาจถูกกลั่นแกล้ง โยกย้ายไปอยู่ในตำแหน่งและสถานที่ที่
เลวกว่าเดิม ไม่ได้เลื่อนตำแหน่งอันชอบธรรม หรือในกรณีที่รุนแรงอาจถูกลงโทษทัณฑ์ มีผลกระทบ
ต่ออนาคตของราชการและอาชีพ และความมั่นคงของครอบครัว

๖.๒ ข้าราชการประจำ หากไม่ยึดระบบอุปถัมภ์ หรือระบบการเมือง จะไม่มีที่พึ่งหรือหลัก
ประกันที่แข็งแรง หรือมั่นใจเพียงพอ ไม่ว่าผู้บังคับบัญชาระดับสูงขึ้นไป หรือสำนักงาน ก.พ. เพราะ
เมื่อมีการร้องเรียนอย่างเปิดเผย แนวโน้มของการพิจารณากว่า ๘๐% จะเข้าข้างผู้บังคับบัญชา มักจะ
ตั้งสมมติฐานว่าคนเป็นนักบริหารระดับสูงจะต้องผ่านการกลั่นกรองมามากและเป็นคนดี โดยลืมนึกไป
ว่าคนที่โกงมากย่อมฉลาดมากขึ้น หรือยิ่งผ่านมามากหลายตำแหน่งหลายหน่วยงานยิ่งมีประสบการณ์
มากขึ้น มีวิธีการโกงที่แนบเนียน เจียบและจับได้ยากขึ้น

๖.๓ ข้าราชการประจำส่วนใหญ่ถือเป็น “**รูระไม่ไซ**” ตราบใดที่ยังไม่ไปขวางกระแสน้ำ ความมั่นคงของอาชีพก็ไม่กระทบกระเทือน ครบปีก็ได้เลื่อนเงินเดือนตามปกติ การหาข้อมูลรายละเอียดก็ไม่สะดวก เพราะการทำงานเป็น Team ดังกล่าวแล้ว แต่เมื่อมีโอกาสร่วมอยู่ในกระบวนการโดยไม่รู้ตัวนานเข้าก็จะกลายเป็น “**พายเรือให้โจรนั่ง**” ไปในที่สุด

๗. แนวทางแก้ไข เพื่อให้ข้าราชการไทยมีคุณสมบัติที่พึงประสงค์

ก่อนอื่นจะต้องแก้ปัญหาคอร์รัปชันในวงราชการให้ลดลงให้จงได้ ปัจจุบันมีผู้เสนอแนะไว้หลายประการและแต่ละวิธีก็มีมาตรการโดยละเอียดแตกต่างกัน ในที่นี้จะขอเสนอบางวิธี คือ

๗.๑ วางระบบการสรรหาข้าราชการการเมืองที่ดีและเก่ง (รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ศาลปกครอง ศาลรัฐธรรมนูญ กรรมการเลือกตั้ง และ กปป. เป็นต้น)

๗.๒ ห้ามมาตรการให้หน่วยราชการปฏิบัติตามระเบียบการแต่งตั้งข้าราชการระดับต่างๆ ให้เป็นไปอย่างเคร่งครัด มีหน่วยงานที่ตรวจสอบ หากหัวหน้าหน่วยงานไม่ปฏิบัติให้มีข้อลงโทษและเปลี่ยนแปลงได้

๗.๓ ให้ข้าราชการประจำมีสิทธิออกความเห็น สอบถามการปฏิบัติงานของหน่วยงานได้โดยชอบธรรม เช่น มีคณะอนุกรรมการข้าราชการพลเรือนของแต่ละหน่วย ที่มีผู้แทนของข้าราชการแต่งตั้งตามระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ไม่ใช่เลือกและแต่งตั้งโดยอริบตี

๗.๔ ลงโทษผู้คอร์รัปชันทุกตำแหน่งอย่างจริงจัง

๘. บทส่งท้าย การทุจริตเป็นปัญหาของระบบราชการในปัจจุบัน

โดยเฉพาะในระดับหัวหน้า ถ้าแก้ไขไม่ได้ โอกาสที่จะทำให้ข้าราชการส่วนใหญ่มีคุณสมบัติอื่นๆ ที่พึงประสงค์คงทำได้ยาก เป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับอนาคตของคนไทยทุกคนเพราะเป็นบุคคลกลุ่มใหญ่ที่สุด ที่กำกับดูแลการใช้งบประมาณในการบริหารประเทศซึ่งเป็นงบประมาณที่ได้มาจากภาษีอากรของคนไทยทุกคน และปัจจุบันมาจากเงินกู้จากต่างประเทศ คนไทยทุกคนจึงต้องร่วมมือกันหาทางยับยั้ง ทาวิธีการและมาตรการปฏิบัติให้ผลเกิดกับส่วนรวม มิฉะนั้นประเทศชาติบ้านเมืองอาจล่มสลายและตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของต่างชาติ ซึ่งอาจต้องเข้ามาปรับปรุงควบคุมระบบบริหารราชการแทนคนไทย ดังนั้นขอให้คนไทยและข้าราชการที่ดี อย่าเกรงกลัวหรือเข้าข้างคนทุจริต หาทางนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษให้จงได้ อย่าให้เป็นเยี่ยงอย่างต่อไป และอย่าให้มีโอกาสมาบริหารราชการอีก และต้องพยายามสนับสนุนคนเก่ง คนดีและคนซื่อสัตย์ที่ยังมีอยู่มากให้มีกำลังใจกำลังขวัญและมีโอกาสมาบริหารราชการแทน ขอเพียงคนไทยทุกคนอย่าท้อแท้อย่าสิ้นหวัง “ค่านิยมของข้าราชการที่พึงประสงค์ คือ มีความซื่อสัตย์ สุจริต ละเอียด เกรงกลัวต่อบาป ไม่ฉ้อราษฎร์บังหลวง และอุทิศตัวเองให้ราชการอย่างจริงจัง”

ข้อคิดของงานวิจัย และนักวิจัย

เนื่องจากเวลาเหลือเพียง ๕ นาที จึงขอยุติโดยใช้เวลานให้น้อยที่สุด ขอแสดงความยินดีอย่างใจจริงแก่นักวิจัยทั้ง ๑๐๓ ท่าน ที่มีส่วนสร้างสรรค์ผลงานวิจัยจำนวน ๔๐ เรื่อง ที่ได้รับรางวัลทุกประเภทที่เสนอในที่ประชุมวิชาการ ครั้งที่ ๔๑ เมื่อวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ และขอชื่นชมในความสำเร็จ

สำหรับผมเองมีความยินดีพิเศษ เพราะมีโอกาสเกี่ยวข้องกับการประชุมนี้มาตั้งแต่ครั้งที่ ๑ เมื่อปี ๒๕๐๕ และเกี่ยวข้องกับการประชุมครั้งต่อๆ มาในฐานะกรรมการผู้จัด นักวิจัยที่เสนอผลงานผู้เข้าฟัง ประธานห้อง และต่อมาในฐานะประธานผู้เปิดการประชุมและผู้มอบรางวัล โดยเฉพาะในฐานะอดีตนักวิจัยย่อมเข้าใจความรู้สึกของผู้เข้ารับรางวัลทุกคนมีความยินดีและตื่นเต้นเพียงใด ถือเป็นของขวัญและสมบัติของชีวิตที่มีคุณค่าและไม่อาจเทียบเป็นตัวเงินได้ เป็นความภาคภูมิใจและเกียรติประวัติของการทำงานหลายท่านอาจจะเริ่มเข้ามาสู่วงการวิจัย ขอให้พยายามรักษาความดีนี้ไว้ และพยายามแก้ไขปรับปรุงให้ผลงานก้าวหน้าต่อไปเรื่อยๆ สำหรับผู้ที่อยู่ในฐานะนักวิจัยอาวุโส ก็ขอให้พยายามต่อยอดงานวิจัยให้พัฒนาและขยายตัวให้เกิดประโยชน์แก่เศรษฐกิจและสังคมของชาติให้มากขึ้น

เนื่องจากปัจจุบันมีการปรับปรุงระบบราชการใหม่ย่อมมีผลเกี่ยวข้องกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและระบบวิจัยของชาติบ้าง ไม่มากก็น้อย **จึงขอฝากข้อคิดไว้ ๒-๓ ข้อ ดังนี้**

๑. คนที่ไม่เคยเกี่ยวข้องกับงานวิจัยและมาเป็นผู้บริหารมักจะกล่าวว่า **“ผลงานมักไม่เกิด ประโยชน์ทำแล้วเก็บเข้าหิ้ง”** เป็นเพราะเขาไม่ทราบชนิดของการวิจัยว่ามี academic, basic research, applied research, development research และ ฯลฯ งานวิจัยบางงานทำเพื่อเป็นฐานของงานวิจัยอื่นต่อไป ผลงานที่ไม่อยู่ในกระแสบางครั้งต้องชะลอการวิจัย เพราะไม่ได้รับการสนับสนุน เช่น สบู่ดำ น้ำมันมะพร้าว น้ำมันปาล์ม เตินเครื่องยนต์ดีเซล ต้องเก็บไว้ถึง ๑๓ ปี ปัจจุบันตื่นตัวขึ้นอีกต้องนำมาวิจัยต่อ งานวิจัยพื้นฐาน เป็นประตู บันได ให้นักวิจัยรุ่นใหม่ให้ก้าวไปข้างหน้า นักวิจัยต่างๆ หลายคนในปัจจุบันก็ต้องเริ่มงานวิจัยง่ายๆ ก่อนทั้งนั้น หรือต้องมีพี่เลี้ยงคอยแนะนำ

๒. **“เป็นงานเล็กงานน้อย”** “เบี้ยหัวแตก เบี้ยหัวแหลก” “การวิจัยกระจัดกระจาย” นักวิจัยใหม่แต่ละคนจะทำเฉพาะเรื่อง เฉพาะสาขาวิชาที่ลึกเป็นพิเศษ แต่หน่วยงานให้ทุนเป็นผู้ประสานงาน เพราะไม่มีนักวิจัยอาวุโสมากพอ ไม่มีงบประมาณ แต่ถ้ามีผู้อาวุโสมากขึ้น เขาก็สามารถทำแบบสหสาขาวิชา (Multidiscipline) สหภาคี พหุภาคี (Multisector) บูรณาการ (Intergated) และกลุ่มวิชา (Cluster) แต่ต้องการงบประมาณโครงการสูง หัวหน้าโครงการต้องมีผลงานมีความรู้ประสบการณ์ มีมนุษยสัมพันธ์ปิยวาจา มีคุณธรรม ๔

ลัจจะ	-	ซื่อสัตย์ สุจริต
ทมะ	-	ข่มใจ ไม่ประพฤติ ไม่ปฏิบัติชั่ว
ขันติ	-	อดทน อดกลั้น อดออม ไม่วุ่นวาย ใจร้อน
จาคะ	-	เสียสละ บริจาค ทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวม เพื่อชาติ

๓. ทำการวิจัยให้มีคุณภาพ

ปฏิบัติ คำนำ

รู้จักประวัติศาสตร์ของการวิจัย มีการตรวจเอกสารอย่างละเอียด

วัตถุประสงค์

เป้าหมายต้องเกิดประโยชน์ทางตรงหรือทางอ้อม

วิธีการ

ถูกต้องตามหลักวิชา ประหยัด ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล

ผลงาน

ตรงตามวัตถุประสงค์ เกิดประโยชน์แก่กินดี อยู่ดี มีสุขของปวงชน

การเขียน

ถูกหลักวิชา ต้องฝึก ต้องเรียนรู้

การเสนอผลงานให้เหมาะกับกลุ่มบุคคล

๑. ให้นักวิชาการ ต้องถูกต้อง

๒. ให้ประชาชนทั่วไป ควรเว้นคำอังกฤษถ้าจำเป็น ควรมีคำไทยตาม เช่น “cluster-กลุ่มวิชาการ” “Experience-ประสบการณ์” แต่จำเป็นต้องมีคำอังกฤษ เพราะเข้าใจง่ายกว่าคำไทยแต่งใหม่

๓. ให้นักการเมือง ข้อมูล รวดเร็ว เข้าใจง่าย แต่ต้องมีคุณธรรม มีจรรยาบรรณนักวิจัย

๔. ขอตะแคงเรื่องโรคหวัดไก่เล็ก ทุกคนที่กำลังแก้ปัญหาไม่ได้พูดถึงเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพกันเลย เป็นเพราะใช้พันธุ์ไก่พันธุ์แท้หรือพันธุ์ลูกผสมที่มีพันธุกรรมคล้ายกันเป็นลึบๆ ล้วนตัว ดังนั้นเมื่อไม่ทนโรคก็ไม่ทนทั้งหมด เราควรกระจายใช้หลายๆ พันธุ์ ทางพืชรู้จักมานานแล้ว ปัจจุบันจึงปลูกพืชหลายๆ พันธุ์ ปลูกผสมผสานพืชหลายชนิดและเลิกการปลูกพืชชนิดเดียวพันธุ์เดียวกันเป็นแปลงใหญ่ สำหรับไก่ชนและไก่พื้นเมืองเป็นไก่ที่มีความหลากหลายทางพันธุกรรมสูง มีความต้านทานโรคได้หลากหลายพันธุ์ ไม่ควรฆ่าทิ้ง ควรเก็บไว้ในสถานักกัน เพื่อใช้เป็นเชื้อพันธุ์ต่อไป

๕. บางคนเพิ่งเริ่มต้นชีวิตงานวิจัย หลายคนไปได้ครึ่งทางแล้ว จะต้องพยายามดำเนินการวิจัยต่อไปให้ก้าวหน้าและประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น แต่ต้องเป็นนักวิจัยที่มีคุณธรรม มีจรรยาบรรณของนักวิจัย มีความซื่อสัตย์ต่อตัวเองและต่อสังคม ต้องรู้จักตัวเอง ไม่อวดดี ไม่หลงตัว ไม่อวดเก่ง ไม่โอ้อวด รู้จักถ่อมตัว รู้จักรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น เพื่อปรับปรุงตัวเองให้ดำเนินชีวิตให้ถูกต้องเสมอ

๖. ขออวยพรให้เป็นนักวิจัยมืออาชีพ (ทำงานวิจัยเก่งเป็นคนดี) แต่ไม่ใช่คนวิจัยอาชีพหรือมืออาชีพเป็นนักวิจัย รับจ้างทำงานวิจัยเพื่อเงินอย่างเดียว ไม่คำนึงความถูกต้อง ขออวยพรให้มีเกียรติยศชื่อเสียงยิ่งขึ้นได้รับประโยชน์จากผลงานวิจัยที่ถูกทำนองคลองธรรมมากขึ้น เช่นได้รับประโยชน์จากสิทธิบัตรบ้าง เพื่อให้ให้นักวิจัยมีความกินดีอยู่ดี มีสุขเพิ่มขึ้น เหมือนอาชีพอื่น ๆ

พระราชอัจฉริยภาพในการบริหารจัดการ

๑. ทรงไว้ซึ่งพระราชอัจฉริยภาพอันล้ำเลิศ

เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปทั้งภายในและต่างประเทศว่าทรงมีพระราชอัจฉริยภาพในศิลปวิทยาหลายสาขา เช่น วิทยาศาสตร์ การเกษตร กสิกรรม ปศุพืช เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงปลา อาหาร น้ำ ป่าไม้ ดิน ฝนหลวง ด้านการแพทย์ สาธารณสุข แม้แต่ทางศิลปศาสตร์ ซึ่งต้องใช้ทักษะอย่างสูง เช่น ดนตรี วาดภาพ การปั้น การต่อเรือ การกีฬาเรือใบ สกี แบดมินตัน ตลอดจนพระราชนิพนธ์ต่างๆ เช่น टीไอ นายอินทร์ผู้ปิดทองหลังพระ พระมหาชนก และคุณทองแดง เป็นต้น

หลังจากเสด็จขึ้นครองสิริราชสมบัติแล้ว ยังคงศึกษาหาความรู้ ศาสตร์ และศิลปะต่างๆ ด้วยพระองค์เองมาโดยตลอด

๒. ทรงไว้ซึ่งพระราชประสพการณ์อันยาวนาน

๒.๑ ทรงราชการยาวนานกว่า ๖๐ ปี ตั้งแต่ ๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๙-๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๙ ทรงครองราชย์ ๖๐ ปี ผ่านรัฐบาล ๓๗ คณะ นายกรัฐมนตรี ๑๘ คน อธิบดีกรมชลประทาน ๑๔ คน อธิบดีกรมวิชาการเกษตร ๑๖ คน ตลอดจนอธิบดี และหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาในจำนวนใกล้เคียงกัน

๒.๒ เสด็จฯ พระราชดำเนินแปรพระราชฐาน และประพาสทั่วผืนแผ่นดินไทย ๗๑ จังหวัด ทุกภาคทุกจังหวัดเป็นเวลา ๗ ปี (พ.ศ. ๒๔๙๖-๒๕๐๒)

๒.๓ เสด็จฯ เยี่ยมเยือนมิตรประเทศ ๒๘ ประเทศ เป็นเวลา ๙ ปี (พ.ศ. ๒๕๐๒-๒๕๑๐) จากนั้นไม่เสด็จฯ ประเทศใดอีกเลย เป็นเวลา ๒๗ ปี จนกระทั่งปี พ.ศ. ๒๕๓๑ จึงได้เสด็จเยือนสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวอีก ๑ ครั้งเท่านั้น

๒.๔ เสด็จฯ ไปทุกภาคของประเทศไทย ทุกปี ปีละไม่ต่ำกว่า ๖ เดือน เพื่อริเริ่มโครงการพระราชดำริ และต่อยอดงานทุกปี เป็นเวลาต่อเนื่องไม่ต่ำกว่า ๓๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๑๐-๑๕๔๑)

๓. ทรงไว้ซึ่งหลักธรรม และหลักการปกครองอันยอดเยี่ยม

๓.๑ ทรงสุภาพ อ่อนโยน ยึดหลักธรรมต่างๆ เช่น

พรหมวิหาร ๔ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา

คุณธรรม ๔ สัจจะ ทมะ ขันติ จาคะ

ทศพิธราชธรรม ทาน คีล บริจาค อาชชวะ มัททวะ ตบะ อักโกธะ อวิหิงสา ขันติ อวิโรธนะ

๓.๒ ทรงบำเพ็ญองค์เป็นตัวอย่าง ประหยัด ขยัน อดทน อดกลั้น เข้มแข็ง มีความเพียร วิริยะอุตสาหะ มีสมาธิ รักษาความสัตย์ และสัจจะ ฯลฯ เช่น ทรงงานหนักวันละไม่ต่ำกว่า ๑๐ ชั่วโมง มีดค่า ประทับนั่งพับเพียบ ๒-๓ ชั่วโมง เสวยง่าย ทรงเกษียณอายุราชการ เมื่อปี ๒๕๓๐ แต่ยังคงทรงงานอยู่ถึง ๗๙ พรรษา

๓.๓ ทรงชมเชย และตอบแทนผู้กระทำความผิด แต่ไม่ใช้เงินทอง หรือตำแหน่งทางราชการ เป็นความสุขของชีวิตที่ได้มีโอกาสรับใช้สนองเบื้องพระยุคลบาท ทำงานใกล้ชิดพระองค์ท่าน เพื่อทำงานให้ประเทศชาติ และประชาชนคนไทย นอกจากนี้ยังทรงชมเชยผู้ทำความดีโดย

- ๑) ชมเชยผ่านคนอื่น
- ๒) ชมเชยด้วยพระองค์ในโอกาสต่างๆ
- ๓) ทรงทักทายในโอกาสต่างๆ
- ๔) แยมพระโขนง
- ๕) พระราชทานเหรียญส่วนพระองค์
- ๖) พระราชทานรางวัล (เหรียญ)
- ๗) พระราชทานน้ำสังข์

๓.๔ ทรงอุเบกขา ไม่กริ้วผู้ที่ไม่เห็นด้วย หรือถวายนข้อมูลผิดพลาด อย่างมากก็เพียงแต่รับสั่งด้วยความปรานีว่า “แนใจหรือ?” “ฉันสั่งให้ทำ หรือนี้?” (เปิดหน้าดิน, รายงานข้อมูลผิดพลาด) “ผักซีมากจริง” หรือวางพระพักตร์เฉย

๓.๕ ทรงทดสอบความรู้ และความสามารถ มอบโครงการ หรืองานให้ไปปฏิบัติเป็นระยะแล้ว ให้ถวายนรายงาน เช่น “ทฤษฎีใหม่” “น้ำท่วมเขตรวมคำแหง” “นกตัวเร็ว” “โครงการหญ้าแฝก” “โครงการฝนหลวง” และ “โครงการผลิตไฟฟ้าจากขยะ” เป็นต้น

๓.๖ พระราชทานพระบรมราโชวาทในโอกาสต่างๆ เช่น

- วันขึ้นปีใหม่ (พ.ศ. ๒๕๓๔-๒๕๔๓, ๕๖ ปี)
- พระราชทานปริญญาบัตร (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๓๓-๒๕๔๑, ๔๘ ปี)
- เฉลิมพระชนมพรรษาออกมหาสมุทมาคม (พ.ศ. ๒๕๑๑-๒๕๓๖, ๒๕ ปี ประทับยืนรับสั่ง

เป็นทางการ และ พ.ศ. ๒๕๓๗-๒๕๔๘, ๑๘ ปี ประทับนั่งพระราชอาสน์ และรับสั่งแบบไม่เป็นทางการ)

๔. ทรงแนะนำให้ผู้ปฏิบัติงานในโครงการต่างๆ เป็นคนดี และคนเก่ง

๔.๑ ให้ปฏิบัติตามพระบรมราโชวาท

พรหมวิหาร ๔ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา

คุณธรรม ๔ สัจจะ ทมะ ชันติ จาคะ

ทศพิธราชธรรม ทาน ศีล บริจาค อาชวะ มัททวะ ตบะ อักโกธะ อวิหิงสา ชันติ อวิโรธนะ

๔.๒ ทรงเน้นให้มีความสามัคคี

“ให้พี่น้องกำลังกัน ร่วมมือกัน ประสานกัน โดยใจกว้าง เพื่อเกื้อกูลส่งเสริมกันรู้จักผูกมิตรกับผู้ร่วมงาน”...(พระราชดำรัสวันพระราชทานปริญญาบัตร) “ถือเอาความรัก ความสามัคคีปรองดองกัน หันหน้าเข้าหากัน มองกันในแง่ดี”... (พระราชดำรัสวันปีใหม่)

๔.๓ ทรงเน้นให้ทำงานกับแบบร่วมมือประสานงานกัน (บูรณาการ)

ทรงตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ๖ แห่ง ตามเขตภูมิสังคมต่างๆ ทั่วประเทศ ได้แก่ ๑) เขาคันทรง ๒) คุ้งกระเบน ๓) พิกุลทอง ๔) ห้วยฮ่องไคร้ ๕) ภูพาน ๖) ห้วยทราย

๑. ให้หน่วยงานต่างๆ ที่ทำงานเกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพของประชาชนให้ไปทำงานร่วมมือกันแบบผสมผสาน/บูรณาการ

๒. ให้เป็นตัวอย่างของความสำเริง

๓. ให้เป็นพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิต

๔. จัดการบริการแบบจุดเดียว (One stop service)

พระราชกระแส “ให้หนักแน่น และเที่ยงตรง ยึดถือเหตุผลตามความถูกต้อง เพื่อวางแผนงานให้สอดคล้องตรงกัน...”

๕. ขั้นตอนการเตรียมจัดทำโครงการ/งาน

๕.๑ ทรงสร้างผู้ร่วมงาน

๕.๑.๑ ทรงทำความคุ้นเคยกับคนรุ่นเก่า เช่น พระบรมวงศานุวงศ์ องคมนตรี ข้าราชการบริหาร ทหาร ตำรวจ ข้าราชการพลเรือน เอกชน เป็นต้น

๕.๑.๒ ทรงสร้างคนรุ่นใหม่ เพื่อร่วมใจ ร่วมกำลัง เพื่อพัฒนาประเทศ โดยเสด็จพระราชทานปริญญาบัตร กระบี่ แก้วผู้สำเร็จการศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐ โรงเรียนนายร้อยทหารบกเหล่า นายร้อยตำรวจ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๓-๒๕๔๑ เป็นเวลากว่า ๔๑ ปี ตั้งแต่พระชนมายุ ๒๕ พรรษา จน ๗๑ พรรษา มีผู้เข้ารับพระราชทานไม่ต่ำกว่า ๓-๔๐๐,๐๐๐ คน

๕.๒ ทรงศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากแหล่งต่างๆ เช่น เอกสาร วิทยู โทรสาร ต่อมา ก็ใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศอันทันสมัย เช่น แฟกซ์, อินเทอร์เน็ต, www. เป็นต้น และจากบุคคลต่างๆ ที่ได้กล่าวในข้อ ๕.๑.๑ รวมทั้งประชาชนในพื้นที่ ข้าราชการทุกแห่ง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่ขาดไม่ได้ คือ แผนที่ภูมิประเทศท้องถิ่น มาตราส่วน ๑:๕๐,๐๐๐

๕.๓ เสด็จฯ สู่อำเภอที่ เพื่อ
สัมผัส ๕ หรือ อินทรี ๖ (ได้เห็น
ได้ยิน ได้สัมผัส ได้กลิ่น ได้ชิม และ
ได้คิด) สภาพภูมิประเทศ ดินฟ้าอากาศ
เศรษฐกิจ สังคม ขนบธรรมเนียม
ประเพณี และรับทราบอุปสรรคปัญหา
ต่างๆ

๕.๔ เมื่อเสด็จฯ กลับถึงที่
ประทับ (ตำหนัก, วัง) จะทรงปรึกษา
หรือกับข้าราชการ ข้าราชการ และ
ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเรื่อง ทรงสดับรับฟัง
ข้อคิดเห็นทุกคน

๕.๕ ทรงกำหนดเป็นโครงการ/งานพระราชดำริ (พัฒนาพื้นที่ หรือวิจัยพัฒนา) โดยให้เสริม
หรือสอดคล้องกับโครงการ/นโยบายของรัฐบาล (ซึ่งมักเป็นโครงการใหญ่) และสอดคล้องกับความ
ร่วมมือยอมรับจากประชาชน ปัจจุบัน เรียกว่า “**ประชานิยม**” โดยมีองคมนตรี ราชเลขาฯ การ
ราชเลขาธิการ หรือราชองครักษ์ เป็นผู้ประสานงาน ทรงหาความเห็นจากข้าราชการ/ผู้รู้ในโอกาสต่างๆ
ดังนี้

- ๑) เมื่อเสด็จฯ ไปทรงงานในพื้นที่
- ๒) ก่อน หรือหลังพิธีพระราชทานปริญญาบัตร
- ๓) เมื่อเข้าเฝ้าฯ ในพระราชพิธีต่างๆ
- ๔) เมื่อเข้าเฝ้าฯ ส่วนพระองค์

๕.๖ เมื่อเริ่มปฏิบัติงานแล้ว ทรงติดตามผลการดำเนินงานด้วยพระองค์เอง หรือผ่านผู้ประสาน
งานต่างๆ หรือจากสื่อต่างๆ เช่น จากรายงาน และอาจทรงมีพระราชวินิจฉัยเพิ่มเติม

๕.๗ เมื่องานสำเร็จระดับหนึ่งแล้ว ผู้ปฏิบัติจะทำรายงานถวาย และเผยแพร่แก่
สาธารณะเบื้องต้น

๕.๘ ทรงปรึกษาหาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในที่ประชุมต่างๆ หรือเมื่อมีการแสดงข้อคิดเห็นในสื่อสาธารณะทั่วไป จะทรงสดับรับฟังความคิดเห็นเพิ่มเติม ด้วยพระอุเบกขา และอาจให้ความคิดเห็นเพิ่มเติม ก่อนจะพระราชทานคำแนะนำให้เผยแพร่

๖. หน่วยงานที่ถวายการสนับสนุนประสานงาน

๖.๑ องคมนตรี ราชสำนัก

๖.๒ กระทรวง กรม กอง ศูนย์ สถานีทดลองต่างๆ

๖.๓ มหาวิทยาลัย และสถาบันการศึกษา

๖.๔ มูลนิธิ เช่น มูลนิธิอานันทมหิดล มูลนิธิราชประชานุเคราะห์ มูลนิธิชัยพัฒนา

๖.๕ ทูรกิจ/เอกชน

โดยเฉพาะสำนักงาน กปร. (รัฐบาล) มูลนิธิชัยพัฒนา เป็นหน่วยงานที่ตั้งขึ้นในระยะหลังเพื่อให้มีหน้าที่ประสานงาน และคล่องตัวในด้านงบประมาณและการเงิน เพราะในอดีตมีโครงการจำนวนมากที่ต้องพระราชทานงบประมาณส่วนพระองค์ เช่น ห้วยมงคล เขาเต่า ฝนหลวง ต่อมาหน่วยงานทั้งสองนี้ก็ได้ประสานงานทดลองจ่ายงบประมาณล่วงหน้า เช่น ลุ่มน้ำลำพะยั้ง หัววัง-พั่งตัก เขื่อนยางชุม เป็นต้น

คนดีสังคมไทย (บุคคลตัวอย่างแห่งปี ๒๕๔๘)

ย นดีและเป็นเกียรติที่ได้รับเชิญให้มาในงานมอบประกาศนียบัตร และโล่เกียรติยศแด่ “คนดีสังคมไทย” ของ นิตยสารเส้นทางไทย ในวันนี้ ทุกสังคม กลุ่มชุมชน สมาคม มูลนิธิ ตลอดจนหน่วยงานราชการทุกแห่ง ต่างก็มีวัตถุประสงค์ ความมุ่งหมาย และแนวทางหลักในการดำเนินงานของคนแตกต่างกันไป แต่สิ่งหนึ่งที่ขาดไม่ได้ คือ ต้องการให้สมาชิก กลุ่มชนที่เกี่ยวข้องเป็นคนดี มีจริยธรรม ศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ แต่เมื่อโลกพัฒนาขึ้นจำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้นทรัพยากรธรรมชาติถูกแย่งนำมาใช้ประโยชน์มากขึ้น ทำให้เกิดปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมตามมา เกิดการแก่งแย่งแข่งขันกันในทุกๆ ด้าน เพื่อความอยู่รอดของตัวและพวกพ้อง ทำให้เห็นแก่ตัว จึงทำให้เกิดบุคคลที่ไม่ดีเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในเมืองและชุมชนใหญ่ๆ

นอกจากนี้ การสร้างค่านิยมในทางที่ผิดของบุคคลในระดับหัวหน้าบางคน เช่น การฟุ่มเฟือย จับจ่ายใช้สอย การกู้เงินมาใช้ในทางที่ผิดจำนวนมากเกินตัว การส่งเสริมการเล่นการพนัน อบายมุข การส่งเสริมชีวิตในราตรี ความยกย่องคนร่ำรวยที่ได้มาจากความไม่สุจริต เห็นแก่ตัวเองและพรรคพวก และเอาเปรียบคนยากจน ไม่สอนให้พึ่งตัวเอง อดทนต่อสู้เพื่อชีวิต แต่สอนให้รอรับความช่วยเหลือ สถานีรถไฟและสนามหลวง จึงยังมีคนพักอาศัยหลังบนนอนของคนไร้ที่อยู่ รายได้คนร่ำรวยกับคนจนในบ้าน เรียงห่างกันมากกว่า ๑๐ เท่า คนร่ำรวยมีจำนวนไม่มาก แต่คนจนยังมีจำนวนสูง มีสิทธิไม่เท่ากัน เช่น คนร่ำรวยมีบ้านหลายหลัง ทั้งในไทยและต่างประเทศ มีรถยนต์คันละ ๕-๒๐ คัน รถกว่า ๑๐ คันจอดในบ้าน มีสิทธิพิเศษเหนือคนจน บ้ายโฆษณาบ้านที่ดิน เริ่มจาก ๕ ล้านบาทขึ้นไป บ้านเอื้ออาทรมูลค่าเพียงหลังละ ๑.๕ แสน (๓๓ เท่า) คนร่ำรวยก็ยังคงหาโอกาสร่ำรวยต่อไป ไม่เพียงพอเท่านั้นเจ้าหน้าที่ของรัฐบางคนก็ร่ำรวยล้นฟ้า แม้บางคนเมื่อเข้าทำงานยากจน และตามกฎหมายกำหนดให้ข้าราชการต้องจน คือต้องไม่มีหุ้นทรัพย์สินเงินทองมีแต่เงินเดือน และต้องแจ้งทรัพย์สินก่อนและหลังรับตำแหน่ง ดังนั้นข้าราชการที่ร่ำรวยผิดปกติจึงต้องพยายามซุกซ่อน แต่โชคดีที่คนดียังมีอยู่มาก แม้ไม่ร่ำรวย ต้องต่อสู้ชีวิต

เพื่อความอยู่รอด และเพื่อความเป็นธรรมของสังคม แต่มีความสุข ขอให้อย่าท้อแท้หมดหวังขอให้
ยึดมั่นในความคิด ยึดหลักศาสนาทุกศาสนา เป็นสิ่งยึดเหนี่ยวนำทางชีวิตพึงสอนให้ทุกคนทำความดี
โดยเฉพาะพุทธศาสนาสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระบรมศาสดาของเราได้ทรงสอนหลักธรรม
ว่า ๒๕๕๑ ปี แล้วและบรรดาสาวกของท่านได้นำมาเผยแพร่ต่อจนถึงทุกวันนี้เป็นหลักที่ยึดความจริง
และไม่ล้าสมัยโดยให้ละเว้นความชั่ว ทำความดี ทำจิตใจให้เบิกบานอยู่เสมอ แก้ปัญหาด้วยอริยสัจ ๔
(ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค) การเดินสายกลาง ขอให้เชื่อกฎแห่งกรรม ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ผลบุญ
ผลกรรมที่ปฏิบัติไปจะเกิดในชาตินี้ไม่ช้าก็เร็ว

สำหรับมนุษยบุุคคลชนในโลกปัจจุบันโชคดีที่เราเกิดเป็นคนไทย และมีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเป็นพระประมุขของเรา เป็นแบบอย่างของ “คนดี” ผู้ทรงกระทำความดีเพื่อ
ประเทศไทยเพื่อพสกนิกรไทยเป็นเวลาสืบเนื่องมากกว่า ๖๐ ปี แล้ว พระองค์ทรงเป็นยอดแบบอย่าง

ของ “คนดี” ยึดหลักการครองชีวิต และดำรงชีวิตในหลักธรรมที่เรียกว่า “ทศพิธราชธรรม” หรือหลักธรรมของพระราชชา ๑๐ ข้อ มาโดยตลอด ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจใหญ่ๆน้อยๆเพื่อประเทศชาติและพสกนิกร ภายใต้พระบรมโพธิสมภาร ด้วยความวิริยอุตสาหะ ด้วยพระปรีชาญาณอันแรงกล้า ทรงเห็นดีเห็นชอบตราว่าพระราชกฤษฎีกาอย่างหนัก แม้ในปัจจุบันจะทรงพระประชวร และกำลังพระราชกายถดถอยลง แต่ก็ยังทรงงานอยู่ทุกวัน ทรงห่วงใยประเทศชาติและคนไทยอยู่ตลอดเวลา

พระราชทานพระบรมราชาทาน แก่พสกนิกรทุกหมู่เหล่าในวาระต่างๆ อยู่เสมอ เช่น ประชาชน นิสิต นักศึกษา นักเรียน นักเรียนทหาร ข้าราชการ ทหาร ครู ลูกเสือ ผู้แทนราษฎร ผู้พิพากษา องค์กรอิสระต่างๆ คณะรัฐมนตรี และคณะองคมนตรี เป็นต้น ทั้งนี้ในโอกาสและวาระต่างๆ เช่น วันรับพระราชทานปริญญาบัตร วันจบการศึกษา วันเริ่มเข้ารับราชการ วันเข้าถวายสัตย์ปฏิญาณ และวันเฉลิมพระชนมพรรษา เป็นต้น

เนื้อหาของพระบรมราชาทาน จะทรงเน้นให้ทำงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต เทียงตรง บริสุทธิ์ใจ รักชาติบ้านเมือง ความรับผิดชอบ ชั่วดี ละอายชั่ว กลัวบาป ขยันหมั่นเพียร มีระเบียบวินัย มีความสามัคคี สุขภาพ อ่อนโยน มีสัมมาคารวะ มีชีวิตที่เรียบง่าย พอมี พอกิน พอมี พอใช้

เหนือสิ่งอื่นใด ทุกสิ่งทุกอย่าง ทุกถ้อยทุกคำในพระบรมราชาทานเป็นพระราชจริยวัตรที่ทรงบำเพ็ญ ทรงปฏิบัติด้วยพระองค์เองทั้งสิ้น ตลอดพระชนมายุกว่า ๘๐ พรรษา ทรงเป็นแบบอย่างให้พวกเราทุกคนปฏิบัติตามด้วยความมั่นใจและภาคภูมิใจ

กระผมมีความยินดี และเป็นเกียรติที่ได้มีโอกาสอัญเชิญพระราชประวัติส่วนหนึ่งของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาเล่าให้ท่านผู้มีเกียรติได้ทราบ กระผมหวังว่าคงจะเป็นแนวทางให้ท่านทั้งหลาย ซึ่งเป็นคนดีอยู่แล้ว จะได้ยึดมั่นเป็นหลักในการดำเนินชีวิตให้ดียิ่งขึ้น และก้าวหน้าที่ยืนต่อไป โดยเดินตามรอยเบื้องพระยุคลบาทอย่างใกล้ชิดสืบไป

ขอให้พระองค์ทรงพระเจริญและมีพระสุขภาพ และอนามัยที่ดียิ่งขึ้น และทรงมีพระชนมายุยืนยืนนานตราบนานชั่วนี้รันดร์

ข้าราชการไทยใสสะอาด ตามรอยพระยุคลบาท

๑. พระราชประวัติ

- ๑.๑ ก่อนเสด็จขึ้นครองราชย์
- ๑.๒ เสด็จฯ ไปทรงเยี่ยมทั่วไทย
- ๑.๓ เสด็จฯ เยี่ยมมิตรประเทศ

๒. สภาพภูมิประเทศที่เสื่อมโทรม และเศรษฐกิจสังคมที่ถดถอย

๓. เศรษฐกิจพอเพียง

- ๓.๑ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง-ชีวิตที่เป็นจริงของคนไทย
- ๓.๒ การเกษตรทฤษฎีใหม่-จากแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ
- ๓.๓ องค์ประกอบของเศรษฐกิจพอเพียง

๔. จริยธรรมของข้าราชการพลเรือน ๑๐ ประการ

๕. สถาบันพระมหากษัตริย์-พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

- ๕.๑ ทรงไว้ซึ่งพระราชประสพการณ์อันยาวนาน
- ๕.๒ ทรงไว้ซึ่งพระราชอัจฉริยภาพอันล้ำเลิศ
- ๕.๓ ทรงไว้ซึ่งหลักการบริหารและปกครอง
- ๕.๔ ทรงแนะทางให้ผู้ปฏิบัติงานโครงการต่างๆ เป็นคนดีและคนเก่ง
- ๕.๕ ทรงยึดหลักธรรมต่างๆ และหลักทศพิธราชธรรม

ข้าราชการไทยใสสะอาด ตามรอยพระยุคลบาท

๑. พระราชประวัติ

๑.๑ ก่อนเสด็จขึ้นครองราชย์

วันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๐
สหรัฐอเมริกา

วันที่ ๒๐ กันยายน พ.ศ. ๒๔๗๒
พ.ศ. ๒๔๗๒-พ.ศ. ๒๔๗๖

พ.ศ. ๒๔๗๗-พ.ศ. ๒๔๘๘

พระราชสมภพ ณ เมืองเคมบริดจ์ รัฐแมสซาชูเซตส์

สมเด็จพระบรมราชชนก เสด็จทิวังคต
ทรงรับการศึกษเบื้องต้นในประเทศไทย พระบรมราชชนนี
ทรงให้สละพายกระดิกนมสดไปเสวยที่โรงเรียน
มาแตร์ เดอี ทุกวัน

ทรงศึกษาขั้นต้นจนถึงชั้นมหาวิทยาลัยในประเทศ
สวิตเซอร์แลนด์

วันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๘

ได้เสด็จนิวัตประเทศไทยครั้งที่ ๓ พร้อมกับ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลฯ
พระบรมเชษฐาธิราช รัชกาลที่ ๘

วันที่ ๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๙

ทั้ง ๒ พระองค์ได้เสด็จฯ ไปทรงเยี่ยมทุ่งนาบางเขน
ณ วัดพระศรีมหาธาตุและทอดพระเนตรกิจการของ
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน ได้ทอดพระเนตร
การกำเนิดของชาวนา และทรงหว่านข้าวในทุ่งนา

วันที่ ๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๙

รัชกาลที่ ๘ เสด็จสวรรคตโดยกะทันหัน ณ พระที่นั่ง
บรมพิมาน รัฐบาลได้กราบบังคับทูลเชิญสมเด็จพระ
เจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าภูมิพลอดุลยเดช เสด็จขึ้น
ครองราชย์เป็นพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๙ แห่ง
ราชวงศ์จักรี เมื่อพระชนมพรรษา ๑๙ พรรษา

วันที่ ๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๓

ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ตั้งการ
พระราชพิธีบรมราชาภิเษกขึ้น และได้พระราชทาน
พระปฐมบรมราชโองการว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม
เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” บัดนี้กาลเวลา
ได้ผ่านมามีได้ว่าเป็นพระราชสัจวาจา ซึ่งทรงยึดมั่น
บำเพ็ญมากกว่า ๕๙ ปี

๑.๒ เสด็จฯ ไปทรงเยี่ยมทั่วเมืองไทย

วันที่ ๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๙๔

พ.ศ. ๒๔๙๖-พ.ศ. ๒๔๙๘

เสด็จประพาสจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี ราชบุรี
เสด็จฯ ไปทรงเยี่ยมราษฎรในจังหวัดภาคกลาง ราชบุรี
สมุทรสาคร นครปฐม สุพรรณบุรี ชัยนาท สิงห์บุรี
อ่างทอง ออยุธยา

วันที่ ๒-๒๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๙๘

เสด็จฯ แปรพระราชฐานเยี่ยมจังหวัดในภาคอีสาน
ทุกจังหวัด ๑๙ วัน

วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์-๑๗ มีนาคม

เสด็จฯ ภาคเหนือทุกจังหวัด ๑๙ วัน

พ.ศ. ๒๕๐๑

วันที่ ๖-๒๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๒

เสด็จฯ เยี่ยมภาคใต้ทุกจังหวัด ๒๐ วัน

๑.๓ เสด็จฯ ไปทรงเยี่ยมมิตรประเทศ

วันที่ ๑๘ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๒-

เสด็จฯ เยี่ยมมิตรประเทศ ๒๘ ประเทศ

๒๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๑๐

วันที่ ๒๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๑๐

ทรงเยือนประเทศเดนมาร์ก ทรงสนพระราชหฤทัย
ในกิจการฟาร์มโคนมของเดนมาร์ก

พ.ศ. ๒๕๐๕

รัฐบาลเดนมาร์ก และสมาคมเกษตรกรเดนมาร์ก
ได้ร่วมกันน้อมเกล้าฯ ถวายโครงการส่งเสริมการเลี้ยง
โคนมเป็นของขวัญและได้ก่อตั้งฟาร์มโคนม
ไทยเดนมาร์กขึ้นที่ อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี

หลัง พ.ศ. ๒๕๐๒

ทรงเริ่มโครงการพระราชดำริ และพระราชประสงค์ต่างๆ และแปรพระราชฐานไปเยี่ยมราษฎรในภาคต่างๆ ทุกปี เป็นเวลา ๒๗ ปี โดยมีได้เสด็จฯ ต่างประเทศอีกเลยเสด็จฯ เยือนสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

พ.ศ. ๒๕๓๑

๒. สภาพภูมิประเทศที่เสื่อมโทรม และเศรษฐกิจสังคมที่ถดถอย

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เริ่มแผนที่ ๑ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๔-๒๕๐๘ และติดตามด้วยแผนที่ ๒ และแผนอื่นๆ ตามมา ถึงแม้จะมีผลสำเร็จ มีประโยชน์และมูลค่ามหาศาลนำความเจริญรุ่งเรืองให้แก่ประเทศไทยและประชาชนมากมายก็ตาม แต่ในแง่สังคมแล้ว มีจุดอ่อนหลายประการโดยเฉพาะชีวิตและสังคมในชนบท เช่น การส่งเสริมการสนับสนุนการ “หักล้างทางพง” เพื่อ “ทำไร่ทำนา” เพื่อปลูกพืชล้มลุกเศรษฐกิจส่งเป็นวัตถุดิบไปจำหน่ายต่างประเทศ ทำให้ป่าไม้ซึ่งเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีค่า ต้องสูญเสียและถูกทำลายลงอย่างรวดเร็ว เกิดความไม่สมดุลในระบบนิเวศ ดินเสื่อมโทรมและถูกชะล้างเกิดศัตรูธรรมชาติระบาดอย่างรุนแรง ทำให้ต้องใช้ปัจจัยในการผลิตที่ต้องนำเข้าจากต่างประเทศเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ เช่น เครื่องจักรกลการเกษตร ยานพาหนะขนส่ง น้ำมันเชื้อเพลิง ปุ๋ยเคมี และสารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืช เป็นต้น สภาพดินฟ้าอากาศก็แปรวนแปรเปลี่ยนแปลง เกิดสภาวะฝนแล้งและน้ำท่วมสลับกันเป็นประจำ ทางด้านการอุตสาหกรรมก็มีการลงทุนโดยใช้เงินทุน เทคโนโลยีที่ไม่ค่อยทันสมัย และวัตถุดิบจากต่างประเทศ สถานการณ์ทางการเมืองมักบีบให้ราคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ เพื่อเอาใจคนในเมืองและผู้ใช้แรงงานภาคอุตสาหกรรมมีการเก็บภาษีและค่าธรรมเนียมวัตถุดิบทางการเกษตรที่ส่งออก เพื่อให้มีราคาใกล้เคียงกับราคาตลาดโลก

เช่น ค่า premium ของข้าว และเงิน Cess ของยางพารา เป็นต้น สิ่งเหล่านี้และปัจจัยอื่นๆ มีผลให้เกษตรกรนับวันจะยากจนลงเรื่อยๆ เป็นหนี้สินทั้งในระบบและนอกระบบ สูญเสียที่ทำกิน คนหนุ่มสาวต้องละทิ้งถิ่นฐาน เข้าไปหางานและหาโอกาสที่คาดว่าจะดีกว่าในเมืองใหญ่และในต่างประเทศ ซึ่งก็ไม่จริงเสมอไป ชำบางรายกลับมีชีวิตและสิ่งแวดล้อมที่เลวกว่าเดิม ชีวิตครอบครัวต้องแตกแยก นอกจากนี้ผลพวงของการพัฒนาหรือสิ่งที่เรียกว่าความเจริญได้ขยายเข้าไปในชนบทส่วนหนึ่ง มีผลทำให้ค่านิยมในการพึ่งพาของจากต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น เช่น รถจักรยานยนต์ รถกระบะ ตู้เย็น โทรทัศน์ เต้าแก๊ส พัดลม วิทยุ โทรทัศน์ มือถือ ของอุปโภคและบริโภค รวมทั้งปัจจัยการผลิตต่างๆ ที่มีราคาแพง เช่น รถไถไถ ไร่ ปุยเคมี สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืช และพันธุ์พืชพันธุ์สัตว์ราคาแพง ที่ต้องนำเข้าจากต่างประเทศ สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นสาเหตุที่ซ้ำเติมให้สภาพเศรษฐกิจของชนบทอยู่ในสภาพที่ไม่พึ่งตนเอง เกินพอและเกินรายได้ยิ่งขึ้น

๓. เศรษฐกิจพอเพียง

๓.๑ แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง-ชีวิตที่เป็นจริงของคนไทย

ปัจจุบันมีการกล่าวถึง “ปรัชญา” หรือ “แนวคิด” ในการดำรงชีวิต หรือประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียง (Self sufficient หรือ sufficiency economy) กันมากขึ้น โดยเฉพาะในยามที่รัฐบาลเน้นนโยบายทางด้าน “เศรษฐกิจการค้า” และ “เศรษฐกิจพาณิชย์”

“เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นพระราชดำรัสที่ได้พระราชทานเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๐ และเพิ่มเติมเมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๑ ณ ศาลาดุสิตาลัย สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต แต่ตลอดระยะก่อนหน้านั้น เกือบกว่า ๔๐ ปีที่ผ่านมาในรัชกาลของพระองค์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้ทรงยึดแนวทางในหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาโดยตลอด ทรงแนะนำให้การประกอบอาชีพและดำรงชีวิตของพสกนิกรทุกหมู่เหล่า ทุกหนทุกแห่ง โดยเฉพาะประชาชนที่อยู่ในชนบทในท้องที่ห่างไกลซึ่งส่วนมากมีฐานะค่อนข้างยากจน ประกอบอาชีพการเกษตรเพื่อดำรงชีวิต แต่ก็ประชาชนส่วนใหญ่ และเปรียบเสมือนกระดูกสันหลังของประเทศ

พระองค์มีพระราชดำรัสในวาระและโอกาสต่างๆ อยู่เสมอเกี่ยวกับแนวคิดและหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้บุคคลทุกระดับได้ตระหนักถึงแนวทางสำคัญในการดำรงชีวิต ซึ่งค่อนข้างจะแตกต่างจากแนวคิดของนักวิชาการและนักเศรษฐศาสตร์ของประเทศในช่วงนั้น

พระราชดำริครั้งสำคัญครั้งแรกได้แก่ พระบรมราโชวาทเนื่องในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๑๗ และต่อเนื่องในวันศุกร์ที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๑๗ นอกจากนี้จะเป็นพระบรมราโชวาทที่ทรงเน้นให้ความสำคัญของบัณฑิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่มีต่อการสร้างสรรคความมั่นคงและเศรษฐกิจของชาติแล้ว ยังได้ทรงเน้นถึงแนวทางสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

“...การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐานคือ ความพอมีพอกิน พอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและใช้อุปกรณ์ที่ประหยัด แต่ถูกต้องหลักวิชาเมื่อได้พื้นฐานมั่นคงพร้อมพอควรและปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญและฐานะเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นโดยลำดับต่อไป หากจะมุ่งแต่จะทุ่มเทสร้างความเจริญ ยกเศรษฐกิจขึ้นให้รวดเร็วแต่ประการเดียว โดยไม่ให้แผนปฏิบัติการสัมพันธ์กับสภาวะของประเทศและของประชาชนโดยสอดคล้องด้วย ก็จะเกิดความไม่สมดุลในเรื่องต่างๆ ขึ้น ซึ่งอาจจะกลายเป็นความยุ่งยาก ล้มเหลวได้ในที่สุด...”

๓.๒ การเกษตร “ทฤษฎีใหม่” จากแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ

ในปี ๒๕๓๒ ซึ่งเป็นปีที่ ๔๓ แห่งรัชกาล หรือเมื่อทรงมีพระชนมายุ ๖๒ พรรษา ภายหลังจากที่ได้ทรงสั่งสมพระราชประสบการณ์จากชีวิตความเป็นอยู่ อาชีพ และสภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร และทิศทางเศรษฐกิจของประเทศที่กำลังจะเดินทางไป ตลอดจนข้อมูลทางการศึกษา วิจัยและพัฒนาจาก ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ทั้ง ๖ แห่ง อย่างละเอียดและรอบคอบแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงได้นำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์เป็นแนวทางการประกอบอาชีพเกษตรกรในชนบท เป็นครั้งแรกที่วัดมงคลชัยพัฒนา ตำบลห้วยบง อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี และต่อมาประชาชนรู้จักกันแพร่หลายในนาม “ทฤษฎีใหม่” หรือ “เกษตรทฤษฎีใหม่”

ซึ่งแบ่งออกเป็น ๓ ชั้นตอน ดังนี้

๑. ทฤษฎีใหม่ ชั้นที่ ๑ ซึ่งมีสมมติฐาน ดังนี้

- ๑.๑ เกษตรกรค่อนข้างยากจน
- ๑.๒ มีพื้นที่ไม่มากนัก ประมาณ ๑๐-๑๕ ไร่
- ๑.๓ ครอบครัวไม่ใหญ่มาก ๔-๖ คน
- ๑.๔ อยู่ในเขตใช้น้ำฝน ฝนตกไม่ชุกนัก
- ๑.๕ ดินมีสภาพที่เก็บกักน้ำได้
- ๑.๖ ต้องประหยัดและมีความสามัคคีกับ

เพื่อนบ้าน

๑.๗ ในระยะแรกมีความพอเพียงตามอัตภาพ
พอเลี้ยงตัวเองได้

เพื่อการบริหารและจัดการน้ำ ดิน และปัจจัยการผลิต ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ทรงกำหนดให้แบ่งพื้นที่ออกเป็น ๔ ส่วน และมีสัดส่วน ดังนี้ คือ ๓๐:๓๐:๓๐:๑๐ เพื่อทำกิจกรรม ๔ อย่าง ตามลำดับ คือ

๑. ขุดสระเก็บน้ำฝนธรรมชาติ
๒. ปลูกข้าวในฤดูฝน
๓. ปลูกพืชไร่ พืชสวน และไม้ล้มลุกผสมผสาน
๔. ที่อยู่อาศัย และเลี้ยงสัตว์

ตามทฤษฎี “เกษตรกรทฤษฎีใหม่” จะช่วยทำให้การเกษตรในเขตใช้น้ำฝนมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น และลดความเสี่ยงน้อยลง ดังนั้น ถ้าหากสามารถส่งน้ำชลประทานมาเสริมได้บ้างเป็นระยะ ก็จะทำให้เป็น “ทฤษฎีใหม่” ที่สมบูรณ์

๒. ทฤษฎีใหม่ ชั้นที่ ๒ เมื่อมีการทำเกษตร “ทฤษฎีใหม่” บริเวณใกล้เคียงมาขายขึ้น และเวลาผ่านไปผลผลิตและรายได้จะค่อยๆ เพิ่มพูนขึ้น เกษตรกรมีประสบการณ์มากขึ้น จึงจำเป็นต้องปรับปรุงตนเองขยายการผลิต รวมกลุ่มการผลิต จัดหาและจำหน่ายวัสดุปัจจัยการผลิตและการดำรงชีวิตในราคาที่ถูกลง ตลอดจนสวัสดิการต่างๆ สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งของจำเป็นของชีวิตประจำวัน แต่การ

ลงทุนจากเงินสะสมอาจต้องใช้เวลานาน หากได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนจากหน่วยราชการ มูลนิธิ และเอกชน จะทำให้งานเริ่มต้นได้เร็วขึ้น

๓. ทฤษฎีใหม่ ขั้นที่ ๓ เมื่อกิจการขั้นที่ ๑ และขั้นที่ ๒ เติบโตขึ้น เกษตรกรก็ควรจะร่วมกันทำธุรกิจย่อยๆ เช่น ร้านสหกรณ์ โรงสีข้าว สถานที่บริการเครื่องจักรกลการเกษตร และสถานที่จำหน่ายเชื้อเพลิง เป็นต้น แต่ธุรกิจเหล่านี้จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือและเงินทุนจากภายนอก เช่น ธนาคาร บริษัทน้ำมัน และเอกชนภาคต่างๆ

วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๓๗ ในวโรกาสที่พระราชทานพระราชดำรัสแก่คณะบุคคลต่างๆ ที่เข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคลเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้มีพระราชปรารภครั้งแรกเกี่ยวกับ **“ทฤษฎีใหม่”**

- วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๓๗ มีพระราชดำรัสเพิ่มเติมเกี่ยวกับ **“ทฤษฎีใหม่”**

- ปี ๒๕๓๙ เกิดวิกฤตเศรษฐกิจอย่างรุนแรงในประเทศไทย

- ปี ๒๕๔๐ เศรษฐกิจวิกฤตรุนแรงเพิ่มมากขึ้น สถาบันการเงิน ธุรกิจห้างสรรพสินค้า ธุรกิจการค้า และโรงงานอุตสาหกรรมหลายแห่งต้องหยุดกิจการ พนักงานและคนงานจำนวนมากว่างงาน ผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัดต้องกลับถิ่นเดิม รัฐบาลและหน่วยงานราชการหลายแห่งเห็นความจำเป็นและความสำคัญของการเกษตร **“ทฤษฎีใหม่”** และเร่งขยายผลทั่วประเทศ ตลอดจนคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบนำโครงการ **“ทฤษฎีใหม่”** ไปใช้เป็นแนวทางหนึ่งในการช่วยเหลือประชาชนในภาวะเศรษฐกิจถดถอย พระราชดำริ **“ทฤษฎีใหม่”** เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับความปรวนแปรและหลากหลายของสิ่งมีชีวิต เช่น คน พืช และสัตว์ เป็นต้น และสิ่งไม่มีชีวิตอีกมาก เช่น สภาพดิน ฟ้า อากาศ ระบบ

เศรษฐกิจ สังคม และประเพณีของท้องถิ่นต่างๆ ดังนั้น หลักเกณฑ์ต่างๆ จึงอาจปรับปรุงและยืดหยุ่นได้ บางท้องถิ่นที่อาจจะสอดคล้องกับที่ทางราชการเคยแนะนำหรือระบบที่เกษตรกรเคยปฏิบัติอยู่บ้างแล้ว จึงอาจปรับปรุงหรือปฏิบัติอย่างเดิมต่อไปโดยไม่เป็นสิ่งที่เสียหาย ไม่จำเป็นต้องทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” เสมอไป ประเด็นสำคัญของ “ทฤษฎีใหม่” อยู่ที่ควรมีสมมติฐานและวิธีการแบ่งพื้นที่ ออกเป็น ๔ ส่วนตามที่กำหนดไว้

ปัจจุบันแปลงทฤษฎีใหม่ได้กระจายไปทั่วประเทศจำนวนมาก โดยเฉพาะทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคกลาง

๓.๓ องค์ประกอบของเศรษฐกิจพอเพียง

๑. **พึ่งตนเอง**
- **อุ้มชูตัวเองให้พอเพียงกับตัวเอง**
  - **ต้องไม่พึ่งพื่อ อยู่อย่างประหยัด**

ฯลฯ

- รักศักดิ์ศรีของตนเอง เลิกระบบขอ ระบบฝาก ระบบเส้น
- ช่วยเหลือพอให้ช่วยตัวเองได้ ใช้ความสามารถของตนเอง ไม่รอรับความช่วยเหลือหรือบริจาคจากรัฐบาลอยู่เสมอ
- ต้องเรียนรู้หาประสบการณ์ บริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ
- ประหยัดค่าใช้จ่าย ประหยัดงบประมาณ ลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น ใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล อย่าฟุ่มเฟือย อย่าฟุ้งเฟ้อ
- พยายามใช้ของที่มีอยู่แล้ว ของที่ผลิตได้เอง หรือผลิตในประเทศ

- ประหยัดการใช้และหมุนเวียนการใช้ปัจจัยสี่ เช่น อาหาร เชื้อเพลิง น้ำ ไฟฟ้า กระดาษ บ้าน ชยะ เป็นต้น
- มั่นใจในตัวเอง ยืนได้ด้วยตัวเอง แต่ถ้าจำเป็นต้องกู้ยืมก็ทำได้ แต่การใช้ต้องมีเหตุผล เช่น มีรายได้ตอบแทนแน่นอน

๒. พอประมาณ

- พอประมาณตามอัตภาพ
- ทำโครงการต้องทำให้รอบคอบ อย่าตาโตเกินไป
- ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่หรูหรา อาจมีของหรูหราก็ได้ แต่ต้องไม่ไปเบียดเบียนคนอื่น
- พอมี พอกิน พออยู่ มีความสงบ
- (เศรษฐกิจพอเพียง) จะปฏิบัติ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ คงทำไม่ได้ เพียงครอบคลุมเฉพาะหนึ่งส่วนสี่ (๒๕ เปอร์เซ็นต์) ก็น่าจะพอ

ฯลฯ

- ประเทศกำลังพัฒนาค่อนข้างยากจน ขาดทรัพยากรธรรมชาติ เชื้อเพลิง แร่ธาตุ เคยมีทรัพยากรป่าไม้ ดิน น้ำ สมบูรณ์ แต่การบริหารจัดการไม่ดี ถูกทำลายไปมาก
- มีประชากรมาก จึงต้องพัฒนาให้มีความรู้ รู้จักการวางแผนการปฏิบัติที่ดีตามลำดับขั้นตอน ตามความสำคัญ ตามกำลังคน ตามกำลังเงินที่มี และตามอัตภาพ งานใดที่ขาดงบประมาณ ก็ระงับไว้ก่อน วางแผนต่อยอดในอนาคต
- ไม่ควรใช้ปัจจัยดำรงชีวิตที่มีราคาสูงนัก หากมีของที่ผลิตได้เองในประเทศควรใช้
- รู้จักประหยัด เก็บออม ไม่ใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย

๓. เตินสายกลาง

- ไม่สุดโต่ง ไม่โลภมาก
- ตั้งอยู่ในความไม่ประมาท
- งานปรับได้ ยืดหยุ่นได้
- ไม่รวย แต่ก็ไม่จน ไม่อดอยาก

ฯลฯ

- อย่าตั้งความหวังของผลงานให้ตรงตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่คาดหวังไว้มากนัก แต่ต้องทำงานตามหลักการและวิธีที่กำหนดไว้ หากผลงานไม่ตรงตามที่คาดหวังไว้ ต้องยอมรับสภาพความเป็นจริง และปรับแผนงานได้ในอนาคต
- ต้องมีความซื่อตรงกับงาน ยึดหลักความถูกต้อง เป็นธรรม
- กระจายทุน แรงงาน ผลผลิตต่างๆ ตลอดปี

๔. มีภูมิคุ้มกัน

- พยายามลดคนกลาง ลดค่าขนส่ง
- อุ่มชูให้ประชาชนมีงานทำ มีรายได้
- ขยันหมั่นเพียร หาความรู้ตลอดชีวิต
- รู้จักอดทน อดกลั้น

ฯลฯ

- มีความรู้ ความสามัคคี กับงานที่ทำพอสมควร
- พัฒนาศักยภาพให้มีความรู้ ความสามารถ
- เลือกคนดี คนเก่งทำงาน
- อย่าแห่ทำตามกันโดยไม่มีความรู้และประสบการณ์

ตัวอย่างของภูมิคุ้มกัน

๑. ร่างกายแข็งแรง สุขภาพดี
๒. มีความรู้และประสบการณ์
๓. มีเงินเก็บสำรอง
๔. มีอาหารและน้ำสำรอง
๕. มีชื่อเสียง (Credit)

๕. มีเหตุผล

- จะทำโครงการอะไรจะต้องนึกถึงอัตราและสิ่งแวดล้อม
- บางอย่างอาจดูฟุ่มเฟือย แต่ถ้าทำให้มีความสุข ถ้าทำได้ก็สมควรที่จะทำ
- เสียสละประโยชน์ส่วนตัวเพื่อประโยชน์อันยิ่งใหญ่ของส่วนรวมและประเทศชาติ

๖. ๗.๗

- การทำงานต้องใช้ความรู้ สติปัญญา สามารถเลือกทำงานได้ตามแผนงานและลำดับความสำคัญที่ถูกต้อง และสามารถปรับเปลี่ยนงานได้เมื่อประสบปัญหาอุปสรรค
- พอใจในสิ่งที่มีอยู่ และได้มาโดยชอบธรรม
- พอใจในหน้าที่การงาน ถึงแม้จะไม่ตรงกับวิชาที่เรียนมา ต้องรู้จักปรับ
- ติดตามความก้าวหน้าของบ้านเมืองและของโลกอยู่เสมอ
- งานบางอย่างทำเองไม่ได้ ก็อาจจ้างเอกชนหรือผู้ชำนาญทำ แต่ต้องโปร่งใส

๖. เป็นคนดี

- พอใจในสิ่งที่ได้รับ มีความโลภน้อยก็เบียดเบียนคนอื่นน้อย
- บำเพ็ญกรณียกิจด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ซื่อตรงต่องาน ต่อหน้าที่
- ยึดมั่นศีลธรรมและความยุติธรรม
- บำเพ็ญความดีด้วยน้ำใจอันบริสุทธิ์
- ขยันหมั่นเพียร
- ต้องรู้จักตัวเอง ไม่อวดดี ไม่หลงตัว ไม่อวดเก่ง ไม่โอ้อวด รู้จักถ่อมตัว รู้จักรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น ไม่พูดมาก พูดในวาระที่ควรพูด
- รู้จักเสียสละ ทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวม เพื่อสังคมที่ดี เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติ
- ต้องหาความรู้และประสบการณ์เพิ่มเติมตลอดชีวิต

รู้จักสามัคคี

รู้ : - รู้จักสภาพบ้านเมือง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม
- รู้จักรักษาภาพธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น อนุรักษ์ธรรมชาติ น้ำ ดิน ป่า ลดการตัดต้นไม้ ปลูกต้นไม้ ลดการเผาป่า ลดการผลิตขยะ ลดการทำน้ำเสีย ลดการใช้ไม้ปา ลดการบริโภคอาหารจากป่า ลดการทำลายภูเขา ลดการทำลายป่าดงดิบ ลดการทำลายป่าชายเลน ฯลฯ

รัก : - รักครอบครัว รักงาน รักเพื่อนบ้านและเพื่อนร่วมงาน และรักบ้านเมือง

สามัคคี :

๗. มีความสามัคคี
- ถือเอาความรัก ความสามัคคีปรองดองกัน หันหน้าเข้าหากัน มองกันในทางที่ดี
  - ทำงานด้วยความเห็นอกเห็นใจกัน เมตตา มุ่งดี มุ่งเจริญต่อกัน
  - บริหารจัดการให้เป็นการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน
  - ความรู้อาจเหมือนกัน แต่ความเห็นอาจต่างกัน ต้องปรึกษากัน (โดยปัญญา) อย่าเถียงกัน (โดยใช้อารมณ์) จะได้คำตอบ เพราะความจริงมีอย่างเดียว แต่ความเท็จมีหลายอย่าง

เกษตรกร เพื่อนบ้าน ต้องพบปะ ประชุม แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นกันบ่อยๆ และเสรี และอาจแลกเปลี่ยนผลิตผลการเกษตรและอาหารกันบ้าง คนรวยอย่าเบียดเบียนคนจน

*** ข้อความตัวอักษรที่เป็นกระแสพระราชดำรัส ตัวอักษรธรรมดาเป็นการขยายข้อความของผู้เขียน ***

๔. จริยธรรมของข้าราชการพลเรือน ๑๐ ประการ

จริยธรรมข้าราชการพลเรือนที่กำหนดไว้มี ๑๐ ประการ คือ

๑. ข้าราชการต้องยึดมั่นในจริยธรรมและยืนหยัดกระทำในสิ่งที่ถูกต้องและเป็นธรรม
๒. ข้าราชการต้องมีจิตสำนึกที่ดีและความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เสียสละ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรวดเร็ว โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้
๓. ข้าราชการต้องแยกเรื่องส่วนตัวออกจากตำแหน่งหน้าที่ และยึดถือประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน

๔. ข้าราชการต้องละเว้นจากการแสวงประโยชน์ที่มีขอบโดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่ และไม่กระทำการอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม
๕. ข้าราชการต้องเคารพและปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายอย่างตรงไปตรงมา
๖. ข้าราชการต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรม เป็นกลางทางการเมือง ให้บริการแก่ประชาชนโดยมีอัธยาศัยที่ดี และไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม
๗. ข้าราชการต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของทางราชการอย่างเคร่งครัดและรวดเร็ว ไม่ถ่วงเวลาให้เนิ่นช้า และใช้ข้อมูลข่าวสารที่ได้มาจากการดำเนินงานเพื่องานในหน้าที่ และให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนอย่างครบถ้วน ถูกต้อง ทันการณ์ และไม่บิดเบือนข้อเท็จจริง
๘. ข้าราชการต้องมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน รักษาคุณภาพและมาตรฐานแห่งวิชาชีพโดยเคร่งครัด
๙. ข้าราชการต้องยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
๑๐. ข้าราชการต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำรงตน รักษาชื่อเสียงและภาพลักษณ์ของราชการโดยรวม

๕. สถาบันพระมหากษัตริย์-พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

คนไทยโชคดีที่มีพระมหากษัตริย์ที่ทรงเป็นแบบอย่างที่ดี ที่เคารพรัก เกิดทุน ลักการะด้วยความจริงใจ บางคนยังนับถือบูชาเหมือนพ่อ พ่อหลวง เจ้าหลวง หรือเทพเจ้า

- ทรงดำรงตำแหน่งพระประมุขของประเทศ ทรงดำรงตำแหน่งจอมทัพไทย ภายใต้รัฐธรรมนูญที่เป็นกฎหมายสูงสุด ทรงใช้อำนาจอธิปไตยซึ่งเป็นของปวงชนชาวไทยทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล และทรงปฏิบัติโดยเคร่งครัด มิเคยทรงล่วงละเมิดเลย

- ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ พระองค์ไม่จำเป็นต้องประกอบพระราชกรณียกิจใดๆ ในการวิจัยพัฒนาและส่งเสริมอาชีพของประชาชน แต่เนื่องจากทรงทราบสถานการณ์ความเป็นอยู่ของประชาชน ความยากจนของพสกนิกร ทรงมีพระราชปณิธานตั้งแต่เริ่มครองสิริราชสมบัติที่จะช่วยเหลือประชาชน แก้ไขความทุกข์ยาก ทรงยอมสละพระวรกาย ทรงสละเวลา และทรัพย์สินส่วนพระองค์ เพื่อทรงงานพระราชดำริต่างๆ ด้วยพระองค์เอง และชี้ทางให้หน่วยราชการต่างๆ ได้ตามรอยพระยุคลบาทเริ่มจากความจำเป็นตามลำดับขั้นตอน สร้างพื้นฐาน คือ ความพอมิ พอกิน พอใช้ ของประชาชนส่วนใหญ่ เป็นเบื้องต้นก่อน เมื่อมั่นคงแล้วจึงขยายงานต่อไป

นอกจากนี้ ทรงใช้อำนาจอธิปไตยทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล โดยเฉพาะการลงพระปรมาภิไธยในร่างพระราชบัญญัติใดๆ ที่เสนอโดยรัฐสภาผ่านนายกรัฐมนตรี พระองค์มีพระราชอำนาจที่จะวินิจฉัยว่าจะทรงเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบ พ.ร.บ. นั้น ดังนั้นพระองค์จึงจำเป็นต้องทรงทราบความเป็นมาและรายละเอียดของ พ.ร.บ. นั้นๆ พอสมควร การทรงงานดังกล่าวจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทรงรอบรู้พระราชกรณียกิจต่างๆ และเหตุการณ์บ้านเมืองรอบพระวรกายบ้าง พอสมควร ทรงงานติดต่อกันมากกว่า ๖๓ ปี (๒๔๘๙-๒๕๕๒) โดยทรงบำเพ็ญพระราชจริยวัตร ดังนี้

๕.๑ ทรงไว้ซึ่งพระราชประสงค์อันยาวนาน

๑. ทรงปฏิบัติพระราชภารกิจและพระกรณียกิจอันยาวนานกว่า ๖๐ ปี ตั้งแต่ ๙ มิถุนายน ๒๔๘๙ ถึง ๙ มิถุนายน ๒๕๔๙ ทรงครองราชย์ ๖๐ ปี ผ่านรัฐบาล ๓๗ คณะ นายกรัฐมนตรี ๑๘ คน
๒. เล็ดจ์ฯ แปรพระราชฐานและประพาสผืนแผ่นดินไทย ๗๑ จังหวัด (๗๖ จังหวัด) เป็นเวลาติดต่อกันกว่า ๗ ปี (๒๔๙๖-๒๕๐๒)

๓. เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมเยียนมิตรประเทศ ๒๘ ประเทศ เป็นเวลา ๙ ปี (๒๕๐๒-๒๕๑๐)

๔. หลังจากนั้นเสด็จฯ ประเทศไทยทุกภาค (เหนือ ตะวันออกเฉียงเหนือ ใต้ และกลาง) ทุกปี ปีละไม่ต่ำกว่า ๖ เดือน เพื่อริเริ่มโครงการพระราชดำริต่างๆ และต่อยอดโครงการกับติดตามงานทุกปี เป็นเวลาต่อเนื่องไม่ต่ำกว่า ๓๒ ปี (๒๕๑๐-๒๕๔๑)

๕.๒ ทรงไว้ซึ่งพระราชอัจฉริยภาพอันล้ำเลิศ

เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปทั้งภายในและต่างประเทศว่าทรงมีพระราชอัจฉริยภาพและพระปรีชาญาณในศิลปวิทยาหลายสาขา เช่น วิทยาศาสตร์การเกษตร กลไกกรรม การเลี้ยงสัตว์ การประมง อาหาร น้ำ ป่าไม้ ดิน ฝนหลวง การแพทย์ การสาธารณสุข เป็นต้น แม้แต่ทางศิลปศาสตร์ ซึ่งต้องใช้ทักษะอย่างสูง เช่น ดนตรี ถ่ายภาพ วาดภาพ การปั้น การต่อเรือ การกีฬาเรือใบ สก๊ิก และเบตมินตัน เป็นต้น ตลอดจนพระราชนิพนธ์ต่างๆ เช่น ตีโต นายอินทร์ผู้ปิดทองหลังพระ พระมหาชนก และคุณทองแดง เป็นต้น

๕.๓ ทรงไว้ซึ่งหลักการบริหารและปกครอง

๑. ทรงบำเพ็ญองค์เป็นแบบอย่าง เช่น ประหยัด เศรษฐกิจพอเพียง ชยัน อดทน อดกลั้น เข้มแข็ง มีความเพียร วิริยะ อุทสาหะ สมานธิ รักษาความสัตย์และสัจจะ เป็นต้น

๒. ทรงให้กำลังใจ ชมเชย และตอบแทนผู้กระทำความดี แต่มิใช่เงินทอง ของขวัญ หรือตำแหน่งทางราชการ แต่ส่วนใหญ่ คือ ความสุขของชีวิตที่มีโอกาสได้รับใช้สนองเบื้องพระยุคลบาทเพื่อทำงานให้ประเทศชาติและประชาชนคนไทย และพระราชอิริยาบถที่พระราชทาน เช่น ๑) ชมเชยผ่านบุคคลอื่น ๒) ทรงชมเชยด้วยพระองค์เองในวโรกาสต่างๆ ๓) ทรงทักทายในวโรกาสต่างๆ ๔) ทรงเยี่ยม พระโอรส ๕) พระราชทานเหรียญส่วนพระองค์ ๖) พระราชทานเหรียญตรา และ ๗) พระราชทานน้ำสังข์

๓. ทรงมีหลักการเตรียมโครงการต่างๆ

๔. ทรงสร้างผู้ร่วมถวายงาน

๕.๔ ทรงแนะนำให้ผู้ปฏิบัติงานโครงการต่างๆ เป็นคนดีและคนเก่ง

๑. ทรงพระราชทานพระบรมราโชวาทในโอกาสต่างๆ เช่น วันขึ้นปีใหม่ (๒๕๙๔-๒๕๕๑, ๕๗ ปี) วันเฉลิมพระชนมพรรษา วันพระราชทานปริญญาบัตร และกระบี่ วันข้าราชการพลเรือน วันสวนสนามทหารรักษาพระองค์ เป็นต้น

๒. ทรงเน้นให้มีความสามัคคี และทำงานประสานกันแบบผสมผสานหรือบูรณาการ สิ่งสำคัญสูงสุด คือ ทุกสิ่งที่พระราชทานแก่ประชาชนเป็นสิ่งที่ทรงบำเพ็ญ ทรงปฏิบัติ ยึดมั่น ถือนั้น ด้วยพระองค์เองมาตลอด มิได้ทรงเสแสร้งแต่อย่างใด ผู้ที่เฝ้าฯ โดยใกล้ชิดจะได้รับทราบอย่างแท้จริง ด้วยตนเองทุกคน

๕.๕ ทรงยึดหลักธรรมต่างๆ และหลักทศพิธราชธรรม

- หลักธรรมต่างๆ เช่น พรหมวิหาร ๔ (เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา) คุณธรรม ๔ (สัจจะ ทมะ ขันติ จาคะ) เป็นต้น

- ทศพิธราชธรรม ได้แก่

๑. ทาน คือ การให้
๒. ศีล คือ การรักษากาย วาจาให้เรียบร้อย
๓. บริจาคะ คือ ความเสียสละ
๔. อာชวชะ คือ ความซื่อตรง
๕. มัททวะ คือ ความอ่อนโยน
๖. ตะบะ คือ การข่มกิเลส
๗. อักโกธะ คือ ความไม่โกรธ
๘. อวิหิงสา คือ ความไม่เบียดเบียน
๙. ขันติ คือ ความอดทน
๑๐. อวิโรธนะ คือ ความไม่คลาตจากธรรม

ข้าราชการในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อชาติและประชาชน^๑

๑) คำนำ

๒) แนะนำตัวเอง

๓) คุณสมบัติของข้าราชการไทยที่ดี

๔) ปัญหาของระบบข้าราชการไทยในปัจจุบัน

๕) แนวทางแก้ไข

๕.๑ ปฏิบัติตามกฎหมายโดยเคร่งครัด

- ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐
- ตามพระราชบัญญัติข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑
- สมาคมข้าราชการพลเรือน

๕.๒ การสร้างคนให้เป็นคนดี

- พันธธรรม
- สิ่งแวดล้อม แบบอย่างที่ดีของข้าราชการ

๑) สถาบันพระพุทธศาสนา

๒) สถาบันพระมหากษัตริย์

๖) สถาบันพระมหากษัตริย์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

๖.๑ ทรงยึดหลักทศพิธราชธรรม

๖.๒ ทรงไว้ซึ่งพระราชประสพการณ์อันยาวนาน

๖.๓ ทรงไว้ซึ่งพระราชอัจฉริยภาพอันล้ำเลิศ

๖.๔ ทรงไว้ซึ่งหลักการบริหารและปกครอง

๖.๕ ทรงแนะนำให้ผู้ปฏิบัติงานเป็นคนเก่งและคนดี

๗) ถวายพระพร

^๑ เอกสารประกอบการบรรยาย เรื่อง “ข้าราชการในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อชาติและประชาชน” เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๒ เมษายน ๒๕๕๒ เวลา ๐๙.๑๕ - ๑๐.๑๕ น. ณ หอประชุมสุโขทัยประดิษฐ์ สำนักงาน ก.พ. จังหวัดนนทบุรี

๑) คำนำ

ขอขอบพระคุณสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ที่ได้เชิญผมมาแสดงปาฐกถาในหัวเรื่องที่สำคัญ วาระที่สำคัญ และสถานที่ และกลุ่มบุคคลที่มีความสำคัญในวันนี้ มีความยินดีและเป็นเกียรติอย่างยิ่งในฐานะที่เป็นอดีตข้าราชการพลเรือนในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และปัจจุบันองคมนตรีในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

นอกจากนี้ ยังมีความปิติยินดีอย่างยิ่งที่วันที่ ๒ เมษายน ๒๕๕๒ เป็นวันคล้ายวันพระราชสมภพ ปีที่ ๕๔ ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ผมขอถือโอกาสนี้ถวายพระพรขอให้ทรงมีพระพลานามัยที่สุขสมบูรณ์ และมีพระชนมายุยืนนาน สถิตอยู่ในหัวใจของชาวไทยตลอดชั่วกาลนาน

แต่ก็มีความสงสัยและห่วงใยอยู่บ้างเล็กน้อย คือ

๑. หัวข้อปาฐกถาพิเศษ “**ข้าราชการในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อชาติและประชาชน**” หมายความว่าอะไร แต่เข้าใจจากคำชี้แจงของท่านเลขาธิการ ก.พ. และรองเลขาธิการ ก.พ. แล้วสรุปประเด็น ปาฐกถา คือ “**หลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อันเป็นแบบอย่างและเป็นแนวทางปฏิบัติให้แก่ประชาชนในทุกสาขาอาชีพได้นำไปประยุกต์ใช้**”

หลักปฏิบัติของราชการเพื่อให้สมกับเป็นข้าราชการ ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ สูงสุดกับประชาชน

๒. หัวข้อของการจัดงานวันข้าราชการพลเรือน “เพื่อชาติ เพื่อประชาชน ร่วมกันฟันฝ่าด้วยหลัก “เศรษฐกิจพอเพียง” ในฐานะองคมนตรีฝ่ายเกษตร บรรยายเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงอยู่บ่อยๆ อาจจะต้องกล่าวบ้าง แต่พิจารณาจากกำหนดการตั้งแต่ ๒๖ มีนาคม เป็นต้นมา จนถึงวันที่ ๒ เมษายน รวม ๘ วัน ก็ไม่มีหัวข้อเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงเลย คงไม่ต้องพูดกัน ณ โอกาสนี้

๓. เหตุการณ์บ้านเมือง คຸກ ๒๗ มีนาคม ๒๕๕๒ มีรายการ Phone in เข้ามาบ่อยๆ ในฐานะองคมนตรีคงจะต้องระมัดระวังเป็นพิเศษ การแต่งตัว การพูด การอ้างอิง ปกติมีอาการขำ ได้ยินข้อมูล คำบอกเล่าจากแหล่งต่างๆ ก็ต้องเงียบ ทำให้การบรรยายหมดสนุกไปมาก และต้องกลับมาอ่านตำราใหม่เพื่อทบทวนความรู้

๒) แนะนำตัวเอง

๑. ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๑ พระมหากษัตริย์ มี ๑๘ มาตรา มาตรา ๘-๒๕ มีที่เกี่ยวข้องกับองคมนตรี ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑๒ พระมหากษัตริย์ทรงเลือกและทรงแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิเป็นประธานองคมนตรีคนหนึ่ง และองคมนตรี อื่นอีกไม่เกินสิบแปดคน ประกอบเป็นคณะองคมนตรี

คณะองคมนตรีมีหน้าที่ถวายความเห็นต่อพระมหากษัตริย์ในพระราชกรณียกิจทั้งปวงที่พระมหากษัตริย์ทรงปรึกษา และมีหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๑๓ การเลือกและแต่งตั้งองคมนตรี หรือการให้องคมนตรีพ้นจากตำแหน่ง ให้เป็นไปตามพระราชอัธยาศัย

มาตรา ๑๔ องคมนตรีต้องไม่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา กรรมการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาล

การมีความสำนึกและความภาคภูมิใจ ในการเป็นข้าราชการ ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ปกครอง กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ข้าราชการที่มีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ พนักงานรัฐวิสาหกิจ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ หรือสมาชิก หรือเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมือง และต้องไม่แสดงการฝักใฝ่ในพรรคการเมืองใดๆ

มาตรา ๑๕ คำถวายสัตย์ปฏิญาณ (ขอกล่าวข้างหลัง)

มาตรา ๑๖ องคมนตรีพ้นจากตำแหน่ง เมื่อตาย ลาออก หรือมีพระบรมราชโองการให้พ้นจากตำแหน่ง

๒. คณะองคมนตรีในปัจจุบันจำนวนครบทั้ง ๑๙ ท่าน อายุประมาณตั้งแต่ ๖๐-๘๘ ปี

๓. วุฒิเมื่อศึกษาในระดับปริญญาตรี แบ่งออกเป็น นิติศาสตร์ ๘ ทหาร หรือยุทธศาสตร์ ๔ วิศวกรรมศาสตร์ ๔ แพทยศาสตร์ ๑ รัฐศาสตร์ ๑ และเกษตรศาสตร์ ๑

๔. สถานภาพสมรส โสด หรือหย่า ๕ มีภรรยา ๑๔

๕. ประวัติ

- เกิด ๓๐ ตุลาคม ๒๔๗๔ ก่อนเปลี่ยนการปกครองจาก “ระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์” มาเป็นระบอบ “ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” (๒๔ มิถุนายน ๒๕๓๕)

- การศึกษา โรงเรียนระดับประถมและมัธยม ๙ โรงเรียน ใน ๔ จังหวัด

- ระดับอุดมศึกษาในประเทศ ๓ แห่ง ในต่างประเทศ ๒ แห่ง

- รับราชการรวม ๒๔ ปี กรมเดียวตลอด เมื่อ ๑๒ พฤษภาคม ๒๔๙๙ นักสิทธิกรเป็นเวลา ๑๖ ปี (๒๔๙๙-๒๕๑๕) กรมกสิกรรมเปลี่ยนชื่อเป็น กรมวิชาการเกษตร นักวิชาการเกษตร ๘ ปี (๒๕๑๕-๒๕๒๓)

- รองอธิบดีกรมวิชาการเกษตร ๑๑ ปี (๒๕๒๓-๒๕๓๔)

- อธิบดีกรมวิชาการเกษตร ๘ เดือน (๑ ตุลาคม ๒๕๓๔-๑๕ มิถุนายน ๒๕๓๕) พัน
ตำหน่งเมื่อ ๑ ตุลาคม ๒๕๓๕ เวลา ๑๖.๓๐ น.

- เป็นข้าราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รวม ๓๖ ปี ๕ เดือน ๑๙ วัน

๖. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้เข้ารับหน้าที่
องคมนตรี เมื่อวันที่ ๙ เดือน ๙ (กันยายน) ๒๕๓๗ โดยเข้าเฝ้าฯ ถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระพักตร์
เมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๓๗ ด้วยถ้อยคำดังต่อไปนี้

ข้าพระพุทธเจ้า นายอำพล เสนาณรงค์ บอถวายสัตย์ปฏิญาณว่า
ข้าพระพุทธเจ้าจะจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ และจะปฏิบัติหน้าที่
ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชน
ทั้งจะรักษาไว้และปฏิบัติตามซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
ทุกประการ

เป็นองคมนตรีโดยมิได้คาดหวังหรือคาดหวัง เดิมเพียงแต่ขอรับใช้งานโครงการพระราชดำริ
ต่อไปบ้าง ในฐานะอดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวง

นับตั้งแต่วันนั้นจนบัดนี้ เป็นเวลาประมาณ ๑๕ ปี ได้ปฏิบัติตามคำถวายสัตย์ปฏิญาณโดย
เคร่งครัด และมั่นใจว่านับตั้งแต่รับราชการในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ตั้งแต่วันที่ ๑๒ พฤษภาคม
๒๔๙๙ จนถึงบัดนี้ ได้ปฏิบัติและประพฤติเหมือนอย่างคำปฏิญาณมาโดยมิได้คลาดเคลื่อน และมั่นใจ
ว่าจะปฏิบัติต่อไปจนกว่าชีวิตจะหาไม่

๓) คุณสมบัติของข้าราชการไทยที่ดี

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวผู้ทรงไว้ซึ่งทศพิธราชธรรม และพระมหากษัตริย์คุณอันประเสริฐ
ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานพระบรมราโชวาทแก่ข้าราชการพลเรือน
เนื่องในวันข้าราชการพลเรือน ๑ เมษายน ทุกปี ตั้งแต่ปี ๒๕๒๔ เป็นเวลาต่อเนื่องมา ๒๙ ปี และ
เป็นพระบรมราโชวาทที่มีคุณค่าล้ำเลิศที่ข้าราชการทุกคนควรน้อมเกล้าฯน้อมกระหม่อมรับไว้ เพื่อเป็น
แนวทางในการดำรงชีวิตและปฏิบัติงานตลอด

เพื่อเป็นสิริมงคลของท่านผู้มีเกียรติทุกท่าน ผมขออัญเชิญกระแสพระราชดำรัสดังกล่าว บางองค์มากล่าว ณ ที่นี้ คือ “ข้าราชการทุกคนต้องมี

ความซื่อสัตย์สุจริต เทียงตรง	ความละเอียดเเกรงกลัวต่อบาป
ความกตัญญูกตเวที	ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
ศีลธรรม และจรรยา	การประหยัดอดออม
ความอดทน อดกลั้น	ความสามัคคี
ความเมตตา กรุณา	ความมีสัมมาคารวะ นอบน้อมถ่อมตัว
ความขยันหมั่นเพียร	การใฝ่รู้ ใฝ่เรียน
ความเฉลียวฉลาด รอบคอบ	ความมีระเบียบ
ฯลฯ”	

“ข้าราชการต้อง

ยึดมั่นผลประโยชน์ของแผ่นดิน และความถูกต้อง เป็นธรรม พยายามปฏิบัติตน ปฏิบัติงานให้สัมพัันธ์ ประสานงานกับบุคคลอื่น ฝ่ายอื่นให้ได้ปฏิบัติด้วย ส่วนรวมอยู่เสมอ อย่านึกถึงบำเหน็จรางวัลหรือ ผลประโยชน์ให้มาก

นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ได้ออกพระราชบัญญัติระเบียบ ข้าราชการพลเรือนมาเป็นเวลาช้านานแล้ว และหลังสุดได้ออกฉบับพุทธศักราช ๒๕๕๑ และมีผลบังคับ ใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๑ เพื่อให้เป็นหลักในการประพฤติปฏิบัติตนของข้าราชการพลเรือน ให้มีความประพฤติที่ดี สำนึกในหน้าที่และปฏิบัติหน้าที่ราชการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ยิ่งขึ้น เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และเป็นกลไกการขับเคลื่อนภารกิจของประเทศในสถานการณ์ ปัจจุบัน

๔) ปัญหาของระบบราชการในปัจจุบัน

ปัจจุบันจำนวนข้าราชการพลเรือนทั้งประเทศรวมกันแล้วจะมีจำนวนเกือบ ๔ แสนคน นับว่าเป็นองค์กรที่ใหญ่ที่สุดในประเทศ แต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดให้คณะรัฐมนตรีมีอำนาจในการบริหาร และในการตรากฎหมายที่จำเป็นต่อการดำเนินการตามนโยบายและแผนการบริหารราชการแผ่นดิน และมีหน้าที่ในการบริหารและควบคุมการปฏิบัติงานของข้าราชการประจำ

ถึงแม้จะได้มีการปรับปรุงระเบียบปฏิบัติเพิ่มขึ้นอย่างไร ปัจจุบันระบบราชการไทยก็ยังมีปัญหาดังเดิมที่สืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบันหลายประการ และขอยกตัวอย่างปัญหาที่เห็นได้ชัด ๒ ประเด็นใหญ่ๆ คือ

๑. การขัดแย้งระหว่างข้าราชการ ข้าราชการการเมืองกับข้าราชการการเมือง ข้าราชการประจำ กับข้าราชการประจำ และข้าราชการการเมืองกับข้าราชการประจำ และสาเหตุส่วนใหญ่มีหลายประการ แต่ที่สำคัญ คือ การทุจริต หรือราษฎร์บังหลวง (Corruption) และในโอกาสต่อไปเรียกสั้นๆ ว่า “การคอร์รัปชัน”

๒. การคอร์รัปชันเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในวงการราชการและเอกชนมาช้านาน แต่จะมากบ้างตามยุคตามสมัยของฝ่ายบริหารและฝ่ายการเมือง รูปแบบหรือวิธีการก็ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงไปเรื่อย มักจะเกิดมากในกระทรวงหรือกรมที่มีอำนาจสูงในการบริหารการเมือง และการเงินมีงบประมาณมาก มีการก่อสร้าง การจัดซื้อจัดสร้างจำนวนมาก อยากรมีเงิน ก็อยากได้ตำแหน่งที่สำคัญและถ้าอยากได้ตำแหน่งสำคัญเร็วๆ ก็ต้องขอกับนักการเมือง ปัจจุบันได้มีการพัฒนาการไปมากและมีเหตุการณ์เกิดขึ้นเป็นประจำ แต่มักจะหาหลักฐาน หรือแต่บางครั้งก็ใช้เป็นการกล่าวหาทั้งทางการเมืองและการบริหารเพื่อให้เกิดการเสื่อมเสียชื่อเสียง ขอสรุปเพียงเท่านี้

๕) แนวทางแก้ไข

๕.๑) ปฏิบัติตามกฎหมายโดยเคร่งครัด ตามพระราชบัญญัติดังต่อไปนี้

๕.๑.๑ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ หน้า ๓๐๘-๓๓๙ รวม ๓๑ หน้า มาตรา ๒๕๙-๒๘๐ รวม ๒๑ มาตรา

๕.๒ การสร้างคนให้เป็นคนดีเพื่อเป็นข้าราชการในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ตามหลักชีววิทยาและมานุษยวิทยา พฤติกรรมของสิ่งมีชีวิตถูกควบคุมและกำหนดโดยพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม

๕.๒.๑ พันธุกรรมหรือกรรมพันธุ์ มนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตมีความหลากหลายทางชีวภาพสูง และจะมีความแตกต่างกันทางพันธุกรรม เช่น สูงต่ำ ดำขาว แตกต่างกัน มีความนึกคิด เฉลียวฉลาด แตกต่างกัน เป็นต้น มนุษย์ที่อยู่ในบ้านเดียวกัน ในเมืองเดียวกัน หรือในประเทศเดียวกัน อาจกล่าวได้ว่าไม่มีพันธุกรรมเหมือนกันเลย ทุกคนมีลัทธิที่นึกคิดแตกต่างกัน มีลัทธิที่จะพูดหรือแสดงความคิดเห็นแตกต่างกันตามที่ตัวคิด แต่ถ้าอยู่ในสังคมที่มีระเบียบวินัย ความเห็นบางอย่างก็ต้องคิดนี้ในใจพูดออกมาไม่ได้ เพราะอาจกระทบกับระเบียบ วินัย หรือกฎเกณฑ์ต่างๆ

๕.๒.๒ สิ่งแวดล้อมมีผลกระทบต่อพฤติกรรม หรือนิสัยของมนุษย์ และแบ่งออกเป็นขั้นตอนที่สำคัญ ๔ ขั้นตอน ตามวัยต่างๆ ดังนี้

๕.๒.๒.๑ ครอบครัว หรือวัยเด็ก

๕.๒.๒.๒ โรงเรียน

๕.๒.๒.๓ สถานอุดมศึกษา หรือมหาวิทยาลัย

๕.๒.๒.๔ สถานที่ทำงาน ข้าราชการใหม่จะเห็นตัวอย่างจากผู้บังคับบัญชาาระดับต่างๆ ทั้งแบบอย่างที่ดีและไม่ดี มีผลต่อคุณภาพของข้าราชการในหน่วยงานนั้นๆ แบบอย่างที่ดีในระดับข้าราชการ ที่สำคัญจาก ๒ สถาบัน คือ

ก. สถาบันพระพุทธศาสนา : พระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า

ข. สถาบันพระมหากษัตริย์ : พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

๖) สถาบันพระมหากษัตริย์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

คนไทยโชคดีที่มีพระมหากษัตริย์ที่ทรงเป็นแบบอย่างที่ดี ที่เคารพรัก เทิดทูนสักการะด้วยความจริงใจ บางคนยังถือบูชาเหมือนพ่อ พ่อหลวง เจ้าหลวง หรือเทพเจ้า

- ทรงดำรงตำแหน่งพระประมุขของประเทศ ทรงดำรงตำแหน่งจอมทัพไทย ภายใต้รัฐธรรมนูญที่เป็นกฎหมายสูงสุด ทางใช้อำนาจอธิปไตยซึ่งเป็นของปวงชนชาวไทยทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล และทรงปฏิบัติโดยเคร่งครัด มิเคยทรงล่วงละเมิดเลย

- ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ พระองค์ไม่จำเป็นต้องประกอบพระราชกรณียกิจใดๆ ในการวิจัยพัฒนาและส่งเสริมอาชีพของประชาชน แต่เนื่องจากทรงทราบสถานการณ์ความเป็นอยู่ของประชาชน ความยากจนของพสกนิกร จึงมีพระราชปณิธานตั้งแต่เริ่มทรงครองสิริราชสมบัติที่จะช่วยเหลือประชาชน แก้ไขความทุกข์ยาก ทรงยอมสละพระวรกาย ทรงสละเวลา และทรัพย์สินส่วนพระองค์ เพื่อทรงงานพระราชดำริต่างๆ ด้วยพระองค์เอง และชี้ทางให้หน่วยราชการต่างๆ ได้ตามรอยพระยุคลบาท เริ่มจากความจำเป็นตามลำดับขั้นตอนสร้างพื้นฐาน คือ ความพอมือพอกิน พอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อน เมื่อมั่นคงแล้วจึงขยายงานต่อไป

นอกจากนี้ ทรงใช้อำนาจอธิปไตยทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล โดยเฉพาะการลงพระปรมาภิไธยในร่างพระราชบัญญัติใดๆ ที่เสนอโดยรัฐสภา ผ่านนายกรัฐมนตรี พระองค์ทรงมีพระราชอำนาจที่จะวินิจฉัยว่าจะทรงเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบ พ.ร.บ. นั้น ดังนั้นพระองค์จึงจำเป็นต้องทรงทราบความเป็นมาและรายละเอียดของ พ.ร.บ. นั้นๆ พอสมควร การทรงงานดังกล่าวจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทรงรอบรู้พระราชกรณียกิจต่างๆ และเหตุการณ์บ้านเมืองรอบพระวรกายบ้าง พอสมควร ทรงงานติดต่อกันมากกว่า ๖๓ ปี (๒๔๘๙-๒๕๕๒) โดยทรงบำเพ็ญพระราชจริยวัตร ดังนี้

๖.๑ ทรงยึดหลักทศพิธราชธรรม ได้แก่ การให้ การมีความประพฤติที่ดีงาม การเสียสละ ความซื่อตรง ความอ่อนโยน การขมกิลเลส ตัณหา การไม่โกรธ ความไม่เบียดเบียนผู้อื่น ความอดทนอดกลั้นต่อกิเลส และความตั้งมั่นในธรรม

๖.๒ ทรงไว้ซึ่งพระราชประสพการณ์อันยาวนาน

๑. ทรงปฏิบัติพระราชภารกิจและพระกรณียกิจอันยาวนานกว่า ๖๐ ปี ตั้งแต่ ๙ มิถุนายน ๒๔๘๙ ถึง ๙ มิถุนายน ๒๕๔๙ ทรงครองราชย์ ๖๐ ปี ผ่านรัฐบาล ๓๗ และนายกรัฐมนตรี ๑๘ คน

๒. เสด็จฯ แปรพระราชฐาน และประพาสผืนแผ่นดินไทย ๗๑ จังหวัด (๗๖ จังหวัด) เป็นเวลาติดต่อกันกว่า ๗ ปี (๒๔๙๖-๒๕๐๒)

๓. เสด็จฯ เยี่ยมเยียนมิตรประเทศ ๒๘ ประเทศ เป็นเวลา ๙ ปี (๒๕๐๒-๒๕๑๐)

๔. หลังจากนั้นเสด็จฯ ทั่วประเทศทุกภาค (เหนือ ตะวันออกเฉียงเหนือ ใต้ และกลาง)

๖.๓ ทรงไว้ซึ่งพระราชอัจฉริยภาพอันล้ำเลิศ เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปทั้งภายใน และต่างประเทศว่า ทรงมีพระราชอัจฉริยภาพและพระปรีชาญาณในศิลปวิทยาหลายสาขา เช่น วิทยาศาสตร์การเกษตร กสิกรรม การเลี้ยงสัตว์ การประมง อาหาร น้ำ ป่าไม้ ดิน ฝนหลวง การแพทย์ การสาธารณสุข เป็นต้น แม้แต่ทางศิลปศาสตร์ซึ่งต้องใช้ทักษะอย่างสูง เช่น ดนตรี ถ่ายภาพ วาดภาพ การปั้น การต่อเรือ การกีฬาเรือใบ สกี และแบดมินตัน เป็นต้น ตลอดจนพระราชนิพนธ์ต่างๆ เช่น ตีโต นายอินทร์ผู้ปิดทองหลังพระ พระมหาชนก และคุณทองแดง เป็นต้น ทุกปี ปีละไม่ต่ำกว่า ๖ เดือน เพื่อริเริ่มโครงการพระราชดำริและต่อยอดกับติดตามงานทุกปี เป็นเวลาต่อเนื่องไม่ต่ำกว่า ๓๒ ปี (๒๕๑๐-๒๕๔๑)

๖.๔ ทรงใช้ซึ่งหลักการบริหารและปกครอง

๑. ทรงบำเพ็ญองค์เป็นแบบอย่าง เช่น ประหยัด เศรษฐกิจพอเพียง ชยัน อดทน อดกลั้น เข้มแข็ง มีความเพียร วิริยะ อุทสาหะ สมานิ รักษาความสัตย์ และสัจจะ เป็นต้น

๒. ทรงให้กำลังใจ ชมเชย และตอบแทนผู้กระทำความดี แต่มิใช้เงินทอง ของขวัญ หรือ ตำแหน่งทางราชการ แต่ส่วนใหญ่ คือ ความสุขของชีวิตที่มีโอกาสได้รับใช้สนองเบื้องพระยุคลบาท เพื่อทำงานให้ประเทศชาติและประชาชนคนไทย และพระราชอิริยาบถที่พระราชทาน เช่น ๑) ชมเชยผ่าน บุคคลอื่น ๒) ทรงชมเชยด้วยพระองค์เองในวโรกาสต่างๆ ๓) ทรงทักทายในวโรกาสต่างๆ ๔) ทรงเยี่ยม พระโอรส ๕) พระราชทานเหรียญส่วนพระองค์ ๖) พระราชทานเหรียญตรา และ ๗) พระราชทานน้ำสังข์

๓. ทรงยึดหลักทศพิธราชธรรม และหลักธรรมต่างๆ ได้แก่ พรหมวิหาร ๔ (เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา) คุณธรรม ๔ (สัจจะ ทมะ ขันติ จาคะ) เป็นต้น

๔. ทรงมีหลักการเตรียมโครงการต่างๆ

๕. ทรงสร้างผู้ร่วมถวายงาน

๖.๕ ทรงแนะนำให้ผู้ปฏิบัติงานโครงการต่างๆ เป็นคนดีและคนเก่ง

๑. พระราชทานพระบรมราโชวาทในโอกาสต่างๆ เช่น วันขึ้นปีใหม่ (๒๕๔๔-๒๕๕๑, ๕๗ ปี) วันเฉลิมพระชนมพรรษา วันพระราชทานปริญญา และกระบี่ วันข้าราชการพลเรือน วันสวนสนามทหารรักษาพระองค์ เป็นต้น

๒. ทรงเน้นให้มีความสามัคคี และทำงานประสานงานกันแบบผสมผสานหรือบูรณาการ สิ่งสำคัญสูงสุด คือ ทุกสิ่งทีพระองค์ท่านพระราชทานแก่ประชาชน เป็นสิ่งที่พระองค์ทรงบำเพ็ญทรงปฏิบัติ ยึดมั่น ถือมั่น ด้วยพระองค์เองมาตลอด มิได้ทรงเสแสร้งแต่อย่างใด ผู้ที่เข้าเฝ้าฯ โดยใกล้ชิด จะได้รับทราบอย่างแท้จริงด้วยตนเองทุกคน

๗) ถวายพระพร

ตลอดเวลาที่ทรงครองสิริราชสมบัติกว่า ๖๐ ปี (๙ มิถุนายน ๒๔๙๙-๙ มิถุนายน ๒๕๔๙) ได้เสด็จฯ แปรพระราชฐานไปตามภาคต่างๆ ทั่วประเทศโดยเฉพาะระหว่างปี ๒๕๑๐-๒๕๕๒ (๓๒ ปี) ได้เสด็จฯ เกือบทุกปี ปีละกว่า ๖ เดือน หมุนเวียนไปยังภาคต่างๆ ได้แก่ เหนือ อีสาน ใต้ และภาคกลาง โดยมีพระตำหนักทักษิณราชนิเวศน์ พระตำหนักภูพานราชนิเวศน์ พระราชวังไกลกังวล และพระตำหนักจิตรลดารโหฐาน เป็นศูนย์ทรงงาน ทรงริเริ่มโครงการพระราชดำริ ติดตามงาน ถ่ายทอดผลงานโครงการต่างๆ กว่า ๔,๐๐๐ โครงการ ส่วนใหญ่เป็นโครงการที่เกี่ยวกับอาชีพ อาหาร น้ำ ป่า ดิน เช่น โครงการเศรษฐกิจพอเพียง โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ และโครงการฝนหลวง เป็นต้น ซึ่งล้วนก่อประโยชน์ให้แก่พสกนิกร โดยเฉพาะเกษตรกรในชนบทอย่างเหลือคณานับ

ผมก็ได้มีโอกาสรับสนองเบื้องพระยุคลบาทต่อเนื่องกว่า ๕๙ ปี ในช่วงแรกๆ ที่เป็นข้าราชการผู้น้อยก็ไม่ค่อยมีโอกาสได้ใกล้ชิดมากนัก ทำงานแบบปิดทองหลังพระมาตลอด แต่เมื่อมีความอาวุโสขึ้นโดยเฉพาะเมื่อดำรงตำแหน่งรองอธิบดี อธิบดี รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และองคมนตรี ได้รับผิดชอบโครงการที่สำคัญหลายโครงการ เช่น โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ โครงการอนุรักษ์ชนบทแล้ว โครงการหญ้าแฝก การอบรมและประกวดเศรษฐกิจพอเพียง กำกับดูแลศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริทั้ง ๖ แห่ง และอื่นๆ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีงานสังคมขององคมนตรี เช่น ประธานงานมงคลสมรส ประธานงานฉาปนกิจศพ งานเปิดประชุมสัมมนา และงานบรรยายถ่ายทอดเทคโนโลยีต่างๆ เป็นงานที่ใช้เวลา แต่ก็ไม่เหน็ดเหนื่อย มีความสุข มีความรู้สึกว่าเป็นงานที่ทำเพื่อประโยชน์ของสังคมทำให้หลายคนมีความสุข เป็นบุญเป็นกุศล สิ่งสำคัญเป็นงานที่ช่วยลด

พระราชภาระของในหลวงทั้งทางตรงและทางอ้อม เป็นงานที่ทำเพื่อพระองค์ ยิ่งในสถานการณ์ปัจจุบัน ก็ควรอย่างยิ่งสนองพระราชดำริต่างๆ ให้มากขึ้น

ถวายพระพร

เพื่อนข้าราชการที่เคารพ และประชาชน ที่สนใจรับฟังการบรรยายครั้งนี้ทุกท่าน ผมรู้สึกเป็นเกียรติ และมีความสุขที่ได้บรรยายในครั้งนี้ เพราะเป็นสิ่งที่ผมมีชีวิตเกี่ยวข้องกับอาชีพชกนียบุคคลที่ผมบูชา เคารพรัก และถวายความจงรักภักดียิ่งชีวิตมาเกือบตลอดชีวิต โดยมิได้แสแสร้างหรือมีกฎเกณฑ์ใดมาบังคับ

ปัจจุบันมีชีวิตด้วยความสงบสุขยึดหลักพระราชดำรัสเศรษฐกิจพอเพียง คือ พึ่งตนเอง พอประมาณ สบายกลาง มีเหตุ มีผล มีภูมิคุ้มกัน ยึดความรักความสามัคคี และบำเพ็ญตนเป็นคนดีตามหลักพระพุทธศาสนา และตามรอยเบื้องพระยุคลบาทมาโดยตลอด ยังคงรับสนองตามโครงการพระราชดำริต่างๆ เสมอมา

เพื่อนข้าราชการ และประชาชนชาวไทยที่เคารพรักทุกท่าน ในโอกาสนี้ กระผมใคร่ขอเชิญชวนทุกท่าน ได้พยายามดำเนินตามรอยเบื้องพระยุคลบาท หรือปฏิบัติตามอย่างพระองค์ท่าน โดยบำเพ็ญชีวิตตามพระราชดำรัส และพระราชจริยาวัตรของพระองค์ท่าน โดยเฉพาะในสภาวะที่บ้านเมืองกำลังเกิดปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจ ปัญหาความแตกแยกของสังคมขณะนี้ ผมมั่นใจว่าหากท่านได้ยึดแนวปฏิบัติเช่นนี้ ถึงแม้จะเป็นเพียงเสี้ยวหนึ่งของพระองค์ท่าน ท่านจะมีความสุขความเจริญ สุขกาย สุขใจ ไม่น้อยเลย มีชีวิตที่ยืนยาว มีกำลังกาย กำลังใจ ที่ฟันฝ่าอุปสรรค ทำงานเพื่อประเทศชาติและประชาชน อันเป็นที่รักของเราตลอดไป

เนื่องในวันที่ ๑๓ เมษายน คกนี้ จะเป็นวันปีใหม่ของไทย ผมขอเรียนเชิญทุกท่าน ร่วมถวายพระพรให้องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระบรมราชินีนาถ จงทรงพระเจริญ ปราศจากโรคภัยพิบัติทั้งปวง ทรงมีพระชนมายุที่ยืนยาว สถิตเป็นร่มโพธิ์ ร่มไทร ที่แผ่กิ่งก้านสาขาปกคลุม เพื่อความสงบความสุข ความร่มเย็น และสถิตอยู่ในดวงใจของประชาชนชาวไทย ให้นานแสนนาน

เก่งอย่างเดี๋ยวไม่ได้ ต้องซื่อสัตย์ สุจริตและดีด้วย

ตลอดระยะเวลาของการครองสิริราชสมบัติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจในการช่วยเหลือพสกนิกรชาวไทยในการแก้ไขปัญหาต่างๆ มากมายมาอย่างต่อเนื่อง ด้วยทรงมุ่งหวังให้ปวงพสกนิกรไทยได้พ้นจากความทุกข์ยากแร้นแค้น สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างยั่งยืน อันก่อให้เกิดเป็นโครงการต่างๆ มากมายที่กระจายอยู่ทั่วประเทศ และจากการดำเนินการแก้ไขปัญหาต่างๆ เหล่านี้ ยังมีเรื่องราวอีกมากมายที่พวกเราทั้งหลายยังไม่เคยได้รับทราบ

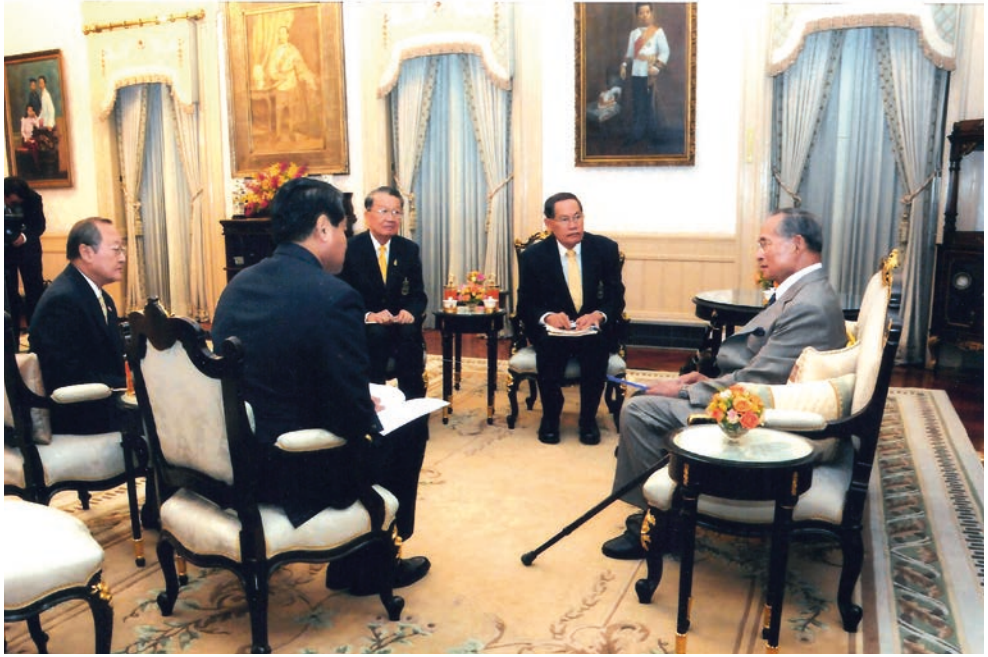
จุดเริ่มต้นของการทำงาน

ตั้งแต่เริ่มรับราชการมาเมื่อปี ๒๔๙๘ อยู่ที่กรมกลีกรรรมในสมัยนั้นและเปลี่ยนมาเป็นกรมวิชาการเกษตรในปัจจุบัน แต่ช่วงนั้นไม่ได้ทำงานสนองพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเท่าไร เพราะเป็นข้าราชการชั้นผู้น้อยทำงานอยู่ส่วนกลางช่วงนี้ไม่ค่อยได้ทำอะไรโดยตรงแต่ก็เป็นข้าราชการในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาตลอด จนกระทั่งมาเป็นผู้อำนวยการกองพืชไร่ ตอนนั้นยังไม่ได้เป็นสถาบันวิจัยพืชไร่ ได้เริ่มทำงานสนองพระราชดำริบ้าง เช่น ช่วงที่เสด็จฯ ไปที่ศูนย์วิจัยพืชไร่แม่ใจ

หลังจากนั้นได้มาเป็นรองอธิบดีกรมวิชาการเกษตร เกือบ ๑๐ ปี ช่วงนี้ได้ทำงานสนองพระราชดำริมากขึ้น และได้รับผิดชอบงานในภาคเหนือ ภาคอื่นๆ รองอธิบดีท่านอื่นรับผิดชอบขณะนั้น จะเสด็จพระราชดำเนินภาคเหนือบ่อย และมีโครงการที่กรมวิชาการเกษตรรับผิดชอบก็คือโครงการพัฒนาพื้นที่เกษตรที่สูงๆ แต่ตอนนั้นยังไม่เรียกว่าโครงการพัฒนาพื้นที่เกษตรที่สูงๆ และก็มีที่ขุนวาง แม่จอมหลวง และที่สะเมิง ทางเหนือสุดที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่ปางมะผ้า ปางตอง และก็ยังมีที่เป็นสถานีข้าวของกรมวิชาการเกษตรและที่โครงการหลวงนี้ก็เสด็จฯ บ่อย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะเสด็จฯ ทุกภาค ภาคเหนือก็จะเป็นช่วงหน้าหนาวเราก็จะไปเตรียมการก่อนเวลาทรงงาน สมัยก่อนพวกเรา ก็ค่อนข้างจะยากหน่อยเพราะคาดไม่ถึงว่าจะเสด็จฯ ทรงไหนเมื่อไหร่ พวกเราเองก็ต้องไปประจำอยู่ที่ไหนและก็ได้เข้าเฝ้าฯ หลายครั้ง ส่วนมากก็เป็นการกราบบังคมทูลรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับพืชเมืองหนาวที่เป็นโครงการที่รับผิดชอบ บางครั้งโชคดีเวลาจะเสด็จฯ กลับ จะพระราชทานเลี้ยงที่พระตำหนักฯ มีอยู่ครั้งหนึ่งหรือสองครั้งที่ได้ไปร่วมโต๊ะเสวย เพราะอธิบดีไม่อยู่ก็ได้มีโอกาสไปเข้าเฝ้าฯ หรือบางครั้งก็เสด็จฯ ในพื้นที่ภาคอื่น รองอธิบดีที่รับผิดชอบไม่อยู่ติดราชการอื่น เช่น ภาคใต้ที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ก็ได้ไปรับเสด็จ ภาคกลางที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายฯ ก็มีโอกาสไปรับเสด็จที่แปลงเกษตรทฤษฎีใหม่

ทางภาคเหนือส่วนมากรงานที่สำคัญก็คืองานเกษตร งานปรับปรุงพันธุ์พืช แล้วก็ไม้เมืองหนาวที่ปลูกไม่ได้ผล ตอนเสด็จฯ ที่ปางตองก็ได้เข้าเฝ้าฯ เกี่ยวกับพืชเมืองหนาว ที่สะเมิงก็เป็นเรื่องข้าวไร่ และนอกจากข้าวไร่แล้วก็ยังเป็นข้าวสาลี ข้าวบาร์เลย์ ข้าวที่เรานำมาจากต่างประเทศจริงๆ

ในการเสด็จฯ ในพื้นที่แต่ละครั้งอธิบดีจะต้องกราบบังคมทูลในรายละเอียดทรงรับทราบถึงการดำเนินงาน และเวลาที่ทรงงานในพื้นที่ ถ้าผมได้ตามเสด็จด้วย ผมจะให้เจ้าหน้าที่ของแปลงนั้นๆ เป็น

ผู้ถวายรายงาน ซึ่งเจ้าหน้าที่เหล่านั้นเป็นผู้ปฏิบัติ ดังนั้นควรให้เขาเป็นผู้กราบบังคมทูลถึงงานต่างๆ ที่เขาได้ทำอันนี้เป็นแนวคิดอย่างหนึ่งของผม

บางครั้งต้องไปเข้าเฝ้าฯ ในวัง จะมีรับสั่งถามเรื่องโน้น เรื่องนี้ ทั้งเรื่องน้ำท่วม หรือเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ บางครั้งก็เป็นเหมือนการบ้านว่าให้ไปดูโน้นหน่อย ซึ่งเป็นเรื่องที่ทรงอยากจะรู้ว่าเป็นอย่างไรมันเป็นต้น และมีครั้งหนึ่งเรื่องนกแก้วแล้ว เป็นนกที่เหลือแห่งเดียวในเมืองไทยที่เขานกจู้จี้ในจังหวัดกระบี่ พระราชินีโซเฟียของประเทศจอร์แดนเป็นนายกสมาคมนกได้มีพระราชอักษรถึงพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบอกให้ช่วยดูแลเรื่องนี้ให้หน่อย มีรับสั่งมาให้ผมไปดูแลก็เกิดเป็นโครงการนกแก้วแล้วขึ้นที่จังหวัดกระบี่ เป็นการอนุรักษ์นกแก้วแล้ว เพราะเหลืออยู่แห่งเดียวในโลกที่อยู่ในเมืองไทยอย่างนี้เป็นต้น

บางโครงการจะรับสิ่งระหว่างที่เสด็จฯ ไปทรงงาน เรื่องน้ำท่วมให้ไปดูที่รามคำแหงเป็นอย่างไร คือบางครั้งก็เหมือนกับทรงทราบและเหมือนว่าอยากจะให้เราไปศึกษางานด้วย เรื่องหญ้าแฝกก็มีบ้าง แต่ไม่มากนัก ที่สำคัญมากที่สุดคือ ทฤษฎีใหม่ที่วัดมงคลชัยพัฒนา คือตอนแรกๆ สับสนมากไม่เข้าใจอะไร เราอยู่กระทรวงเกษตรฯ ตอนนั้นอยู่ที่กรมวิชาการเกษตรก็มีหน้าที่ที่ต้องไปถ่ายทอดก็ได้พยายามศึกษาแล้วก็เขียนเป็นคู่มือ แล้วก็ไปอบรมเจ้าหน้าที่ในกระทรวง เจ้าหน้าที่ของทหาร เจ้าหน้าที่ที่ทราบตอนนั้น มีปัญหาสงสัยเยอะก็เลยทำเหมือนคู่มือขึ้น แล้วก็กราบบังคมทูลฯ ถวายให้พระองค์ทรงพิจารณา ก็ได้พระราชทานเพิ่มเติมมาให้มีความชัดเจนขึ้น ผมถืออันนี้เป็นหลักว่าต้องถูกต้อง ซึ่งผมก็ได้ทำหนังสือเรื่อง ทฤษฎีใหม่เพื่อใช้ในการอบรมและขยายผลที่ถูกต้องต่อไป

พระราชดำริ “ทฤษฎีใหม่”

สิ่งที่ผมรู้ลึกลงว่าทรงมีพระมหากรุณาธิคุณก็คือ เรื่อง **ทฤษฎีใหม่** ซึ่งผมได้มีหนังสือขอพระราชทานพระบรมราชวินิจฉัย และได้พระราชทานพระราชดำริเพิ่มเติมตามหนังสือสำนักพระราชเลขานุการ ที่ รล ๐๐๐๕/๕๐๑๒ ลงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๔๑ เกี่ยวกับ **“ทฤษฎีใหม่”** ว่าไม่ควรทำนาปรัง นอกจากเมื่อน้ำปีถูกน้ำท่วมจึงใช้น้ำที่เก็บไว้จากน้ำท่วมมาใช้ (โครงการอนุสาวรีย์สมเด็จพระสุริโยทัย) ปกติจะใช้น้ำในสระสำหรับเมื่อฝนทิ้งช่วงในฤดูกลาง (เมื่อฝนมากก็ไม่ต้องใช้สระ) น้ำในสระจะเป็นประโยชน์สำหรับพืชในหน้าแล้ง ถ้าปฏิบัติตามที่กล่าวนี้ น้ำในอ่างใหญ่ (เช่น ลำพะยัง) จะเลี้ยงที่ได้มากกว่าโครงการปกติที่เขาวางแผน ของชลประทานเดิมเลี้ยงได้ ๓,๐๐๐ ไร่ แต่ถ้าใช้ “ทฤษฎีใหม่” จะเลี้ยงได้ ๒๐,๐๐๐ ไร่

เมื่อเสด็จฯ ทอดพระเนตรงานที่ “สวนสมเด็จพระเจ้าสุเทพฯ” ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จ.เพชรบุรี เมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๔๑ มีพระราชดำริว่า **ในเขตใช้น้ำ สัดสวนพื้นที่ ๓๐:๓๐:๓๐:๑๐ นั้นคงยึดหยุ่นได้ไม่ใช่ตายตัว ขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมและภูมิประเทศ เช่น ถ้ามีน้ำชลประทานเดิมได้ สระอาจเล็กกว่า ๓๐ เปอร์เซ็นต์ได้**

สระอาจมีรูปร่างยาวและแคบเพราะการระเหยของน้ำอาจน้อยกว่าสระรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าใหญ่ๆ ในฤดูฝน น้ำในสระควรใช้สำหรับเสริมการปลูกพืช เมื่อฝนขาดช่วงหรือเมื่อแล้งเท่านั้น ถ้าฝนก็ไม่ต้องใช้เก็บไว้ใช้สำหรับปลูกพืชภาคฤดูในฤดูแล้ง ไม่ควรนำไปปลูกข้าวในฤดูแล้ง (นาปรัง) เพราะถึงแม้จะมีน้ำจากโครงการชลประทานมาเติมได้ก็คงจะไม่พอและไม่คุ้ม ควรปลูกพืชผสมผสานหลายอย่างที่จำเป็น

แกชีวิตประจำวัน เพื่อให้พึ่งตนเองได้ก่อน หากเหลือก็นำไปจำหน่ายได้ การทำเกษตร “ทฤษฎีใหม่” นำถ้าให้เกษตรกรของประเทศทำเพียงร้อยละ ๒๕ ก็น่าจะพอ หญ้าแฝกที่ปลูกครอบร่องในแปลงผักและไม้ดอกไม้ประดับแต่ละร่องรู้สึกว่ามีมากเกินความจำเป็น แปลงพื้นที่เพราะพื้นที่ค่อนข้างราบ น่าจะลดแถวกลางๆ แปลงลงได้เหลือแต่รอบๆ แปลง หรือวางตามแนวลาดเอียงของพื้นที่เท่านั้น หากจะใช้ในการบำรุงดินหรือทำปุ๋ยสด ถ้าไม่พอ น่าจะตัดมาจากที่อื่นมาใช้

การรับฟังพระราชกระแสรับสั่งแต่ละเรื่อง ควรต้องนำไปคิดให้รอบคอบด้วยก่อนทำ โดยทั้งหมดนี้ได้รับรวบรวมไว้ในประมวลบทความนายภคสภามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พ.ศ.๒๕๕๑-๒๕๕๖ ในเรื่องของเศรษฐกิจพอเพียง ครั้งแรกที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำริ และทรงปฏิบัติ คือแปลงทฤษฎีใหม่ แล้วก็มาเป็นเศรษฐกิจพอเพียง จากนั้นทุกอย่างที่นำไปใช้กับที่อื่นเป็นการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราชดำริ เมื่อทุกคนฟังแล้วก็ตีความหมายกัน และประยุกต์ใช้กันหลายๆ อย่าง แต่แรกๆ เลย คือทฤษฎีใหม่ ต้องมาประยุกต์กับเศรษฐกิจพอเพียง ผมได้ตามเสด็จหลายครั้งหลังจากที่จังหวัดสระบุรีแล้ว เสด็จฯ ไปที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายฯ หรือที่ไหน มีรับสั่งอย่างคำว่า “ยึดหยุ่นได้” พวกเรามาตีความหมายกัน ซึ่งพระองค์บอกว่าไม่ใช่ ต้องยึดหยุ่นได้อย่างสมัยนายกรัฐมนตรี นายชวน หลีกภัย บอกว่ารัฐบาลจะสนองพระราชดำริ

รับไปปฏิบัติทั่วประเทศ มีรับสั่งว่า ทุกแห่งไม่ได้ ต้องแล้วแต่พื้นที่อันนี้ก็คือ “การยึดหยุ่นได้” และที่สำคัญอีกประการคือ “พึ่งตนเอง” ผมว่าคนปฏิบัติจะต้องเป็นคนเก่ง ต้องเป็นคนดีมีความสามัคคีและ “พึ่งตนเอง” จะเห็นว่าพระองค์ใช้มาเรื่อย “พึ่งตนเอง” เริ่มแรกที่โครงการอ่างเก็บน้ำเขาเต่า หลายเรื่องนะที่พึ่งตนเอง ท่านไม่ได้หวังให้คนจะมารอรับจากท่านหรือรอรับจากรัฐบาลต้องช่วยตนเองก่อน

เศรษฐกิจพอเพียง ได้ทรงงานมาตลอดพอเสร็จแล้วพระองค์มาประยุกต์ในปี ๒๕๓๒ ในแปลงทฤษฎีใหม่ คือประยุกต์ที่วัดมงคลชัยพัฒนา ก่อนที่จะพระราชทานเศรษฐกิจพอเพียง เสร็จแล้วก็ไปเอาทฤษฎีใหม่มาแสดงเมื่อปี ๒๕๓๙ จากนั้น ๒๕๔๐ เกิดวิกฤตต้มยำกุ้ง ได้มีพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ออกมาอีกทีหลังทฤษฎีใหม่ ทุกคนก็สับสนทำไมทฤษฎีใหม่ก่อนเศรษฐกิจพอเพียง

ทฤษฎีใหม่ทำโดยหลักเศรษฐกิจพอเพียง แต่ว่าคืออะไรคนยังไม่ทราบ จริงๆ แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงนั้นมาก่อนบางคนก็บอกว่าพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงปี ๒๕๔๐ ซึ่งไม่ใช่ ความจริงทรงสะสมมานานแล้วมาสรุปให้ฟังจริงๆ แล้ว เศรษฐกิจพอเพียงนั้นออกมาก่อนทฤษฎีใหม่ จากนั้นก็ไปสรุปให้คนรู้ว่าเศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร คือตอนนั้นใครก็อยากจะทำบ้าง ทำไปก็ไปประยุกต์ แต่ละที่ก็ไปประยุกต์แต่ละแบบ ท่านก็ไม่ได้รับสั่งโดยตรง ทุกคนไปประยุกต์ตามที่เข้าใจ แต่เราก็ยึดตามที่เราเข้าใจ พึ่งตนเองใหม่พอเพียงใหม่ มีเหตุผลใหม่

แก้วิกฤตให้ราษฎร

ในเรื่องของการแก้ปัญหาความเดือดร้อนให้กับราษฎร ซึ่งในบางเรื่องราษฎรต้องประสบกับปัญหาอย่างหนักหน่วง และด้วยสายพระเนตรที่กว้างไกลของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงได้พระราชทานแนวพระราชดำริเพื่อแก้ปัญหาความเดือดร้อนต่างๆ ให้กับราษฎรอย่างต่อเนื่องอันเป็นที่มาของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่มีกระจายอยู่ทุกภูมิภาคของประเทศ ซึ่งในเรื่องนี้สรุปโครงการที่สำคัญๆ ดังนี้

เรื่องแก้มลิง ได้ทรงเรียนรู้ตั้งแต่ทรงพระเยาว์ พระชนมายุ ๕ พรรษา จากลิงในกรงที่สมเด็จพระบรมราชชนนีทรงเลี้ยงที่วังสระปทุม เอกล้วยไปให้เขากิน เขาจะเคี้ยว แล้วบางส่วนกลืนเข้าท้อง บางส่วนเก็บไว้ที่กระพุ้งแก้ม ถ้ามากเกินไปเขาก็จะคายออกมาไม่มากเกินไปไม่น้อยเกินไปเขาจะรู้โดยสัญชาตญาณ กล้วยที่เก็บไว้ที่แก้มจะนำมาเคี้ยวและกลืนเข้าท้องอีกเมื่อหิว จึงเปรียบได้กับแก้มลิงเก็บน้ำ เช่นที่ บึงหนองบอน จะต้องทราบว่าจะเก็บน้ำได้เท่าใด จะเก็บไว้ใช้เท่าใด น้ำจะลงจากเหนือเท่าใด เพราะ

ถ้ามากน้ำก็จะท่วม ต้องคอยทิ้งหรือเก็บตามแก้มลิงอื่นๆ กรุงเทพมหานครเตรียมไว้เท่าใด (กทม.เตรียมไว้ ๒๐ แห่ง) แต่ถ้าน้ำท่วมน้อยแก้มลิงก็ไม่เต็ม น้ำไม่พอใช้ในฤดูแล้ง ดังนั้น จึงต้องทราบปริมาณน้ำที่ไหลมาแต่ละปีปริมาณที่แก้มลิง(ทั้งหมด) จะเก็บได้(และเมื่อเข้าฤดูแล้ง) จะต้องคอย(พร่อง) นำเท่าใด จะเก็บไว้ใช้เท่าใดต้องคำนวณให้ทราบ

ปริมาณชลกรุงเทพมหานครด้านตะวันออกมีปัญหาการระบายน้ำไม่มากนัก เพราะมีการสร้างคันกั้นน้ำรอบกรุงเทพฯ มีคลองระบายน้ำจากด้านเหนือออกสู่ทะเล ริมทะเลมีสูบน้ำออกทะเลจำนวนมาก มีประตูเปิดเปิดน้ำ คลองทุกคลองที่ไหลผ่านกรุงเทพฯ เช่น คลองบางซื่อ คลองสามเสน คลองบางลำพู และคลองพระโขนง เป็นต้น ทั้งนี้ ตั้งแต่ปี ๒๕๒๖ เรื่อยมา ปัจจุบันกรุงเทพมหานครก็ได้เตรียมทำแก้มลิงไว้จำนวนมาก (๒๐ แห่ง) พื้นที่กว้างขวางกว่าทางเขตตะวันตกน้ำกระจายตัวได้มากกว่า

สำหรับสระเก็บน้ำพระราม ๙ ระหว่าง คลอง ๕ และคลอง ๖ ควรปล่อยน้ำออกมาบ้าง (ล้างคลองลาดพร้าว) แต่ระดับน้ำตามคลองต่างๆ คงจะสูงอยู่ก็ต้องหาทางระบายให้ลดลงบ้างพยายามให้ระบายออกเอง เพื่อประหยัดค่าใช้จ่าย (ปริมาณชล กรุงเทพมหานคร) ด้านตะวันตกระบายน้ำมาจากกรุงเทพฯ (แม่น้ำเจ้าพระยา) ถ้าปล่อยมาทั้งหมดจะท่วมเมืองสมุทรสาคร จึงต้องใช้คลองสนามชัยและคลองมหาชัย เป็นแก้มลิง (เก็บกักน้ำได้ ๖ ล้านลูกบาศก์เมตร) และหาทางระบายออกทะเลให้มากที่สุด (ปัจจุบันมีประตูของกรุงเทพมหานคร ๗ ประตู ประตูของกรมชลประทาน ๑๐ ประตู) แต่ก็ยังไม่พอน้ำยังไหลไปสู่สมุทรสาครได้ อยากให้หาทางระบายน้ำออกทะเลให้มากกว่านี้ นอกจากนั้นน้ำที่ระบายออกไปยังไหลกลับมาทางเหนือได้อีก ให้มีการคำนวณว่าน้ำไหลออกไปเท่าใด ไหลกลับมาเท่าใด ไหลลงทะเล

เท่าใด อยากให้ทราบปริมาณ และอยากให้ไหลลงทะเลให้หมด ทางด้านประตูของชลประทานรู้สึกว่าจะได้ผล ขอให้มีการประสานการบริหารจัดการระหว่างกรมชลประทาน กรุงเทพมหานครและสมุทรสาคร ให้นำระบายออกทางเดียวกัน แม่น้ำเจ้าพระยาก็เช่นเดียวกันที่คลองลัดโพธิ์ อำเภพระประแดง เมื่อปล่อยน้ำลงไปแล้วต้อง (บริหารจัดการ) ไม่ให้ย้อนกลับขึ้นมาอีก น้ำขึ้นมาต้องให้ไปอยู่ช่วงกระเพาะหมูหรือคลองเตย ซึ่งมีระยะทางถึง ๑๗ กิโลเมตร อย่าให้ขึ้นไปด้านเหนืออีก จะทำให้ป้องกันน้ำท่วมได้มาก ลักษณะลำน้ำที่เหมือนกระเพาะหมู ยังมีอีกหลายแห่ง ต้องช่วยกันดูแลนำมาใช้ประโยชน์

เครื่องผลิตไฟฟ้าพลังน้ำที่นำมาทดลองใช้ที่คลองลัดโพธิ์ ถ้าเห็นว่าเป็นสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ก็น่าจะหาทางจดสิทธิบัตร พื้นที่บางกระเจ้า เคยเป็นบริเวณที่สงบเงียบเป็นธรรมชาติ ที่อยู่ใกล้กรุงเทพฯ มาก ปัจจุบันเมื่อสร้างคลองลัดโพธิ์ และสะพานวงแหวนกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยว มีการพัฒนาแบบชุมชนเมืองมากขึ้น ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกำลังจะเปลี่ยนไปจะต้องช่วยกันรักษา พื้นที่เช่นนี้ ยังมีอีกหลายแห่ง กระทรวงเกษตรฯ และกระทรวงมหาดไทย จะต้องร่วมมือกันทำอีกหลายแห่งแต่อย่าก้าวถ่างกันใช้ความรู้ร่วมกันทำ อย่างที่ กปร. ร่วมกับมูลนิธิชัยพัฒนาปฏิบัติอยู่

ในอนาคตหวังว่าจะมีการติดตั้งมาตรวัดระดับแม่น้ำต่างๆ เพิ่มมากขึ้น จะทำให้สามารถวางแผนการกักน้ำและพร่องน้ำได้ล่วงหน้าและง่ายขึ้น และที่วังไกลกังวลก็จะมี Computer รับข้อมูลได้ทุกแห่ง

ข้อคิดในการทำงาน

หลักที่ใช้อยู่นี้ คือ **“ปิดทองหลังพระ”** คืออย่าไปหวังอะไร ปิดทองหลังพระ และแนวคิดในการดำเนินชีวิต คือเราต้องขยันอย่างเดียว เราต้องซื่อสัตย์สุจริต คือเก่งอย่างเดียวไม่ได้ ต้องทำด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและเป็นคนดีด้วย บางครั้งเราเห็นตัวอย่างแล้วไม่สบายใจ เคยมีรับสั่งบ่อยว่า อันนี้ฝักชีเยอะจริงนะ จะเห็นได้ว่าผมจะไม่มีรูปเลยเวลาตามเสด็จจะอยู่หน้าท่านทุกครั้งก็จะมีมีคนเห็น และคนที่อยู่ข้างหลังและเวลาที่มารับสั่งก็จะฟังไม่ชัด เราอยู่ข้างหน้าอย่างนี้ฟังชัด เพราะฉะนั้นท่านก็ตั้งใจไม่ต้องหวังผลตอบแทนอะไรทั้งนั้น ทำเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อพระองค์ท่าน ต่อประเทศชาติ ให้เต็มที่ ไม่ต้องคำนึงว่าจะได้อะไรตอบแทน แต่ถ้าได้มาที่หลังก็ดีใจ แต่ถ้าไม่ได้ก็ไม่ต้องไปหวังมาก เหมือนกับปิดทองหลังพระ ซึ่งท่านก็สอนอยู่ตลอดเวลา ถ้าเป็นคนดีคนเก่งนี้สำคัญ เก่งอย่างเดียวไม่พอ ถ้าเก่งอย่างเดียวแล้วไม่ใช่คนดีก็ไม่เป็นประโยชน์อะไรต่อประเทศชาติ

มีคำหนึ่งอยากจะบอกทุกคนได้รู้ และปฏิบัติกันคือ **“ช่วยรักษาคนดี กันคนไม่ดีไม่ให้ปกครองบ้านเมือง”**

ทศพิธราชธรรม^{*}

นับตั้งแต่วันที่ ๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๓ หลังจากพระราชพิธีบรมราชาภิเษกแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทาน (เปล่ง) พระปฐมบรมราชโองการว่า **“เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”** ตลอดระยะเวลาเกือบ ๖๐ ปี พระองค์ได้ยึด (ถือ) เป็นลัทธิจรรยา โดยได้ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจใหญ่น้อยเพื่อความผาสุกของประชาชนอย่างแท้จริง ทรงยึดหลักธรรมหลายประการ และที่สำคัญที่สุดคือ **“ทศพิธราชธรรม”**

“ทศพิธราชธรรม” เป็นหลักธรรมของพระมหากษัตริย์ไทย ตั้งแต่สมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ จนถึงสมัยประชาธิปไตย ซึ่งได้ปฏิบัติสืบต่อกันยาวนานแต่โบราณกาลในการปกครองบ้านเมืองให้ร่มเย็นเป็นสุข นอกจากนี้ยังได้ทรงยึดเป็นหลักในการพระราชทานแก่ผู้ปกครอง ผู้นำ ของหน่วยงานและของชุมชน เพื่อให้มีคุณสมบัติผู้นำ ที่จะปกครองและบริหารงานให้ประชาชนหรือผู้อยู่ในการปกครองมีความสุข โดยทรงเน้นการประพฤติปฏิบัติด้วยพระองค์เอง เพื่อให้เป็นแบบอย่างแก่ผู้นำเหล่านั้น

^{*} นายอำพล เสนาณรงค์ องคมนตรี บรรยายแก่ผู้เข้าร่วมประชุมโครงการบรรพชาสามเณรเฉลิมพระเกียรติ และถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสทรงเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๓ พรรษา และในโอกาสที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเจริญพระชนมายุ ๕๕ พรรษา เมื่อวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๓ ณ ศาลาถ้ำพูนบุตร มูลนิธิพระธรรมสภา วัดพนมพนาวาส อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา

๑. ทาน คือ “การให้” เป็นการช่วยเหลือผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ อันเนื่องมาจากความขัดข้องแร้นแค้นด้วยการสละทรัพย์สินของ วัตถุ เพื่อช่วยเหลือผู้ที่ด้อย และอ่อนแอกว่า บนผืนแผ่นดินและแผ่นฟ้าเดียวกันโดยไม่เลือกชาติ ศาสนา ในระยะแรกทรงเน้นการสาธารณสุข และการแพทย์ เนื่องจากพระราชชนกทรงเป็นนายแพทย์ และพระราชชนนีเป็นพยาบาล เช่น การสร้างตึก “อานันทมหิดล” (๙ มิถุนายน ๒๕๐๐) การตั้งมูลนิธิราชประชาสมาสัย (๑๖ มกราคม ๒๕๐๓) การตั้งมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ (๒๓ สิงหาคม ๒๕๐๖) และการบริจาคทรัพย์สินส่วนพระองค์ในโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการปราบวัณโรค โครงการพัฒนาชนบทโครงการแรกที่ “ห้วยมงคล” อำเภอหัวหิน เมื่อ ๒๔๙๕ โครงการชลประทานโครงการแรกที่เขาเต่า เมื่อปี ๒๕๐๖ โครงการพัฒนา “ฝนหลวง” โครงการแรกที่เขาใหญ่ เมื่อปี ๒๕๑๒ เป็นต้น การให้ทานเหล่านี้ไม่จำเป็นจะต้องเป็นเงินหรือสิ่งของเสมอไป อาจเป็นกำลังกาย กำลังใจ กำลังความคิด หรือเป็นวิทยาทาน เช่น แนะนำโครงการทฤษฎีใหม่ แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โครงการส่งเสริมเลี้ยงโคนม และตีมนม บริโภคไอโอดีน เพื่อส่งเสริมสุขภาพของประชาชน ทรงจัดตั้งมูลนิธิอานันทมหิดล (๓ เมษายน ๒๕๐๒) มูลนิธิชัยพัฒนา (๑๔ มิถุนายน ๒๕๓๑) เพื่อให้ทุนเล่าเรียน และอาชีพแก่ผู้ที่เป็นคนดีแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์

๒. ศิล “การรักษาความสุจริต” “มีคุณภาพประพฤติดีที่ดงาม” ละเว้นจากสิ่งไม่ดีทั้งหลาย สรรวมกายและวจีกรรม ประพฤติตนเป็นตัวอย่างที่ยึดธรรมเป็นใหญ่ ปกครองบ้านเมืองด้วยกฎหมาย และศาสนา การเลี้ยงสัตว์ มีความจำเป็นแก่การประกอบอาชีพของคนไทยซึ่งส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร จะทรงละเว้นแนะนำสัตว์ใหญ่ที่เลี้ยงเพื่อถูกฆ่า แต่จะทรงเน้นสัตว์เล็ก เช่น ปลา กุ้ง ไก่ เป็ด แพะนม และโคนม ไม่แสวงยปลานิล ปลาทับทิม

ที่พระราชทานแก่เกษตรกร ทรงเสนอให้กรมปศุสัตว์ใช้ที่ดินที่ปากช่อง ๒-๓ ไร่ สำหรับเป็นบ้านโค - กระบือที่ปลดระวาง ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจที่จะพิจารณาฎีกาของผู้ต้องโทษที่ผ่าน ๓ ศาลแล้ว โดยเฉพาะผู้ที่ถูกตัดสินประหารชีวิต อาจจะทรงพิจารณาให้เหลือเพียงโทษจำคุกตลอดชีวิต ตลอดรัชกาลของพระองค์ ทรงครองรักกับพระราชินีพระองค์เดียว และไม่ขัดขวางชีวิตรักของพระราชโอรสและพระราชธิดา ทรงยึดมั่นในสังฆวาจา และสังฆกรรม เคยทรงผนวชเมื่อพระชนมายุ ๒๙ พรรษา และทรงรักษาศีล ๒๒๗ ข้อ เหมือนนิกายทั่วไป ทรงส่งเสริมสนับสนุนพระพุทธศาสนา และเป็นพุทธมามกะ และเป็นองค์อุปถัมภ์ทุกศาสนา ทรงรักษาจารีตประเพณีที่ดีงามมาโดยตลอดรัชกาล ในยามที่พระสุขภาพและอนามัยสมบูรณ์ ทรงเป็นองค์ประธานในพระราชพิธีพุทธศาสนา ทุกครั้ง เช่น วิสาขบูชา มาฆบูชา อาสาฬหบูชา เข้าพรรษา ออกพรรษา ตั้งเปรียญ ผนวชภาคหลวง, สงกรานต์, และทรงเปลี่ยนเครื่องทรงพระแก้วมรกต (๓ ฤดู) เป็นต้น

สำหรับสุราเมรัยนั้น ในยามที่ยังทรงพระชนมายุอยู่นั้น ทรงเสวยแชมเปญ และไวน์แดงบ้างเล็กน้อยแต่ปัจจุบันทรงงดแล้ว ในยามที่เสด็จฯ แปรพระราชฐานไปยังต่างจังหวัด จะถือเป็นพระราชกิจที่จะแวะสนทนาธรรมกับพระเกจิอาจารย์ในภูมิภาคต่าง ๆ เป็นประจำ

๓. บริจาค คือ “การเสียสละ” ไม่เห็นแก่ตัวเป็นการให้ที่แตกต่างจากทาน ที่อาจไม่มีผู้รับโดยตรง การเสียสละสิ่งที่มีประโยชน์น้อย เพื่อสิ่งที่มีประโยชน์มากกว่า หรือสละประโยชน์ส่วนตัว เพื่อประโยชน์ส่วนรวม เช่น การแบ่งปันทรัพย์สินนอกร่างกายให้แก่สาธารณะ อาจรวมถึงเป็นผู้ที่มีจิตใจกว้าง พร้อมที่จะฟังความคิดเห็นของคนอื่นด้วยอุเบกขา

นับตั้งแต่ทรงครองสิริราชสมบัติ (พ.ศ. ๒๕๕๓) ได้เสด็จพระราชดำเนินไปทั่วประเทศทุกปี ตามท้องถิ่นชนบทที่ห่างไกล ทุรกันดาร ยากแค้น ด้วยความวิริยะ อุตสาหะ เห็นอภัยพระวรกาย เพื่อเยี่ยมเยียน รับทราบความเป็นอยู่ของเกษตรกร ทราบอุปสรรคและปัญหาของการครองชีวิต และดำรงชีพ เพื่อความสุขของประชาชนที่ได้เข้าเฝ้าฯ ระบายความทุกข์ ความในใจ ซึ่งพระองค์ก็รับเป็นพระราชธุระ ติดตาม แก้ไข ตามวิถีทางต่อไป ในยามที่เกิดวิบัติภัยต่าง ๆ เช่น อุทกภัย วัตภัย แผ่นดินถล่ม ก็จะเสด็จฯ ยังพื้นที่ เพื่อทรงพิจารณาหาทางปัดเป่า แก้ไข หรือบริจาคสิ่งของช่วยเหลือในยามที่งบประมาณของรัฐล่าช้า พระองค์ก็จะบริจาคทุนทรัพย์ส่วนพระองค์ให้ทันเหตุการณ์ เช่น อุทกภัยที่กรุงเทพฯ อุทกภัยที่ชุมพร น้ำเสียที่กรุงเทพฯ ขยะที่เพชรบุรี เป็นต้น ในยามที่คนของรัฐช้า ก็จะรับสั่งให้ข้าราชการบริหาร ผู้ที่รับใช้ถวายชีวิตให้รับวิเคราะห์ และปฏิบัติไปก่อน

๔. อาชชวะ คือ “ความซื่อตรง” มีความจริงใจต่อคุณธรรม ด้วยการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ต่อหน้าที่การงาน ตลอดจนสังคม และประชาชน

ทรงรักษาสัจจะ แห่งพระปฐมบรมราชโองการที่ได้พระราชทานเมื่อ ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๓ ว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” ตลอดระยะเวลา ๕๖ ปี ที่ผ่านมามีไม่เคยคลาดเคลื่อน

ทรงปฏิบัติทุกอย่างตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ตามระบอบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การแต่งตั้งข้าราชการผู้ใหญ่ การออก พ.ร.บ. ตามความเห็นชอบของรัฐสภา โดยมีนายกรัฐมนตรีสนองพระบรมราชโองการ (นอกจากจะขึ้นรัฐธรรมนูญ) การแต่งตั้งองคมนตรี และข้าราชการราชสำนัก การพิจารณาฎีกานักโทษ การมีพระพักตร์หนึ่งในพระราชพิธีการไม่ทักทายทั่วไปในมหาสมณาคม ทรงยึดหลัก “ความซื่อตรงเป็นรากฐานของธรรมาธิปไตย”

๕. มัทวะ คือ “ความอ่อนโยน” สภาพทั้งใจ กาย วาจา ในทุกสถานการณ์ มีสัมมาคารวะ อ่อนน้อม ไม่แสดงอาการแข็งกระด้าง ไม่เยอหยิ่ง ไม่แสดงอาการยกตนเหนือคนอื่น ไม่ใช้อำนาจในทางรุนแรง สามารถเข้ากับชนได้ทุกชั้น ให้ได้รับความรักภักดี แต่มีขาดยาเกรง เช่น จากภาพการเสด็จพระราชดำเนินแปรพระราชฐานไปทั่วประเทศ ทรงก้มลงจับมือหญิงชราที่นครพนม ประทับนั่งกับพื้นสนทนากับชาวพื้นเมืองภาคใต้ อีสานเหนือ สอบถามภูมิประเทศประกอบแผนที่ การป้อนยาให้เด็กชวเขา เป็นต้น

สิ่งในวันที่ ๔ ธันวาคม ของทุกปี ทรงสุภาพ แผงอารมณ์ขำ พระอัธยาศัยอ่อนโยน

“ผู้ที่เข้มแข็งที่สุดจะอ่อนโยนที่สุด ผู้ที่สุภาพที่สุดจะสุภาพที่สุด”

๖. ตบะ คือ “การข่มกิเลส ตัณหา” กำจัดบาป ความเพียร กล้าทำในสิ่งที่ควรจะทำ ไม่เกียจคร้านปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างสม่ำเสมอ ไม่บกพร่อง มีจิตที่หนักแน่น ไม่อ่อนแอ ไม่ย่อท้อต่อปัญหา อุปสรรค และภัยต่าง ๆ โดยง่าย

การเสด็จฯ แปรพระราชฐานไปต่างจังหวัด เพื่อเยี่ยมราษฎรในชนบท ทูรกันดาร ห่างไกลอยู่เสมอด้วยสัมพัทธ์ ๖ เป็นประจำทุกปี ปีละหลายเดือน ทรงบำเพ็ญตบะ ได้ประโยชน์ ๒ ทาง

๑) ขจัดกิเลสในพระองค์เอง ทรงผนวช ทรงครองธรรม ทรงฝึกสมาธิ บำเพ็ญสมาธิ บำเพ็ญศีล สำรวมพระราชหฤทัย

๒) ขจัดคนชั่ว ทำให้คนชั่วเกรงกลัว เลิกทำชั่ว

๗. อักโกระ คือ “ความไม่โกรธ” มีจิตที่ประกอบด้วยความเมตตา และปรารถนาดีเป็นที่ตั้ง รู้จักให้อภัยข่มใจให้เย็นอยู่เป็นนิจ ทรงมีเหตุผล ไม่ใช้อารมณ์จนเป็นเหตุทำให้การวินิจฉัยความต่าง ๆ ผิดพลาด

ถึงแม้จะปฏิบัติได้ยาก ต้องฝึกฝน ในอดีตในช่วงที่ยังทรงอยู่ในวัยหนุ่ม เคยได้รับการต่อต้าน และขยาปจากนักศึกษากลุ่มน้อยในคราวเสด็จฯ เยือนออสเตรเลีย และสหรัฐอเมริกา แต่ที่ทรงระงับอารมณ์ ได้ดำเนินภารกิจและกิจการได้ต่อไปตามปกติ จนทำให้ผู้ประท้วงลงอายใจไปตลอดชีวิต ไม่เคยเห็นหรือทราบว่า ในหลวงทรงกริ้วผู้ใด ไม่เคยลงโทษผู้ใด แต่จะทรงสั่งสอนหรือวางพระพักตร์เฉย และมีพระดำรัสว่า **“นี่เป็นงานที่ฉันสั่งหรือนี้” “แนใจแล้วหรือ”** ทุกวันที่ ๔ ธันวาคม หากท่านจะตักเตือนผู้ใด มักจะทรงแฝงพระอารมณ์เข้า... และใช้ภาษา และสำนวนที่ต้องคิด แต่บางคนก็คิดไม่ออก หรือไม่เข้าใจ

๘. อวิหิงสา คือ ความไม่เบียดเบียนคนอื่นให้เดือดร้อนทั้งทางตรงและทางอ้อม มีจิตประกอบด้วยความเมตตา กรุณา มุทิตา และช่วยเหลือผู้อื่นอยู่เสมอ ละเว้นการใช้อำนาจในทางที่ผิด ทรงให้เกียรติและให้เกียรติอยู่เสมอ

- การริเริ่มโครงการพระราชดำริ หากประชาชนส่วนใหญ่ไม่เห็นชอบ ก็ไม่ดำเนินการต่อ
- ทรงทราบว่าสังคมที่เจริญแล้ว คนที่รู้มากมักเบียดเบียนกัน จึงแก่ผู้รู้น้อยกว่า รวยน้อยกว่า จะทรงหาทางปิดเป่า ให้ช่วยตัวเอง

- ทรงมีพรหมวิหาร ๔ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา

๙. ขันติ ความอดทน อดกลั้น ต่อกิเลส (โลภะ โทสะ โมหะ) ถึงแม้จะมีเรื่องร้ายมารุมล้อมทุกด้านไม่ว่าส่วนตัว หรือราชการก็ทรงพิจารณาอย่างขันติ ทรงประทับยืน พระราชดำเนิน หรือประทับนั่งพับเพียบเป็นชั่วโมง ๆ ยามเมื่อเยี่ยมเยียนพสกนิกร ทรงอดทนต่อความยากลำบาก อดทนต่อทุกขเวทนา ถึงแม้ในสภาพของบ้านเมืองที่วิกฤตก็ต้องพิจารณาเหตุการณ์ทุกประเด็น ด้วยความขันติ ด้วยความเป็นธรรม และด้วยความยุติธรรมบางครั้งต้องบำเพ็ญสมาธิเป็นห้วงเวลาที่ยาวนาน

๑๐. อริโรธนะ “ความไม่คลาดธรรม” การวางตนให้หนักแน่น ตั้งมั่นในธรรม ไม่มีความเอนเอียง หวั่นไหวรอบคอบ ยึดมั่นความเที่ยงธรรม ความยุติธรรมเป็นหลัก ไม่ประพหุติผิตในเรื่องใด ยึดประเพณี วัฒนธรรม ศีลธรรม กฎหมาย

มิให้มีความประพหุติไม่ถูกต้องอันมิชอบเกิดขึ้นในราชอาณาจักร ไม่อคติ ไม่สังการผู้ใดเป็นการเฉพาะในที่ประชุม นอกเหนือจากการอ้างอิงหรือยกย่องผลงานของผู้นั้น

- ทุกศาสนา พุทธ อิสลาม มุสลิม คริสต์ ทรงไว้ซึ่งความยุติธรรม และเป็นกลาง
- ราษฎรทุกหมู่เหล่าได้รับการดูแลเท่าเทียมกัน คนกรุง คนชนบท ไทยพุทธ ไทยมุสลิม
- เหตุการณ์บ้านเมือง ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖, ๐๖ ตุลาคม ๒๕๑๙, มีนาคม-เมษายน ๒๕๔๙ ทรงเป็น “กลาง” ทางการเมือง ถึงแม้จะมีสิทธิเลือกตั้ง ก็มีได้ใช้สิทธิ
- พิจารณาฎีกาจากผู้ต้องขัง และประชาชนปีละหลายร้อยคดี
- ผู้นำที่มีอำนาจมาก ๆ มักลืมหัด กับสิ่งยั่วใจ คิดว่าตัวเองเหนือคนอื่น ไม่มีผู้ใดกล้าทำหินทศพิธราชธรรม จำเป็นสำหรับผู้นำ นักปกครอง แต่คนรับไปปฏิบัติได้ไม่ถนัด ขึ้นอยู่กับคุณวุฒิ วิทยุฒิ สันดาน (พันธุกรรม) และสิ่งแวดล้อมของแต่ละคนในยามที่ต้องปฏิบัติ จึงต้องมีการฝึกฝนอบรม และใช้ทั้งหลักนิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และแพทยศาสตร์ จึงพร้อมที่จะปฏิบัติ

พระราชกรณียกิจพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ด้านการพัฒนาและส่งเสริมคนดี เพื่อปกครองบ้านเมือง

๑. พระราชประวัติ

เสด็จพระราชสมภพ เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๔๗๐ ทรงครองราชย์สืบราชสันตติวงศ์ เมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๔๘๙ ซึ่งนับว่าเป็นปีที่ ๑ ของรัชกาลปัจจุบัน เมื่อพระชนมายุ ๑๙ พรรษา

๒. การปฏิบัติพระองค์

ทรงมีพระราชวินิจฉัยเห็นว่า ผู้ที่จะเป็นประมุขของคนดี ผู้ที่จะสั่งสอนให้ประชาชนเป็นคนดี จะต้องเป็นคนดีด้วย

๕ พฤษภาคม ๒๔๙๓ โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้มีพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ทรงมีพระปฐมบรมราชโองการว่า **“เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”** ซึ่งถือได้ว่าเป็นพระราชปฏิญาณ และพระราชปณิธานที่ทรงยึดมั่นปฏิบัติพระราชกรณียกิจปกครองราชอาณาจักรไทยโดยตลอดมา

๓. ทศพิธราชธรรม

มี ๑๐ ประการ ดังนี้ :

๑. ทาน	การให้
๒. คีล	รักษากายวาจาให้เรียบร้อย
๓. บริจาค	ความเสียสละ
๔. อาชชวะ	ความซื่อตรง
๕. มัททวะ	ความอ่อนโยน
๖. ตบะ	ความข่มกิเลส
๗. อักโกธะ	ความไม่โกรธ
๘. อวิหิงสา	ความไม่เบียดเบียน
๙. ชันตี	ความอดทน
๑๐. อวิโรธนะ	ความไม่คลาดจากธรรม

เป็นหลักกรรมประจำพระองค์ หรือคุณธรรมของผู้ปกครองบ้านเมือง

ตลอดรัชกาลซึ่งเป็นเวลา ๖๓ ปี ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจและพระราชจริยวัตรต่าง ๆ โดยทรงยึดทศพิธราชธรรมตลอดมา ซึ่งว่าเป็นแบบอย่างที่มีคุณค่าแก่ประชาชนคนไทยอย่างมีคุณอนันต์

พระราชทานแนะนำปฏิบัติ และดำรงชีวิตแก่คณะบุคคลต่าง ๆ

โดยทรงเลือกกลุ่มบุคคลที่มีความรู้ สติปัญญา และวิจรรณญาณที่พร้อมจะเป็นผู้นำ เพื่อนำคำสอนไปบำเพ็ญไว้เป็นพลเมืองดีต่อไป กลุ่มบุคคลเหล่านี้ ได้แก่

๑. ผู้บริหารอาวุโสคณะต่าง ๆ เช่น องคมนตรี รัฐมนตรี ตุลาการ ประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา ประธานกรรมการองค์กรอิสระต่างๆ เช่น ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลปกครอง กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน กรรมการป้องกันและปราบปรามทุจริตแห่งชาติ

ก่อนบุคคลเหล่านี้จะเข้ารับราชการ จะโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้เข้าเฝ้าฯ ที่รับพระราชทานพระบรมราโชวาท และถวายสัตย์ปฏิญาณตนต่อพระพักตร์

๒. บัณฑิตที่จบการศึกษา พระราชทานปริญญาบัตรและพระบรมราโชวาท กับให้ปฏิญาณตนเมื่อเสร็จพิธีแล้วทุกคน โดยเริ่มพระราชทานเป็นครั้งแรก แก่มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ เมื่อวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๓๓ และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ตามลำดับ แต่ในปีต่อ ๆ มาได้เริ่มโรงเรียนนายร้อยทหาร ตำรวจ และมหาวิทยาลัยของรัฐอื่นอีกหลายมหาวิทยาลัย ทรงได้ปฏิบัติสืบเนื่องมาจนถึง พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นเวลา ๔๘ ปี เว้นปี ๒๕๕๘ เพียงปีเดียว หากจะนับกันโดยประมาณก็จะเป็นปริญญาบัตรกว่า ๕๐๐,๐๐๐ ฉบับ ใช้เวลาพระราชทานกว่า ๒๐,๐๐๐ ชั่วโมง ทั้งนี้โดยทรงหวังจะให้บัณฑิตเหล่านี้เป็น “คนดี” และเป็นพลังสำคัญในการช่วยพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

“...ในบ้านเมื่อนั้นมีทั้งคนดีและคนไม่ดี ไม่มีใครจะทำให้คนทุกคนเป็นคนดีได้ทั้งหมด การทำให้บ้านเมืองมีความปกติสุข เรียบร้อย จึงมิใช่การทำให้ทุกคนเป็นคนดี หากแต่อยู่ที่การส่งเสริมคนดีให้คนดีได้ปกครองบ้านเมืองและควบคุมคนไม่ดี ไม่ให้มีอำนาจ ไม่ให้ก่อความเดือดร้อนวุ่นวายได้...”

๓. ข้าราชการพลเรือน ทหาร ตำรวจ ครู อาจารย์ ลูกเสือ ตลอดจนผู้แทนกลุ่มคนบุคคลต่าง ๆ ที่มีโอกาสเข้าเฝ้า หรือขอรับพระราชทานพระราโชวาทเนื่องในพระราชพิธี หรือพิธี หรือวันสำคัญ เช่น พิธีสวนสนามปฏิบัติยุทธนา วันก่อตั้งและวันสำคัญต่าง ๆ เป็นต้น

๔. ประชาชนทั่วไป พระราชทานพรแก่บุคคลทั่วไปเป็นประจำทุกปีในวันเฉลิมพระชนมพรรษา และวันปีใหม่ พระบรมราโชวาท โดยสรุปจะมีเนื้อหา ดังนี้

- ซื่อสัตย์สุจริต เทียงตรง บริสุทธิ์ใจ
- ความรู้ผิดชอบ ชั่วดี ความละเอียดซุกกล้วยบาป
- ขยัน หมั่นเพียร วิริยะ อุตสาหะ
- มีระเบียบวินัย
- ความสามัคคี สุภาพ อ่อนโยน มีสัมมาคารวะ อ่อนน้อมถ่อมตน
- รับฟังความคิดเห็นคนอื่น การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ทำงานให้ประสานกับคนอื่นได้
- รักชาติบ้านเมือง ทำงานเพื่อชาติและประชาชนด้วยความเสียสละ ทำความดีด้วยความดี
- ไม่หวังผลประโยชน์ส่วนอื่นตอบแทนเป็นการส่วนตัว
- ประหยัด เรียบง่าย พึ่งตนเอง

ฯลฯ

๕. ผู้ปกครองบ้านเมือง ทรงเน้นแก่ผู้ปกครองบ้านเมืองและผู้ปกครองทุกระดับเป็นพิเศษ โดยได้พระราชทานพระบรมราโชวาทในพิธีงานชุมชนลูกเสือแห่งชาติ ณ ค่ายลูกเสือวชิราวุธ จังหวัดชลบุรี เมื่อวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๑๒

จัดพิมพ์โดย

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.)

อาคารสำนักงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

เลขที่ ๒๐๑๒ ซอยอรุณอมรินทร์ ๓๖ ถนนอรุณอมรินทร์ แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๔๔๗ ๘๕๐๐

โทรสาร ๐ ๒๔๔๗ ๘๕๖๒

ISBN 978-616-7671-33-8

<http://www.rdpb.go.th>